

**5. PRIROČNIK
ZA OBČINSKE
SVETNICE
IN SVETNIKE**

IMPRESSUM

IZDALA

Skupnost občin Slovenije

ZALOŽILA

Skupnost občin Slovenije

UREDNIŠKI ODBOR

Sekretariat SOS

OBLIKOVANJE IN PRELOM

SAMINO studio

NAKLADA

4200 izvodov

Maribor, december 2022

CIP - KATALOŽNI ZAPIS O PUBLIKACIJI

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

352:342.534(035)

5. priročnik za občinske svetnice in svetnike / [avtorji Jasmina Vidmar ... et al.]. - Maribor : Skupnost občin Slovenije, 2022

ISBN 978-961-91519-6-9

COBISS.SI-ID 132793091

AVTORJI IZ SEKRETARIATA SOS

Jasmina Vidmar

Miha Mohor

Barbara Horvat

Neža Jager

Tina Baštevč Zorec

Ana Plavčak

ZUNANJI AVTORJI

Renata Karba

Umanotera

Katarina Mulec in Jurij Stritih

Stritih, svetovanje za trajnostni razvoj, d.o.o.

Marko Peterlin

IPoP – Inštitut za politike prostora

Srečko Štajnbaher

ZVKDS OE Maribor

Služba vlade za digitalno preobrazbo

5. PRIROČNIK ZA OBČINSKE SVETNICE IN SVETNIKE

KAZALO

1. O SKUPNOSTI OBČIN SLOVENIJE

- 1.1. Da se predstavimo ...
- 1.2. Poslanstvo SOS
- 1.3. Vrednote SOS
- 1.4. Cilji SOS
- 1.5. Delovanje SOS
- 1.6. Organiziranost SOS
- 1.7. Naloge SOS
- 1.8. Storitve SOS
- 1.9. Mednarodne aktivnosti SOS
- 1.10. Kako postati član
- 1.11. Sekretariat SOS
- 1.12. Izkaznica SOS

2. KAKO DELUJE DRŽAVA

- 2.1. Državni zbor RS
- 2.2. Vlada RS
- 2.3. Državni svet RS
- 2.4. Vključevanje SOS v zakonodajni postopek
- 2.5. Ustavno sodišče
- 2.6. Računsko sodišče RS
- 2.7. Upravno sodišče RS
- 2.8. Informacijski pooblaščenec RS
- 2.9. Varuh človekovih pravic RS
- 2.10. Komisija za preprečevanje korupcije RS

3. O LOKALNI SAMOUPRAVI

- 3.1. Splošno
- 3.2. Ustava republike Slovenije
- 3.3. Evropska listina lokalne samouprave
- 3.4. Zakon o lokalni samoupravi
 - 3.4.1. Občina, mesto, pokrajina
 - 3.4.1.1. Občina
 - 3.4.1.2. Mestne občine
 - 3.4.1.3. Mesto
 - 3.4.1.4. Pokrajina
 - 3.4.1.5. Ožji del občine
 - 3.4.2. Pristojnost občin
 - 3.4.2.1. Izvirne pristojnosti občin

13

14

14

15

16

16

16

17

17

18

18

19

20

23

24

25

26

27

29

30

31

31

32

32

36

36

36

37

37

38

38

38

38

38

40

40

41

3.4.2.2 Prenesene pristojnosti občin

3.4.3. Splošni in posamezni akti občine

3.4.3.1. Statut

3.4.3.2. Poslovnik

3.4.4. Odločanje v upravnih postopkih

3.5. Organizacija lokalne samouprave

3.5.1. Organi občine

3.5.1.1. Občinski svet

3.5.1.2. Županja ali župan

3.5.1.3. Nadzorni odbor

3.5.2. Ožji deli občin

3.5.3. Občinska uprava

3.5.4. Organ skupne občinske uprave

3.6. Javni uslužbenci v občinskih upravah

41

49

49

49

50

51

51

51

51

52

52

52

53

53

4. O VOLITVAH IN DELU V OBČINI JE DOBRO VEDETI

4.1. Volitve v občinski svet

4.1.1. Razpis in izvedba volitev

4.1.2. Volitve županj/županov

4.2. Delo občinskega sveta

4.2.1. Sestava občinskega sveta

4.2.2. Pravice in dolžnosti članic in članov občinskega sveta

4.2.3. Seje občinskega sveta

4.2.4. Predpisi občinskega sveta

4.2.5. Prva seja po izvedbi lokalnih volitev

61

62

62

63

63

63

63

64

65

65

5. TUDI OBČANKE IN OBČANI LAHKO SODELUJEJO

5.1. Zbor občanov

5.2. Referendum

5.3. Ljudska iniciativa

5.4. Druge oblike vključevanja javnosti v odločanje

5.5. Participativni proračun

67

68

68

68

69

69

6. BREZ NADZORA NE GRE

6.1. Nadzor državnih organov

75

76

7. O JAVNIH SLUŽBAH

7.1. O javnih službah v občini

7.2. Način zagotavljanja in oblike izvajanja

79

80

80

7.3. Financiranje javnih služb	81	12.3. Zakon o varstvu pred požarom	141
7.4. Kodeks upravljanja za družbe s kapitalsko udeležbo lokalnih skupnosti	83	12.4. Zakon o gasilstvu	142
7.5. Zakon o javno-zasebnem partnerstvu	84		
8. O FINANCIRANJU OBČIN	91	13. O STANOVANJSKI POLITIKI	145
8.1. Splošno o financiranju občin	92	13.1. Stanovanjski zakon	146
8.1.1 Aplikacija za vizualizacijo občinskih financ	93		
8.2. Zakon o financiranju občin	94	14. SOCIALNO VARSTVO IN SKRB ZA ZDRAVJE	149
8.3. Zakon o finančni razbremenitvi občin	96	14.1. Področje sociale	150
8.4. Zakon o javnih financah	97	14.1.1. Zakon o socialnem varstvu	150
8.5. Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti	100	14.1.2. Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev	151
8.6. Vključevanje vidika spola v proračun	101	14.1.3. Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov	151
8.7. Občinski proračun v podporo trajnostnemu razvoju lokalne skupnosti	102	14.2. Področje zdravja	152
8.8. Načrtovanje investicij v času podnebne krize	103	14.2.1. Zakon o zdravstveni dejavnosti	152
		14.2.2. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju	153
9. ZA ENAKE MOŽNOSTI SODELOVANJA	113	14.2.3. Zakon o rdečem križu Slovenije	153
9.1. Zakon o javnem naročanju	114	14.2.4. Zakon o lekarniški dejavnosti	153
10. O NAČRTOVANJU IN UREJANJU PROSTORA	117	15. KULTURNA POLITIKA	155
10.1. Splošno	121	15.1. Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo	156
10.2. Zakon o urejanju prostora	121	15.2. Zakon o javnem skladu republike Slovenije za kulturne dejavnosti	157
10.2.1. Prostorski akti občine	122	15.3. Zakon o varstvu kulturne dediščine	158
10.2.1.1. Občinski prostorski plan	122	15.4. Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva	160
10.2.1.2. Občinski prostorski načrt	122	15.5. Zakon o knjižničarstvu	160
10.2.1.3. Občinski podrobni prostorski načrt	122		
10.2.1.4. Odlok o urejanju podobe naselij in krajine	122	16. PODROČJE ŠPORTA	167
10.2.2. Opremljanje stavbnih zemljišč in komunalni prispevek	123	16.1. Zakon o športu	168
10.2.3. Lokacijska preveritev	123		
10.2.4. Raba javnih površin in grajeno javno dobro	123	17. PREDŠOLSKA VZGOJA, IZOBRAŽEVANJE IN MLADINSKE POLITIKE	171
10.3. Gradbeni zakon	125	17.1. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja	172
10.4. Zakon o geodetski dejavnosti	125	17.2. Zakon o vrtcih	173
10.5. Sodelovanje javnosti v postopkih priprave prostorskih aktov občine	125	17.3. Zakon o osnovni šoli	173
		17.4. Zakon o izobraževanju odraslih	174
		17.5. Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodnosti na področju vzgoje in izobraževanja	174
11. O NARAVI IN NJENI ZAŠČITI	129	17.6. Zakon o skupnosti študentov	174
11.1. Splošno o varovanju okolja	130	17.7. Zakon o romski skupnosti v republiki Sloveniji	175
11.2. Zakon o ohranjanju narave	130	17.8. Mladinska politika v občinah	176
11.3. Zakon o varstvu okolja	131	17.8.1. Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju	177
11.4. Zakon o vodah	132	17.8.2. Zakon o mladinskih svetih	177
		17.9. Mladinsko delo	178
12. O VARSTVU PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	139	18. ENERGETSKA POLITIKA	181
12.1. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami	140	18.1. O energetske politiki nekoliko splošno	182
12.2. Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč	141		

18.1.1. Kaj je modra energija	182
18.1.2. Kaj je zelena energija	182
18.2. Energetski zakon	183
19. JAVNE CESTE IN REDARSKA SLUŽBA	185
19.1. Zakon o občinskem redarstvu	186
19.2. Zakon o varstvu javnega reda in miru	186
19.3. Področje urejanja javnih cest	187
19.3.1. Zakon o pravilih cestnega prometa	187
19.3.2. Zakon o cestah	187
19.3.3. Zakon o prevozih v cestnem prometu	188
20. O GOSPODARSTVU, KMETIJSTVU, GOZDARSTVU IN TURIZMU	191
20.1. Turizem	192
20.1.1. Zakon o spodbujanju razvoja turizma	192
20.1.2. Zakon o gostinstvu	192
20.2. Pokopališka dejavnost	193
20.3. Gospodarjenje s poslovnimi prostori	194
20.4. Kmetijstvo in gozdarstvo	194
20.4.1. Zakon o divjadi in lovstvu	194
20.4.2. Zakon o gozdovih	195
20.4.2.1. Gozdne ceste	195
20.4.2.2. Varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim namenom	195
20.4.2.3. Prihodki za vzdrževanje gozdnih cest	195
20.4.3. Zakon o zaščiti živali	196
20.4.4. Zakon o kmetijskih zemljiščih	196
20.4.5. Zakon o kmetijstvu	197
21. IN ŠE VEČ ...	203
21.1. Zakon o dostopu do informacij javnega značaja	204
21.2. Zakon o določanju območij ter o imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb	204
21.3. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja	205
22. MEDNARODNO SODELOVANJE OBČIN	207
22.1. Odbor regij evropske unije	208
22.1.1. Nastanek	208
22.1.2. Vloga	208
22.1.3. Organizacija	208
22.1.4. Slovenska delegacija	209
22.2. Kongres lokalnih in regionalnih oblasti – KLRO	210
22.2.1. Ustanovitev, organizacija in naloge	210
22.2.2. Slovenska delegacija	210

22.3. Svet evropskih občin in regij (CEMR)	211
22.4. NALAS	211

23. KAJ JE ŠE DOBRO VEDETI	215
23.1. Kodeks ravnanja izvoljenih predstavnikov na lokalni ravni	216
23.2. Integriteta in preprečevanje korupcije v lokalnih skupnostih	217
23.3. Skupne občinske uprave v Sloveniji	219
23.4. Evropska sredstva med leti 2021–2027	220
23.5. Koncept krožnega gospodarstva in lokalne skupnosti	221
23.6. Spodbude eko sklada	223
23.7. Razvoj občin v digitalni dobi	224
23.7.1. Digitalna preobrazba občin	226
23.8 Strategija razvoja Slovenskega turizma	229

UVODNA BESEDA

Skupinska fotografija s predsednikom Republike Slovenije ob praznovanju 30. obletnice delovanja Skupnosti občin Slovenije

Spoštovane svetnice in svetniki.

V uporabo in redno rabo vam predajamo peto, prenovljeno izdajo priročnega orodja za delo v občinskih in mestnih svetih. Prvi priročnik za občinske svetnice in svetnike smo izdali že davnega 2006. leta. V teh šestnajstih letih so občine naredile izjemne korake v razvoju, v uveljavljanju dobrih in kreativnih rešitev, v izgradnji lokalnih okolij, v katerih je lepo in dobro živeti. Da je temu tako, gredo zasluge vsem tistim, ki so že v preteklosti zastavili svoj čas in znanje za dobrobit skupnosti in vsem tistim, ki boste to počeli v naslednjih štirih letih. Z modro uporabo svojega glasu lahko pomembno vplivate in gradite prihodnje dobre lokalne zgodbe.

Skupnost občin Slovenije je v uspešno delo občin vpeta že trideset let. S svojim strokovnim, zavzetim in predanim delovanjem gradi most med državno in lokalno ravno in zagovarja ter uveljavlja interese in potrebe občin. Skupnost je vaš neomajen glas na vseh področjih pomembnih za delovanje in razvoj občin ter skozi to tudi glas za kvalitetno in dobro življenje občanek in občanov. Ob trideseti obletnici našega delovanja, ki smo jo obeležili v tem letu, je to prepoznal tudi Predsednik Republike Slovenije, Borut Pahor in nam podelil posebno priznanje predsednika države za uspešno delo na in za lokalno raven.

Praznovanje tega jubileja smo uporabili tudi zato, da smo skozi vse leto v naših informacijskih kanalih predstavljali uspešne in dobre projekte, ki so nam jih občine članice posredovale. Nekaj jih predstavljamo tudi v tem priročniku. Kot spodbudo za vaše prihodnje delo, kot kažipot, kam je mogoče s skupnim delovanjem v občinah priti. Kajti skupnost je tista, ki jo boste s svojim delovanjem v prihodnjih štirih letih gradili. Naj bo ta trdna, povezana, vključujoča in dobra za vse.

Jasmina Vidmar,
generalna sekretarka SOS

1

O SKUPNOSTI
OBČIN
SLOVENIJE

1.1. DA SE PREDSTAVIMO ...

Skupnost občin Slovenije je največje in najstarejše reprezentativno združenje občin v Sloveniji, ki danes šteje že 179 članic. Ustanovljena je bila leta 1992 in v okviru svojega poslanstva skrbi za dobrobit in interese malih, srednjih in mestnih občin.

»Interesi občin so naša prioriteta!« je naše osnovno vodilo, naš moto poslovanja in udejanja v praksi.

1.2. POSLANSTVO SOS

Naše temeljno poslanstvo je zastopanje interesov občin članic, njihovo povezovanje in vzpostavljanje medsebojnega sodelovanja, širjenja dobrih praks, znanja, vedenja in izkušenj. Kot zastopniki interesov občin skrbimo za enotno in v korist občin usmerjeno nastopanje nasproti vsem tistim državnim organom in institucijam, ki kakorkoli vplivajo na delovanje občin.

30 Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia
LET

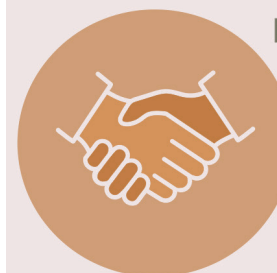
Leta 2022 smo obeležili 30-letnico delovanja. Ob jubileju nam je predsednik republike izročil zahvalo za pomembno vlogo pri povezovanju občin in sodelovanju v dobro ljudi ter države. Kar se je začelo pred 30 leti z 32 očinami, je danes največja reprezentativna organizacija občin v Sloveniji, kjer se v 15 komisijah in 5 delovnih skupinah redno srečuje 400 občinskih strokovnjakov.

V Skupnosti občin Slovenije v vseh svojih letih delovanja skrbimo za prenos znanja med občinami (doma in v tujini), nudimo izobraževanja za občinske zaposlene in funkcionarje, nudimo pomoč pri pripravi pravnih aktov s kadrovskega, organizacijskega ali drugega področja. Predvsem pa samo v letih svojega delovanja pridobili status zanesljivega partnerja državne ravni, ko gre za sodelovanje pri sprejemanju pravnih aktov države, pomembnih za lokalno raven.

1.3. VREDNOTE SOS

Politična nepristranskost in nevtralnost.

Županje in župani, članice in člani občinskih in mestnih svetov prihajajo iz celotnega političnega spektra. Izzivi, s katerimi se soočajo občine so skupni vsem, neglede na politično pripadnost vodstva občine. Navznoter in navzven delujemo politično nepristransko in nevtralno.

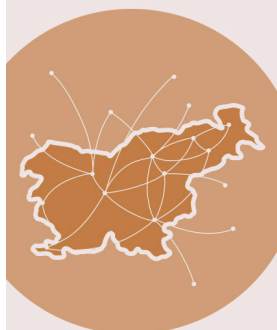

Enakopravnost in različnost

Skozi statutarno organiziranost in delovanje zastopamo in spoštujemo različnost članstva, ter podpiramo in zagotavljamo enakopravnost vseh, ne glede na teritorialno velikost, regijsko umeščenost ali številčnost prebivalstva posamezne članice.

Znanje in strokovnost

S svetovanji, izobraževanji, izmenjavami izkušenj in modelov dobrih praks večamo znanje in strokovnost zaposlenih v občinskih in mestnih upravah, županij in županov, svetnic in svetnikov.

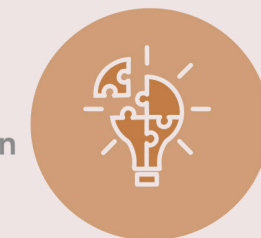

Partnerstvo in zaupanje

Stališča, rešitve članice oblikujejo enakopravno in partnersko. Z zavzetim in povezanim delom smo zgradili trdno zaupanje članic kot tudi državnih in evropskih institucij.

Kreativnost in učinkovitost

Izzive naslavljammo skozi nove in kreativne poti. Spodbujamo in uresničujemo vse tiste, ki omogočajo trajnostni napredek za občine in njihove občanke in občane.

1.4. CILJI SOS

Ključni cilj je vzpostavitev takšnega sodelovanja z državnimi institucijami, ki bodo te občine obravnavale kot enakopravne partnerje, proučile in upoštevale njihove predloge, pobude in pripombe do zakonskih in podzakonskih predpisov ter prisluhnile težavam, ki jih pestijo, in jih odgovorno ter s pripravljenostjo reševale.

Skupnost je v letih aktivnega delovanja postala ključen partner občinam in državi pri reševanju njihovih problemov in številnih izzivov.

1.5. DELOVANJE SOS

Skupnost s strokovnim znanjem in izkušnjami občinam nudi strokovno pomoč na različnih področjih in pripravlja stališča k predpisom ter navezuje stike z državnimi organi, jih opozarja na težave, ki jih občine zaznavajo na terenu, in spodbuja aktivnosti občin na mednarodnem področju.

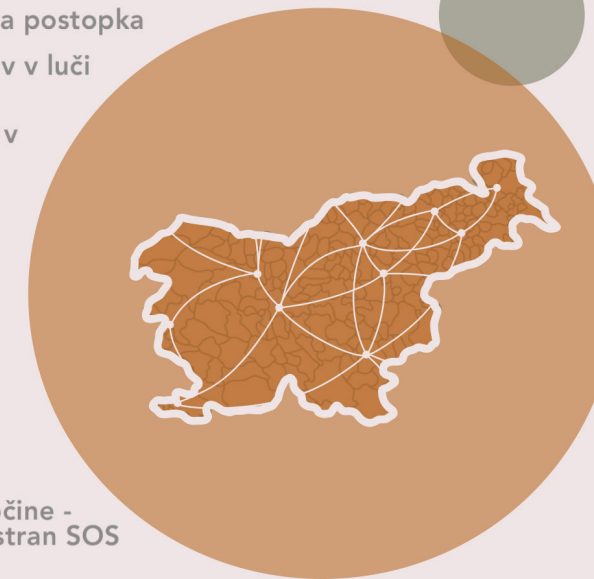
1.6. ORGANIZIRANOST SOS

Konstitutivno sestavljajo skupnost 3 sekcije: sekcija ostalih občin, sekcija občin s sedeži upravnih enot in sekcija mestnih občin. Na skupščini, ki je najvišji organ, se v okviru sekcij izvolijo predsedstva sekcij in predsedniki, ki skupaj sestavljajo enotno predsedstvo skupnosti. Izvoljeni predsedniki in podpredsedniki sekcij sestavljajo glavni odbor, predsedniki sekcij pa se na mestu predsednika Skupnost občin Slovenije menjujejo tako, da si enakomerno razdelijo 4-letni volilni mandat.

Za zastopanje in uveljavitev interesov občin pa je bilo nekajkrat potrebno uporabiti tudi druga, ostrejša sredstva: če država s predpisi ali drugimi dokumenti krši ustavne, zakonske pravice občin, v imenu občin vložimo ustavno presojo, npr. Zakona o davku na nepremičnine, Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti, in tožbo za izplačilo razlike med višino povprečnine in stroški v skladu z Dogovorom o višini povprečnine. Izjemnega pomena za strokovnost, usposobljenost in uspešnost naše organizacije so prav občine članice in njihove predstavnice in predstavniki v delovnih telesih in organih, saj s svojim znanjem in izkušnjami odločilno vplivajo na kvalitetno delo skupnosti.

1.7. NALOGE SOS

- zastopamo interese občin v okviru zakonodajnega postopka
- sodelujemo pri nastajanju zakonodajnih predpisov v luči potreb in pristojnosti občin
- sodelujemo v pogajanjih glede plačnega sistema v javnem sektorju
- uveljavljamo interese občin skozi pripravo zakonskih predlogov
- vodimo pogajanja z državo za višino občinskih finančnih sredstev
- izvajamo izobraževanja in delavnice
- vzpostavljamo okvirje za izmenjavo izkušenj in dobrih praks občin
- pripravljamo in sodelujemo v projektih
- obveščamo o aktualnih, pomembnih temah za občine - Informator za župane, Tedenske novice, spletna stran SOS (www.skupnostobcin.si)
- zastopamo interese občin v uradnih organih Evrope - Odor regij in Svet Evrope

1.8. STORITVE SOS

- 1.8.2. Izvajamo pravna svetovanja na področjih dela občin
- 1.8.3. Občinam omogočamo vizualizacijo njihovih občinskih financ ter primerjavo z drugimi
- 1.8.4. Izvajamo skupna javna naročila - električna energija, energenti, nakup računalnikov, volilnih skrinjic, ...
- 1.8.5. V sodelovanju s skupino preizkušenih državnih revizorjev občinam nudimo notranjo revizijo poslovanja
- 1.8.6. Izvajamo storitev zunanje pooblaščenice za varstvo osebnih podatkov (DPO) v sodelovanju z zunanjo strokovno ekipo
- 1.8.7. Občinam zagotavljamo vzorčna notranja pravila, ki so nastala v sodelovanju z zunanjimi partnerjem
- 1.8.8. Podeljujemo certifikata Branju prijazna občina in Mladim prijazna občina v sodelovanju z zunanjimi partnerji

1.9. MEDNARODNE AKTIVNOSTI SOS

Skupnost občin Slovenije je članica ključnih mednarodnih organizacij, ki povezujejo združenja občin ali občine. Naši člani so zastopani v Odboru regij Evropske unije, Kongresu lokalnih in regionalnih oblasti pri Svetu Evrope (KRLO SE), Svetu evropskih občin in regij (CEMR) ter Mreži združenj lokalnih oblasti JV Evrope – NALAS.

Skupnost aktivno sodeluje s številnimi skupnostmi oz. združenji občin v regiji in Evropski uniji. Redno posreduje pri iskanju občinskih partnerstev za različne namene med slovenskimi in občinami EU.

1.10. KAKO POSTATI ČLAN

Članica SOS lahko postane vsaka slovenska občina. Trenutno je včlanjenih 179 občin.

Glede na določila statusa SOS se občina včlani na podlagi sprejetega sklepa občinskega sveta in podpisane pristopne izjave.

Občino zastopa županja/župan ali po njenem/njegovem pisnem pooblastilu podžupanja/podžupan, svetnica/svetnik ali direktorica/direktor občinske uprave.

Pravice občin članic so:

- predstavniki občine so lahko izvoljeni v organe skupnosti ali imenovani kot predstavniki skupnosti v različne državne organe;
- dajejo pobude in predloge v zvezi z delovanjem skupnosti;
- udeležujejo se posvetov skupnosti po nižji kotizaciji ...

Obveznosti članic so:

- da spoštujejo pravila, določena s statusom,
- da odgovorno uresničujejo skupaj sprejete obveznosti,
- da s svojim delom prispevajo k ugledu skupnosti,
- da redno plačujejo članarino in poravnajo druge obveznosti do skupnosti.
- Letna članarina znaša v letu 2023 0,20 € na prebivalca in se letno usklajuje z rastjo življenjskih stroškov. Višina članarine posamezne občine se izračuna glede na število prebivalstva in se plačuje v dveh letnih obrokih.

1.11. SEKRETARIAT SOS

V sekretariatu SOS smo vam je na voljo za strokovno, tehnično in administrativno pomoč. Sekretariat je strokovna služba SOS, ki opravlja strokovne, organizacijske, administrativno-tehnične in druge naloge za članstvo SOS.

Sekretariat neposredno vodi generalna sekretarka.

GENERALNA SEKRETARKA

Jasmina Vidmar

02 234 15 01

jasmina.vidmar@skupnostobcin.si

ZA SPLOŠNE IN PRAVNE ZADEVE, PROSTOR, KMETIJSTVO, SOU IN VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

Alja Lipnik

02 234 15 05

alja.babic@skupnostobcin.si

ZA PRAVNE IN KADROVSKE ZADEVE IN SOCIALO

Urša Rupar

02 234 15 04

ursa.rupar@skupnostobcin.si

ZA PRAVNE IN KADROVSKE ZADEVE, VRTCE, ŠOLSTVO, SOCIALO IN ZDRAVSTVO

Neža Jager

02 234 15 04

neza.jager@skupnostobcin.si

ZA KOHEZIJSKA SREDSTVA, DIGITALIZACIJO, PROTOKOL, PREDSEDSTVO

Tina Baštevč Zorec

02 234 15 00

tina.bastevc@skupnostobcin.si

ZA MEDNARODNE ZADEVE, PROJEKTE, INŠPEKCIJSKO SLUŽBO, REDARSTVO

Miha Mohor

02 234 15 02

miha.mohor@skupnostobcin.si

ZA PR, MEDNARODNE ZADEVE, PROJEKTE, MLADINSKO POLITIKO, GJS IN KULTURO

Barbara Horvat

02 234 15 02

barbara.horvat@skupnostobcin.si

ZA OKOLJE IN PROSTOR, ZELENO INFRASTRUKTURO IN ZELENE TEHNOLOGIJE TER PROJEKTNO DELO

Ana Plavčak

02 234 15 05

ana.plavcak@skupnostobcin.si

ZA ADMINISTRATIVNO-TEHNIČNA DELA, PRIJAVE NA POSVETE, IZOBRAŽEVANJA IN FINANCE

Metka Lašič

02 234 15 00

metka.lasic@skupnostobcin.si

1.12. IZKAZNICA SOS

SKUPNOST OBČIN SLOVENIJE
PARTIZANSKA CESTA 1
2000 MARIBOR

 02 234 15 00

 02 234 15 03

 info@skupnostobcin.si

www www.skupnostobcin.si

f <http://www.facebook.com/skupnost.slovenije>

 skupnost_obcin_slovenije

 <https://www.youtube.com/channel/UCRBm7NjMsoqP-1BNvoM8I5Q>

2

KAKO
DELUJE
DRŽAVA

DRŽAVNA UREDITEV

Državna ureditev je pravna ureditev državne oblasti. Slednje tvorijo predpisi, ki določajo državno organizacijo oziroma organe, ki izvajajo državno oblast.

Pravni viri državne ureditve so:

- Ustava,
- zakoni,
- podzakonski predpisi,
- poslovniki.
- Državna ureditev Republike Slovenije temelji na:
 - načelu ljudske suverenosti,
 - načelu demokratične države,
 - načelu pravne države,
 - načelu socialne države,
 - načelu delitve oblasti.

Oblast v Republiki Sloveniji je razdeljena na zakonodajno, sodno in izvršilno vejo oblasti.

2.1. DRŽAVNI ZBOR RS

Državni zbor je najvišja predstavniška in zakonodajna institucija. Opravlja zakonodajno funkcijo oblasti ter volilno in nadzorno funkcijo. Državni zbor šteje 90 poslank in poslancev, ki so izvoljeni na podlagi splošne in enake volilne pravice, njihov mandat pa traja 4 leta.

Funkcije Državnega zbora so naslednje:

- sprejema spremembe Ustave,
- sprejema zakone, podzakonske predpise in druge splošne akte,
- sprejema svoj poslovnik,
- sprejema državni proračun in zaključni račun proračuna,
- ratificira mednarodne pogodbe,
- razpisuje referendum.

2.2. VLADA RS

Vlada RS je organ izvršilne oblasti in hkrati najvišji organ državne uprave. Funkcija Vlade RS je dvojna: opravlja politično izvršilno in upravno funkcijo. Politična izvršilna funkcija pomeni predvsem izvajanje politike, ki jo določi Državni zbor, in izvajanje zakonov in drugih predpisov, ki jih Državni zbor sprejema. Tako Vlada RS v skladu z Ustavo, zakoni in drugimi splošnimi akti Državnega zbora določa, usmerja in usklajuje izvajanje politike države.

Kot najvišji organ državne uprave izdaja predpise in sprejema pravne, politične, ekonomske, finančne, organizacijske in druge ukrepe, ki so potrebni za razvoj države in urejenost razmer na vseh področjih v pristojnosti države.

Državnemu zboru predlaga v sprejem zakone, državni proračun, nacionalne programe in druge splošne akte, s katerimi določa načelne in dolgoročne politične usmeritve za posamezna področja v pristojnosti države.

V zadevah EU Vlada RS predstavlja in zastopa Republiko Slovenijo ter uveljavlja njena stališča v institucijah EU. Glede zadev EU je Vlada RS samostojna in odgovorna pri upravljanju svojih funkcij v okviru Ustave, zakona, ki ureja položaj in delovanje Vlade RS, in zakona o sodelovanju med Državnim zborom in Vlado RS v zahtevah EU. Vlada RS izdaja uredbe in druge akte iz svoje pristojnosti za izvrševanje prepisov EU.

RAZMERJE DO LOKALNIH SKUPNOSTI

Zakon o lokalni samoupravi v drugem odstavku 94. člena določa, da mora Vlada RS pred sprejetjem predlogov zakonov oziroma preden jih predloži Državnemu zboru v sprejem in pred sprejetjem drugih predpisov iz svoje pristojnosti, ki zadevajo pristojnosti, delovanje in financiranje občin, zagotoviti ustrezno sodelovanje združenj občin.

Vlada RS je v zgoraj opisanem primeru tako v skladu z zakonom zavezana k sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije.

RAZMERJE DO LOKALNIH SKUPNOSTI

Zakon o lokalni samoupravi v prvem odstavku 94. člena določa, da mora Državni zbor pred sprejetjem zakonov in drugih predpisov, ki se v skladu z Ustavo tičejo koristi občin, pridobiti njihovo mnenje. Če se predpis nanaša na posamezno občino in posega v njene koristi, jo je treba seznaniti z namenom takšnega prepisa pred njegovim sprejetjem.

V letu 2016 je generalni sekretariat Vlade RS izdal tudi spremembo Navodila za izvajanje Poslovnika Vlade RS, ki izrecno udejanja določbo zakona in sledi Strategiji razvoja lokalne samouprave v delu, ki se nanaša na medinstitucionalni dialog ter je odgovor na opozorila skupnosti občin, da naj državni organi dosledno spoštujejo že omejen člen zakona.

2.3. DRŽAVNI SVET RS

Državni svet RS je predstavniško telo, ki ga Ustava Republike Slovenije opredeljuje kot zastopstvo socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov. Sestavljen je iz:

- predstavnic in predstavnikov delovnih in socialnih interesov (funkcionalni interesi),
- predstavnic in predstavnikov lokalnih interesov (teritorialni interesi).

Interese, ki pokrivajo vse glavne segmente družbe, med seboj sooča štirideset državnih svetnic in svetnikov:

- 4 predstavniki delodajalcev,
- 4 predstavniki delojemalcev,
- 4 predstavniki kmetov, obrtnikov ter samostojnih poklicev,
- 6 predstavnikov negospodarskih dejavnosti,
- 22 predstavnikov lokalnih interesov.

Interesi različnih družbenih skupin se v Državnem svetu srečujejo na institucionaliziran način, odločitve pa sprejemajo na podlagi soočenja argumentov na strokovni ravni. Državni svetniki in svetnice svojo funkcijo opravljajo nepoklicno.

Državni svet ne predstavlja vseh državljanov in državljanov Republike Slovenije, temveč le posamezne družbene in gospodarske interese. Njegov položaj in njegova struktura zato narekujeta ustrezni volilni sistem, ki je različen od sistema volitev v Državni zbor. Temeljne razlike so v načinu volitev, v volilni pravici, v vlogi političnih strank, v sistemu razdelitve mandatov ter mandatni dobi.

RAZMERJE DO LOKALNIH SKUPNOSTI

Državni svet aktivno sodeluje s Skupnostjo občin Slovenije, ko gre za obravnavo zakonskih in podzakonskih predlogov predpisov, ki zadevajo lokalne skupnosti, še preden so obravnavani na matičnih delovnih telesih Državnega zbora. Predstavnice in predstavniki občin članic Skupnosti občin Slovenije so redno vabljeni na seje komisij Državnega sveta s ciljem izoblikovanja karseda za občine ugodnejših stališč k posameznim predlogom zakonskih in podzakonskih predpisov.

Sodelovanje Skupnosti občin Slovenije in Državnega sveta RS poteka tudi v primeru aktualnih problemskih vprašanj občin članic skupnosti. Matična telesa Državnega sveta namreč problemska vprašanja občin obravnavajo, se do vsebine slednjih opredelijo ter v okviru svojih pristojnosti dajejo pobude za rešitev nastalih problematik Državnemu zboru.

2.4 VKLJUČEVANJE SOS V ZAKONODAJNI POSTOPEK

PREDHODNA OBRAVANAVA

(preden gre predpis v DZ, neobvezen del postopka in se opravi na predlog predlagatelja predpisa)

1. DELOVNO GRADIVO

Za predlagano rešitev se opravi predhodna presoja posledic na različna področja. Če predlog pripravi ministrstvo, se besedilo uskladi znotraj ministrstva, lahko pa tudi že s predstavniki ključne javnosti (SOS).

2. JAVNA RAZPRAVA

Besedilo predpisa se objavi na portalu DEMOKRACIJA, kjer lahko javnost odda svoje komentarje, predloge, pripombe.

3. MEDRESORSKO USKLAJEVANJE

Do besedila predpisa se opredelijo vsa ministrstva in vladne službe, ki jih vsebina predpisa zadeva. Mnenji Službe Vlade RS za zakonodajo in Ministrstva za finance sta obvezni.

4. POŠILJANJE PREDLOGA V OBRAVNAVO NA VLADI

5. OBRAVANAVA NA DELOVNIH TELESIH VLADE

6. OBRAVANAVA NA SEJI VLADE

Vlada sprejme sklepe, s katerimi sprejme ali zavrne gradivo v obravnavi, lahko pa tudi odloži odločanje z zahtevo po dopolnitvi gradiva.

7. KONČNI PREGLED PREDPISA

8. POŠILJANJE PREDLOGA V DRŽAVNI ZBOR

2.5. USTAVNO SODIŠČE

Ustavno sodišče ima ustavno zasnovan položaj neodvisnega in avtonomnega organa, ki izvršuje ustavno-sodno presojo. Ustavno sodišče je v razmerju do drugih državnih organov samostojen in neodvisen državni organ ter kot tak najvišji organ varstva ustavnosti in zakonitosti ter človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ustavno sodišče predstavlja 9 sodnikov (sodnic), ki jih v izvolitev predlaga predsednik republike. Izvoli jih Državni zbor; mandatna doba je 9 let.

V razmerju do lokalnih skupnosti Ustavno sodišče:

- ugotavlja skladnost prepisov lokalnih skupnosti z Ustavo in zakoni;
- ugotavlja skladnost splošnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil, z Ustavo, zakoni in podzakonskimi predpisi;
- odloča o sporih glede pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi (varstvo pravic lokalne samouprave);
- odloča o sporih glede pristojnosti med lokalnimi skupnostmi;
- odloča o protiustavnosti aktov in delovanja političnih strank;
- odloča o drugih zadevah, določenih z Ustavo in zakoni.

Začetek postopka pred Ustavnim sodiščem s strani lokalnih skupnosti lahko sproži predstavniški organ lokalnih skupnosti (občinski oz. mestni svet). Postopek pred Ustavnim sodiščem lahko sproži tudi županja ali župan, vendar v primeru, če je to v statusu občine izrecno zapisano. V tem primeru vloži ustavno presojo županja ali župan po pooblastilu občinskega sveta. Ta lahko sproži začetek postopka pred Ustavnim sodiščem tudi, kadar presodi, da je občinski (mestni) svet sprejel akt, ki ni v skladu z zakonom. O tem predhodno obvesti občinski svet, zadrži objavo takega akta in predlaga občinskemu svetu, da o aktu ponovno glasuje. V primeru vztrajanja se lahko sproži postopek pred Ustavnim sodiščem.

V imenu svojih občin članic vlagamo ustavne presoje posameznih zakonskih in podzakonskih predpisov v primeru, kadar vsebina slednjih posega v njihove ustavne pravice.

2.6. RAČUNSKO SODIŠČE RS

Po Ustavi Republike Slovenije je Računsko sodišče Republike Slovenije najvišji organ kontrole državnih računov, državnega proračuna in celotne javne porabe v Republiki Sloveniji. Ustava tudi določa, da je Računsko sodišče pri svojem delu neodvisno in vezano na Ustavo in zakon. Zakon o računskem sodišču pa dodaja, da aktov, s katerimi izvršuje svojo revizijsko pristojnost, ni dopustno izpodbijati pred sodišči niti pred drugimi državnimi organi.

Status samostojnosti in neodvisnosti mu zagotavljata Ustava in zakon, in sicer z več vidikov:

- Računsko sodišče izvaja svoje pristojnosti samostojno. V skladu z Zakonom o računskem sodišču pa lahko poslanci in delovna telesa Državnega zbora, Vlada RS, ministrstva in organi lokalne skupnosti predlagajo, da opravi revizijo; med temi predlogi Računsko sodišče izbere za letni program dela najmanj pet predlogov iz Državnega zbora, od tega najmanj dva predloga opozicijskih poslancev in najmanj dva predloga delovnih teles Državnega zbora. Hkrati lahko Računsko sodišče po lastni presoji upošteva pobude posameznikov – sem spadajo tudi članki in prispevki v medijih in civilnodružbenih subjektov.
- Računsko sodišče za kritje stroškov svojega delovanja samo predlaga finančni načrt Državnemu zboru, ki mu odobri potrebna sredstva za delo.

RAZMERJE DO LOKALNIH SKUPNOSTI

V skladu z Zakonom o računskem sodišču lahko organi lokalnih skupnosti Računskemu sodišču predlagajo, da opravi revizijo. Računsko sodišče vsako leto revidira poslovanje ustreznega števila mestnih in drugih občin ter tako preverja pravilnost (zakonitost in namembnost) in smotrnost (gospodarnost, učinkovitost in uspešnost) poslovanja občin.

2.7. UPRAVNO SODIŠČE RS

Sodni nadzor nad delom uprave (državne uprave in uprave lokalnih skupnosti) lahko poteka tudi v obliki posebnega sodnega postopka, to je upravnega spora. Gre za pravni nadzor, ki ga opravlja Upravno sodišče na upravnopravnem področju.

Na prvi stopnji odloča Upravno sodišče RS, na drugi stopnji pa Vrhovno sodišče RS. Postopek se lahko sproži zoper vse dokončne upravne akte, ki so bili izdani v katerikoli upravni zadevi na podlagi Zakona o splošnem upravnem postopku.

Upravni spor se začne s tožbo (ali z drugim pravnim sredstvom) v naslednjih primerih:

- nepravilno uporabljen predpis,
- kršitev določil postopka pred izdajo upravnega akta,
- nepravilno ugotovljeno dejansko stanje,
- če je bil v postopku udeležen nekdo, ki ne more biti stranka v postopku,
- če ni bila stranki dana možnost, da se izreče o dejstvih in okoliščinah.

Pred Upravnim sodiščem je možno izpodbijati individualne akte, kar velja tako za:

- državljanke in državljane v razmerju do občine ali državnega organa kot tudi za
- občine v razmerju do individualnih aktov, ki jih izda država.

2.8. INFORMACIJSKI POOBLAŠČENEC RS

Ustava RS določa, da sta pravica do javnih informacij in pravica do varstva osebnih podatkov temeljni človekovi pravici. Za nadzor nad izvrševanjem varovanja osebnih podatkov in svobode izražanja je pristojen samostojen in neodvisen državni organ, informacijski pooblaščenec.

Pristojnosti informacijskega pooblaščenca določa Zakon o informacijskem pooblaščenču:

- odločanje o pritožbi zoper odločbo, s katero je organ zavrgel ali zavrnil zahtevo ali drugače kršil pravico do dostopa ali ponovne uporabe informacije javnega značaja ter v okviru postopka na drugi stopnji tudi za nadzor nad izvajanjem zakona, ki ureja dostop do informacij javnega značaja, in na njegovi podlagi izdanih predpisov,
- inšpekcijski nadzor nad izvajanjem zakona in drugih predpisov, ki urejajo varstvo ali obdelavo osebnih podatkov oziroma iznos osebnih podatkov iz Republike Slovenije ter opravlja druge naloge, ki jih določajo ti predpisi,
- odločanje o pritožbi posameznika, kadar upravljavec osebnih podatkov ne ugotovi zahtevi posameznika glede njegove pravice do seznanitve z zahtevanimi podatki, do izpisov, seznamov, vpogledov, potrdil, informacij, pojasnil, prepisovanja ali kopiranja po določbah zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Informacijski pooblaščenec je tudi prekrškovni organ, pristojen za nadzor nad izvajanjem Zakona o informacijskem pooblaščenču, Zakona o dostopu do informacij javnega značaja v okviru pritožbenega postopka in Zakona o varstvu osebnih podatkov.

2.9. VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC RS

Državni organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil so dolžni pri svojem delu spoštovati človekove pravice in temeljne svoboščine posameznikov in skupin. Nad zakonitim in pravilnim delom organov bdi Varuh človekovih pravic RS. Pri svojem delu ravna v skladu z določili Ustave RS, pravnega reda RS ter mednarodnih aktov o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah ter se lahko sklicuje na načela pravičnosti in dobrega upravljanja.

Varuh kot samostojen in od drugih državnih institucij neodvisen organ lahko:

- vodi samostojne in neodvisne preiskave vsakega primera pri organih ter predlaga odpravo kršitve,
- vložiti zahtevo za oceno ustavnosti in zakonitosti predpisov ter tudi ustavno pritožbo pri Ustavnem sodišču, pod pogoji določenimi v Zakonu o ustavnem sodišču,
- daje pobude Vladi RS ali Državnemu zboru za spremembo zakonov in drugih predpisov,
- vsem organom predlaga izboljšanje poslovanja in odnosa s strankami,
- v letnih poročilih opozarja na sistemske pomanjkljivosti v predpisih in v delu državnih organov,
- posreduje mnenja vsem organom (tudi sodiščem).

2.10. KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE RS

Komisija za preprečevanje korupcije (Komisija) samostojno izvršuje pristojnosti in opravlja naloge, določene v Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije in v drugih zakonih z namenom krepitve učinkovitega delovanja pravne države in preprečevanja njenega ogrožanja s koruptivnimi dejanji.

Državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil ter druge pravne osebe javnega in zasebnega prava morajo Komisiji na njeno obrazloženo zahtevo ne glede na določbe drugih zakonov in ne glede na obliko podatkov v roku, ki ga določi Komisija, brezplačno posredovati vse podatke, tudi osebne, in dokumente, ki so potrebni za opravljanje zakonskih nalog komisije.

Pristojnosti in naloge komisije se razlikujejo glede na posamezna področja dela Komisije, ki so:

- preprečevanje korupcije,
- integriteta,
- lobiranje,
- nasprotje interesov,
- premoženjsko stanje funkcionarjev,
- nezdržljivost funkcij,
- omejitve poslovanja,
- darila,
- nadzor in preiskava domnevnih primerov korupcije,
- sodelovanje na mednarodnih projektih,
- analize in raziskave pojava korupcije,
- prekrškovni postopki.

Občina: Ljutomer, Naziv projekta: Razvoj trajnostne mobilnosti v Občini Ljutomer, Financiranje: proračun Občine Ljutomer, Vir fotografije: Arhiv Občine Ljutomer

Občina: Jesenice, Naziv projekta: Potopni eko otoki, Financiranje: Občina Jesenice financirala iz okoljske dajatve za odlaganje odpadkov, Vir fotografije: arhiv Občina Jesenice

3

**O LOKALNI
SAMOUPRAVI**

3.1. SPLOŠNO

Lokalna skupnost je teritorialna skupnost ljudi, ki svoje skupne interese zadovoljujejo s skupnimi dejavnostmi. Gre za to, da so ljudje na zaokroženem območju medsebojno povezani in zaradi skupnih interesov zadovoljujejo svoje potrebe.

Iz tega je mogoče razbrati, da obsega lokalna samouprava tri bistvene elemente:

1. prebivalke in prebivalce na nekem območju,
2. ozemlje ali teritorij,
3. povezanost v skupnost (zavest, skupni interesi, naselitev).

Še posebej pomembno je, da je prebivalcem na določenem območju dana možnost odločanja o zadevah, ki so v njihovem skupnem interesu za zadovoljevanje njihovih potreb.

Lokalna samouprava je pravica lokalnih skupnosti, da samostojno urejajo in opravljajo javne zadeve iz svoje pristojnosti, ki se tičejo življenja in dela na njihovem območju. V ta namen Evropska listina lokalne samouprave ureja sredstva za izvajanje nalog (lastni finančni vir) in ustrezne upravne strukture (občinska uprava).

3.2. USTAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

V Republiki Sloveniji ureja temeljna načela lokalne samouprave Ustava Republike Slovenije. Ta v 9. členu določa, da je v Sloveniji zagotovljena lokalna samouprava. Ustava vsebuje tudi posebno peto (V) poglavje z naslovom Samouprava, v katerem podrobneje določa lokalno samoupravo in drugo samoupravo.

V 138. členu je določeno, da prebivalci Republike Slovenije uresničujejo lokalno samoupravo v občinah in drugih lokalnih skupnostih, v 139. členu pa, da je občina samoupravna lokalna skupnost, ki obsega naselje ali več naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev. Občina se ustanovi z zakonom po prej opravljenem referendumu, s katerim se ugotovi volja prebivalcev na določenem območju. Območje občine določi zakon.

V pristojnosti občine sodijo lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine (140. člen). Izjemno pomemben v okviru sprejemanja novih zakonskih in podzakonskih predpisov je drugi odstavek 140. člena, ki določa: »Država lahko z zakonom prenese na občine opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti, če za to zagotovi tudi potrebna sredstva.«

V okviru lokalne samouprave Ustava RS ureja še mestne občine (141. člen), dohodke občin (142. člen), pokrajine (143. člen) in nadzor državnih organov (144. člen).

3.3. EVROPSKA LISTINA LOKALNE SAMOUPRAVE

Evropsko listino lokalne samouprave (MELLS) je leta 1985 sprejel Svet Evrope; leta 1996 jo je ratificirala tudi Slovenija.

Listina opredeljuje lokalno samoupravo kot pravico in sposobnost lokalnih oblasti, da v mejah zakona urejajo in opravljajo bistveni del javnih zadev v okviru svojih nalog v korist lokalnega prebivalstva (3. člen). Skladno z listino lokalno samoupravo uresničujejo sveti lokalnih skupnosti, ki imajo v okviru zakonov polno svobodo pri uresničevanju svojih pobud glede vsake stvari.

3.4. ZAKON O LOKALNI SAMOUPRAVI

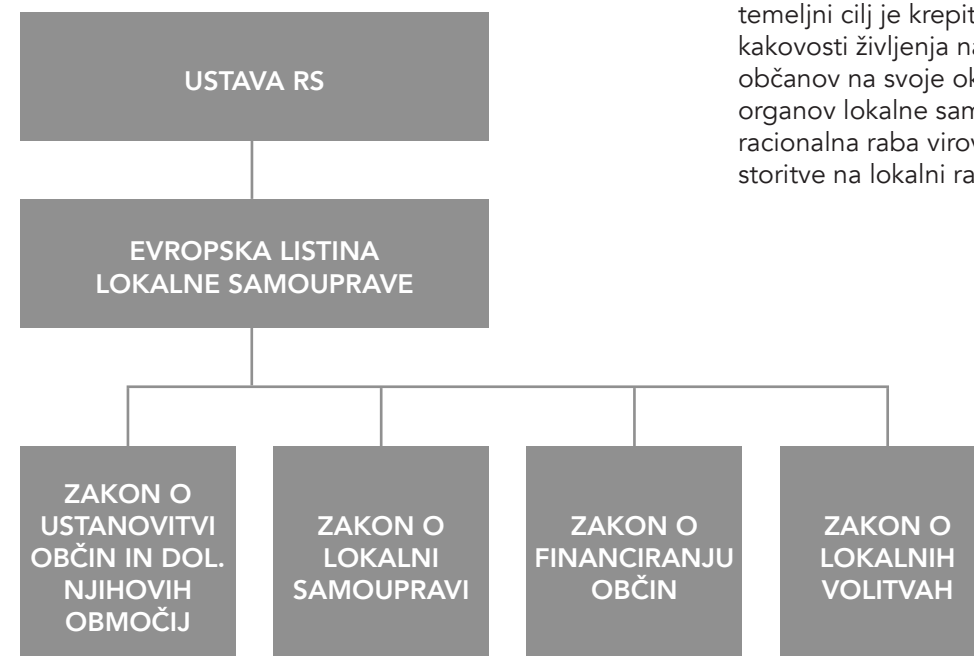
Zakon o lokalni samoupravi (ZLS) je bil v skladu z določili Ustave RS sprejet konec leta 1993 ter podrobneje določa ureditev samoupravnih lokalnih skupnosti. Je temeljni zakon o delovanju lokalne samouprave.

ZLS ureja organizacijo, organe, pristojnost občin, varstvo lokalne samouprave ...

Po ZLS občina v skladu z Ustavo in v mejah zakonov samostojno ureja in opravlja svoje zadeve in izvršuje naloge, ki so nanjo prenesene z zakoni.

Ustanovitev in financiranje občin ter volitve županov in občinskih svetnikov urejajo posebni zakoni.

Vlada RS je sprejela Strategijo razvoja lokalne samouprave v Republiki Sloveniji do leta 2020, katere temeljni cilj je krepitev lokalne samouprave in dvig kakovosti življenja na lokalni ravni s krepitvijo vpliva občanov na svoje okolje in sprejemanje odločitev organov lokalne samouprave, s čimer se zagotavljajo racionalna raba virov ter kakovostne in učinkovite storitve na lokalni ravni.

Hierarhija predpisov s področja lokalne samouprave

3.4.1. OBČINA, MESTO, POKRAJINA

3.4.1.1. OBČINA

Občina je osnovna enota lokalne samoupravne skupnosti.

Za občino je značilno:

- da je osnovna oblika lokalne samouprave,
- da je oblikovana v okviru naravne, zgodovinsko nastale lokalne skupnosti, kot so naselje oziroma več naselij, povezanih s skupnimi interesi,
- da ima položaj samoupravnosti po zakonskih določilih države, v katerih je navedena.

Za razmejitev pristojnosti državnih organov in organov lokalnih skupnosti je posebej pomembna razmejitev pristojnosti tistih nalog v okviru pristojnosti lokalnih skupnosti, ki jih občine lahko opravljajo samostojno, na svojem območju, v korist lokalnega prebivalstva. Vsaka občina mora imeti svoj grb in žig. Občina dobi ime z zakonom.

Skladno z ZLS je občina temeljna samoupravna lokalna skupnost (1. člen ZLS). Občina je oseba javnega prava, kar pomeni, da ima pravico posedovati, razpolagati in upravljati s premoženjem (7. člen ZLS).

Za izvajanje javnih storitev za prebivalke in prebivalce se občine lahko povezujejo v eno- ali več dimenzionalne zveze. Na podlagi 6. člena ZLS občine lahko ustanavljajo zveze, združujejo sredstva, ustanavljajo skupne organe ter organe skupne občinske uprave, ustanavljajo in upravljajo sklade, javne zavode, javna podjetja in ustanove. Zaradi predstavljanja in uveljavljanja lokalne samouprave ter zagotavljanja interesov se lahko povezujejo v združenja.

3.4.1.2. MESTNE OBČINE

Mestne občine imajo posebno mesto v lokalni samoupravi. Ustanovijo se na območju mesta, po postopkih in ob pogojih, ki jih določa ZLS.

Ustava RS določa, da lahko mesto dobi status mestne občine po postopku in pogojih, ki jih določa zakon.

Mestna občina opravlja kot svoje tudi z zakonom določene naloge iz državne pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mest (141. člen Ustave).

V Republiki Sloveniji je trenutno dvanajst mestnih občin: Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Koper, Murska Sobota, Slovenj Gradec, Novo mesto, Ptuj, Nova Gorica, Velenje in Krško.

3.4.1.3. MESTO

Posebej od mestnih občin je potrebno razlikovati mesto (15. a člen ZLS).

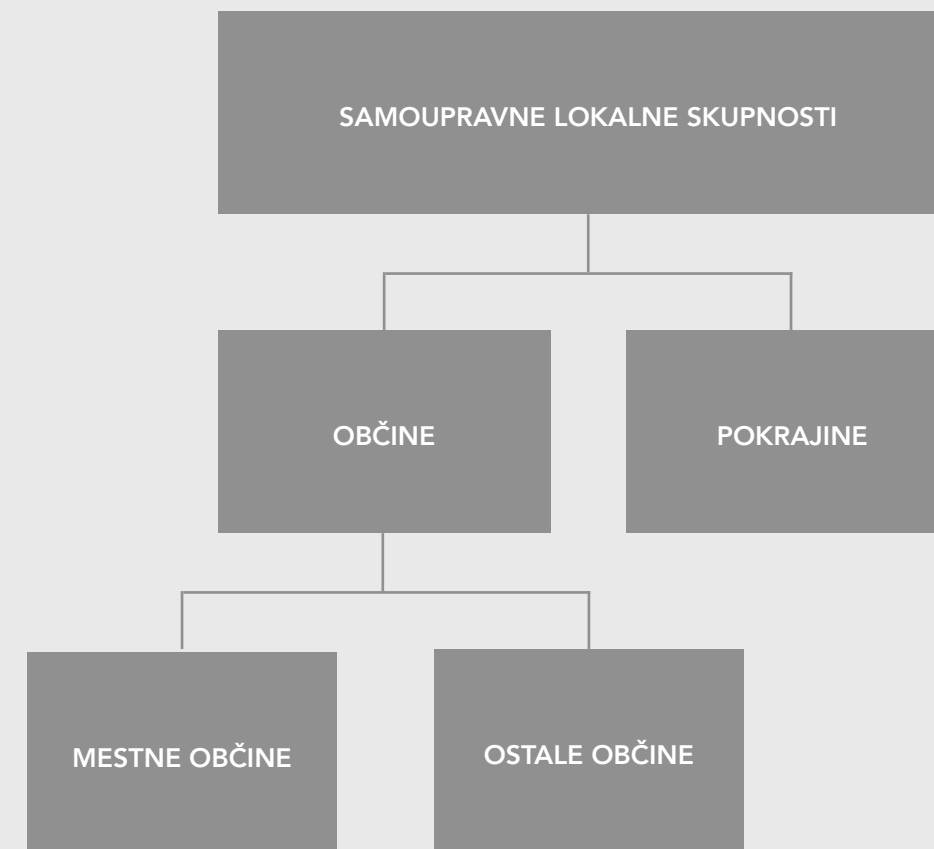
Mesto je urbano naselje, ki se po velikosti, ekonomski strukturi, gostoti naseljenosti in zgodovinskem razvoju razlikuje od drugih naselij.

Mesto ima več kot 3000 prebivalcev in prebivalcev. Status mesta se pridobi z odločitvijo Vlade RS.

3.4.1.4. POKRAJINA

V okviru državne ureditve opredeljuje Ustava RS pokrajine kot samostojen upravno-politični teritorialni podsistem lokalne samouprave.

Pokrajina opravlja lokalne zadeve širšega pomena in z zakonom določene zadeve regionalnega pomena (143. člen Ustave).

Sistem lokalne samouprave

3.4.1.5. OŽJI DEL OBČINE

ZLS ureja možnost ustanovitve ožjih delov občine (18. – 19. č člen), to je krajevnih, vaških ali četrtnih skupnosti.

Ime in območje ožjega dela občine se določi s statusom občine. V pristojnosti občine ostaja, kako bo ožji del občine imenovala in kako bo opredelila njegovo območje.

Pobudo za ustanovitev ožjih delov občine ali za spremembo njihovih območij lahko da zbor krajanov ali s statutom določeno število prebivalcev. Občinski svet mora pobudo obvezno obravnavati. Enako velja za spremembo njihovih območij. Občinski svet mora pred ustanovitvijo ožjih delov občine ali pred spremembo njihovih območij na zborih krajanov ali na referendumu ugotoviti interes prebivalcev in prebivalcev posameznih območij v občini, kjer naj bi bili ustanovljeni ožji deli občine. Ugotavljanje interesa se nanaša na ime in območje ožjega dela občine. Izvolijo ga volilni upravičenci s stalnim prebivališčem na območju ožjega dela občine, občinski svet pa določi število članov ožjega dela občine. Svet ožjega dela občine ima predsednika, ki je izvoljen izmed članov.

Statut občine lahko določi, da ožji deli občine nimajo organa. V tem primeru lahko občinski svet ustanovi krajevne, vaške ali četrtne odbore. Organi krajevnih, vaških in četrtnih odborov se ne volijo na splošnih volitvah hkrati z volitvami organov občine, ampak jih imenuje občinski svet.

Ožji del občine, ki ima svet, opravlja naloge, ki se pretežno nanašajo na njegove prebivalke in prebivalce in ki so mu prenešene v izvajanje s statutom občine. S prenosom nalog občina izvede dekoncentracijo nekaterih svojih funkcij, tako da izkoristi zainteresiranost ljudi v ožjih delih občine za reševanje zadev, ki se nanašajo na njihovo neposredno okolje. Občina z odlokom podrobneje

določi naloge in način izvajanja nalog, ki se prenesejo v izvajanje svetu ožjega dela občine.

V pristojnosti občin je, da odločajo o pravnem statusu ožjega dela občine. Tako lahko v statusih opredelijo ožji del občine kot pravno osebo javnega prava. Status občine določi, da so posamezne odločitve sveta ožjega dela občine veljavne, ko da zanje soglasje občinski svet. Pravni posli, ki jih sklene ožji del občine brez predhodnega soglasja župana, so nični, vendar pa lahko predpis občine, ki je potreben za izvršitev občinskega proračuna, določi, kateri pravni posli in v kateri višini so ti posli, ki jih sklene ožji del občine, veljavni brez predhodnega soglasja župana.

3.4.2. PRISTOJNOST OBČIN

Pojem pristojnosti občin pomeni tiste naloge, ki jih mora občina na svojem območju opravljati, da zadovoljuje potrebe svojih občank in občanov.

Pri tem gre za:

- lokalne zadeve javnega pomena, ki se razlikujejo od občine do občine,
- lokalne zadeve javnega pomena, ki jih bo področna zakonodaja naložila občinam, preneseno področje dejavnosti, torej naloge iz državne pristojnosti.

Pristojnosti občin so lahko izvirne ali prenesene. Ustava RS in ZLS določata, da občina opravlja naloge iz svoje izvirne pristojnosti, ki so v zakonu tudi taksativno naštet. Gre torej za lokalne zadeve javnega pomena, določene z zakonom ali s splošnim aktom občine. Pri tem mestne občine opravljajo še naloge iz državne pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mest.

3.4.2.1. IZVIRNE PRISTOJNOSTI OBČIN

Z ZLS (21. člen) so za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev in prebivalcev določene naslednje izvirne pristojnosti občine:

- upravlja občinsko premoženje,
- omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine in opravlja naloge s področja gostinstva, turizma in kmetijstva,
- načrtuje prostorski razvoj,
- opravlja naloge na področju posegov v prostor in graditve objektov,
- zagotavlja javno službo gospodarjenja s stavbnimi zemljišči,
- ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj,
- skrbi za povečanje najemnega socialnega sklada stanovanj,
- ureja, upravlja in skrbi za lokalne javne službe (v okviru svojih pristojnosti),
- pospešuje službe socialnega skrbstva, za predšolsko varstvo, osnovno varstvo otroka in družine, za socialno ogrožene, invalide in ostarele,
- skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov, za varstvo pred hrupom, za zbiranje in odlaganje odpadkov in opravlja druge dejavnosti varstva okolja,
- ureja in vzdržuje vodovodne in komunalne energetske objekte,
- ustvarja pogoje za izobraževanje odraslih, ki je pomembno za razvoj občine in za kvaliteto življenja njenih prebivalcev,
- pospešuje vzgojno-izobraževalno, informacijsko-dokumentacijsko, društveno in drugo dejavnost na svojem območju,
- pospešuje razvoj športa in rekreacije,
- pospešuje kulturno-umetniško ustvarjalnost,
- omogoča dostopnost do kulturnih programov, zagotavlja splošno izobraževalno knjižnično dejavnost ter v skladu z zakonom skrbi za kulturno dediščino na svojem območju,
- gradi, vzdržuje in ureja lokalne javne ceste, javne poti, rekreacijske in druge javne površine v skladu z zakonom,

- ureja promet v občini ter opravlja naloge občinskega redarstva,
- opravlja nadzorstvo nad krajevnimi prireditvami,
- organizira komunalno-redarstveno službo in skrbi za red v občini,
- ureja druge lokalne zadeve javnega pomena.

3.4.2.2. PRENESENE PRISTOJNOSTI OBČIN

Pri uresničevanju nalog iz pristojnosti občine prihaja do številnih upravnopravnih razmerij in postopkov v upravnih zadevah, v katerih se odloča o pravicah, obveznostih in pravnih koristi posameznikov (predvsem občank in občanov) in pravnih oseb. Pri vodenju upravnih postopkov in odločanju v upravnih zadevah pristojni (upravni) organi občine postopajo po Zakonu o splošnem upravnem postopku (ZUP).

Pristojni občinski organi odločajo v zelo raznovrstnih upravnih zadevah. Kot izhaja iz določil ZUP, sta za odločanje v upravnih zadevah v občini pristojna občinska uprava in župan; če pa upoštevamo tudi določila ZLS (29. in 67. člen ZLS), so za odločanje v upravnih zadevah v občini pristojni: občinska uprava, župan, občinski svet in organi skupne občinske uprave več občin. K temu je treba dodati, da lahko občina z odlokom občinskega sveta podeli javno pooblastilo za vodenje postopka in odločanje v upravnih zadevah iz njene izvirne pristojnosti, tako da (gledano širše) v upravnih zadevah iz občinske pristojnosti odločajo tudi nosilci javnih pooblastil.

V občini sta torej dva organa, ki odločata v upravnih zadevah: občinska uprava in župan. Občinska uprava je pristojna za odločanje v upravnih zadevah na prvi stopnji, župan pa je pristojen za odločanje o pritožbi zoper odločbo občinske uprave. Natančneje povedano, je občinska uprava pristojna za odločanje na prvi stopnji o upravnih zadevah iz izvirne pristojnosti občine in iz prenesene pristojnosti države, če zakon ne določa drugače, župan pa je pristojen za odločanje o pritožbah zoper odločbe občinske uprave v upravnih zadevah iz izvirne pristojnosti občine

in o pritožbah zoper odločbe, ki jo izdajo nosilci javnih pooblastil, podeljenih na podlagi predpisa občinskega sveta.

Seveda lahko opravlja posamezna dejanja v postopku, vodi upravni postopek in odloča v upravnih zadevah le fizična (uradna) oseba. Po določbah drugega odstavka 5. člena ZUP je z uradno osebo mišljena oseba, ki je v skladu z zakonom pooblaščen za odločanje o upravnih zadevi ali za opravljanje posameznih dejanj v upravnem postopku. Iz ZUP izhaja, da so uradne osebe predstojnik organa (npr. direktor občinske uprave, inšpektor, župan), ki odloča v vseh upravnih zadevah, za katere je pristojen, in uradne osebe organa, ki na podlagi predstojnikovega pooblastila vodijo postopek pred odločitvijo in odločajo v upravnih zadevah določene vrste, opravljajo posamezna dejanja v postopku oziroma vodijo postopek do izdaje odločbe.

Za odločanje v neki upravni zadevi je torej pristojen le organ, ki mu zakon daje to pristojnost; posamezna dejanja v postopku, vodenje postopka do izdaje odločbe in odločanje v upravnih zadevah pa lahko opravlja le uradna oseba, ki je za to pooblaščen v skladu z zakonom (Grafenauer, Ivanc in Brezovnik: 2009).

V skladu z določili 8. člena veljavne Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja objavlja občina podatke o svojih storitvah v katalogu informacij javnega značaja. Navedeni podatki obsegajo: pogoje, ki jih morajo osebe izpolnjevati, da lahko zahtevajo posamezno storitev, krajevno pristojnost oziroma območje, na katerem ali za katerega se izvaja storitev, podatke o dostopnosti organa (kontaktni podatki, uradne ure in podobno), način, na katerega se lahko zahteva posamezna storitev, vključno s povezavo na elektronsko dostopen obrazec za vlogo, navedbo morebitnih zahtevanih prilog, navedbo o stroških storitve ter navedbo podatkov, ki jih bo organ dobil sam na podlagi

veljavnih predpisov; navedbo predpisov, ki so pravna podlaga ali sicer urejajo storitev. Podatki o storitvah občine so razporejeni v tematsko zaključene sklope (življenjski dogodki, poslovni dogodki, uslužbenki dogodki, dogodki za organe in organizacije javnega sektorja), kot so navedeni v nadaljevanju:

1. Družina in otroci, stanovanje

Opravljanje dovoljene dejavnosti v občinskem stanovanju

Etažni lastnik uporablja stanovanje v skladu z določbami Stanovanjskega zakona (SZ-1) tudi za opravljanje dejavnosti v delu stanovanja, če ta dejavnost ne moti stanovalcev pri mirni rabi stanovanj in ne povzroča čezmerne obremenitve skupnih delov večstanovajske stavbe.

Zamenjava občinskega neprofitnega stanovanja

Najemnik občinskega neprofitnega stanovanja ima pravico do zamenjave neprofitnega stanovanja in preselitve, o čemer se odloči z odločbo v splošnem upravnem postopku.

Izredna pomoč pri uporabi občinskega neprofitnega stanovanja

Najemniku neprofitnega stanovanja ni mogoče odpovedati najemne pogodbe, če zaradi izjemnih okoliščin, v katerih se je znašel sam, in osebe, ki poleg njega uporabljajo stanovanje in katerih ni mogel predvideti oziroma nanje ni mogel vplivati (smrt v družini, izguba zaposlitve, težja bolezen, elementarne nesreče in podobno), ni mogel poravnati najemnine in drugih stroškov, ki se plačujejo poleg najemnine v celoti ter je najkasneje v 30 dneh po nastanku okoliščin sprožil postopek za uveljavljanje subvencionirane najemnine in postopek za uveljavljanje izredne pomoči pri uporabi stanovanja in v tem roku o tem obvestil lastnika stanovanja.

2. Osebna stanja

Vpogled v lastne osebne podatke

Občina je upravljavec osebnih podatkov, ki jih obdeluje za namene, določene v zakonu. Občina mora posamezniku na njegovo zahtevo omogočiti vpogled v katalog zbirke osebnih podatkov, potrditi, ali se podatki v zvezi z njim obdelujejo ali ne, in mu omogočiti vpogled v osebne podatke, ki so vsebovani v zbirki osebnih podatkov in se nanašajo nanj, ter njihovo prepisovanje ali kopiranje, posredovati izpis osebnih podatkov, ki so vsebovani v zbirki osebnih podatkov in se nanašajo nanj;,, posredovati seznam uporabnikov, katerim so bili posredovani osebni podatki, kdaj, na kakšni podlagi in za kakšen namen, dati informacijo o virih, na katerih temeljijo zapisi, ki jih o posamezniku vsebuje zbirka osebnih podatkov, in o metodi obdelave, dati informacije o namenu obdelave in vrsti osebnih podatkov, ki se obdelujejo, ter vsa potrebna pojasnila v zvezi s tem, pojasnila tehnične oziroma logično-tehnične postopke odločanja, če izvaja avtomatizirano odločanje z obdelavo osebnih podatkov posameznika.

3. Kultura

Potrdilo, da občina ne uveljavlja predkupne pravice na spomeniku lokalnega pomena

Občina ima predkupno pravico na spomeniku lokalnega pomena in na nepremičnini v vplivnem območju nepremičnega spomenika lokalnega pomena, če je tako določeno v aktu o razglasitvi, v primeru neizkoriščene predkupne pravice države pa tudi na spomeniku državnega pomena in na nepremičnini v vplivnem območju nepremičnega spomenika državnega pomena, ki leži na območju občine.

Zahtevek lastnika spomenika lokalnega pomena do nadomestila

Lastnik spomenika lokalnega pomena je upravičen do nadomestila, če se mu zaradi varstvenega režima

poslabšajo pogoji za gospodarsko izkoriščanje spomenika in tega v okviru varstvenega režima ni mogoče nadomestiti z drugo dejavnostjo.

4. Občina in družba

Pridobitev informacije javnega značaja

Informacija javnega značaja je informacija, ki izvira iz delovnega področja organa in obstaja v obliki dokumenta, zadeve, dosjeja, registra, evidence ali drugega dokumentarnega gradiva, ki ga je organ izdelal sam, v sodelovanju z drugim organom ali pridobil od drugih oseb. V skladu z načelom transparentnosti se lahko vsakdo prosto seznaniti z vsebino informacij javnega značaja, razen v primeru, da ni katerega od zakonsko določenih razlogov za zavrnitev dostopa.

Pridobitev informacije javnega značaja za ponovno uporabo

Vsakdo, ki želi ponovno uporabiti določene informacije javnega značaja za nepridobitni ali pridobitni namen, lahko le-te pridobi od pristojnega organa občine.

Obvestilo o shodu oziroma prireditvi

K prijavi shoda oziroma prireditve mora organizator shoda oziroma prireditve v občine priložiti dokazilo, da je o shodu oziroma prireditvi pisno obvestil občino.

5. Lokalna samouprava

Sklic zbora občanov v občini

Zbor občanov je neposredna oblika sodelovanja občanov pri odločanju v občini. Občani na zboru občanov v skladu z zakonom ali statutom občine obravnavajo posamezne zadeve, oblikujejo stališča, dajejo predloge, pobude in mnenja ali odločajo.

Razpis referenduma o splošnem aktu občine

Občani občine lahko odločajo na referendumu o

vprašanih, ki so vsebina splošnih aktov občine, razen o proračunu in zaključnem računu občine ter o splošnih aktih, s katerimi se predpisujejo občinski davki in druge dajatve. Referendum se opravi kot naknadni referendum, na katerem občani potrdijo ali zavrnejo sprejeti splošni akt občine ali njegove posamezne določbe. Pobudo volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma lahko da vsak volivec. Pobuda mora biti podprta s podpisi najmanj stotih volivcev v občini.

Zahteva za izdajo ali razveljavitev splošnega akta občine ali druge odločitve iz pristojnosti občinskega sveta ali drugega organa občine

Najmanj pet odstotkov volivcev v občini lahko zahteva izdajo ali razveljavitev splošnega akta ali druge odločitve iz pristojnosti občinskega sveta oziroma drugih organov občine (župana, nadzornega odbora). Pobudo volivcem za vložitev zahteve za izdajo ali razveljavitev splošnega akta ali druge odločitve iz pristojnosti občinskega sveta oziroma drugih organov občine (župana, nadzornega odbora) lahko da vsak volivec. Pobuda mora biti podprta s podpisi najmanj petih odstotkov volivcev v občini.

Ugovor zaradi nepravilnosti pri delu volilnega odbora

Zaradi nepravilnosti pri delu volilnega odbora ima vsak kandidat, predstavnik kandidature oziroma liste kandidatov in vsak volivec pravico vložiti ugovor pri Občinski volilni komisiji. Ugovor se lahko vloži najpozneje naslednji dan po dnevu glasovanja. Občinska volilna komisija mora o ugovoru odločiti najpozneje četrty dan od dneva glasovanja.

Soglasje organizatorju volilne kampanje za plakatiranje

Lepljenje in nameščanje plakatov z oglaševalskimi vsebinami za volilno kampanjo je dovoljeno na plakatnih mestih, ki jih določi občina. Občina brezplačno – tudi brez plačil komunalne takse – zagotavlja vsem organizatorjem volilne kampanje

enakopravnost pri lepljenju in nameščanju plakatov na plakatnih mestih, katerih število in skupna površina morata posameznemu organizatorju volilne kampanje omogočiti vsaj osnovno informiranje volivcev v občini o listi kandidatov ali kandidatu oziroma referendumskem vprašanju.

6. Okolje in prostor

Projektni pogoji

Investitor lahko pridobi pogoje za izdelavo dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja za izvajanje gradnje in uporabo objekta, ki jih mnenjedajalec (občinska uprava) določi v skladu s svojimi pristojnostmi.

OK

Če se nameravana gradnja priključi na objekte, ki zagotavljajo minimalno komunalno oskrbo oziroma če se zaradi gradnje spremeni kapaciteta obstoječih priključkov, je potrebno pridobiti soglasje za priključitev na podlagi idejne zasnove ali idejnega projekta. Namesto soglasja za priključitev se lahko pridobi soglasje k projektu za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Potrdilo, da občina ne uveljavlja predkupne pravice na zemljišču na zavarovanem območju

Občina je predkupni upravičenec pri nakupu zemljišč, razen vodnih zemljišč, na zavarovanih območjih, za katera je sprejela akt o zavarovanju.

Dovoljenje za začasno ali občasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom v času javne prireditve

Občina lahko izda povzročitelju javne prireditve dovoljenje za začasno ali občasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom, razen če prireditve potekajo v napravah, ki imajo okoljevarstveno dovoljenje za emisije hrupa.

Potrdilo, da občina ne uveljavlja predkupne pravice na priobalnem zemljišču celinskih voda

Zaradi omogočanja splošne rabe voda lahko občina določi, da se status naravnega javnega dobra vzpostavi tudi na delu priobalnega zemljišča celinskih voda. Občina mora pred vzpostavitvijo statusa naravnega vodnega dobra zemljišča pridobiti v last s pravnim poslom ali v javno korist predlagati razlastitev po predpisih, ki urejajo razlastitev. Ne glede na določbe, ki urejajo vrstni red predkupnih upravičencev, ima občina na navedenem zemljišču predkupno pravico kot prva predkupna upravičenka.

Potrdilo o namenski rabi zemljišča

Potrdilo o namenski rabi zemljišča vsebuje podatek o namenski rabi prostora, kot jo določa občinski prostorski načrt, ter podatek o začasnih ukrepih za zavarovanje prostorskega načrtovanja in predkupni pravici občine. Potrdilo o namenski rabi zemljišča se lahko priloži tudi kopija grafičnega dela občinskega prostorskega načrta. Če se za zemljišče, na katero se potrdilo nanaša, pripravljajo spremembe prostorskega akta, je to treba v potrdilu posebej navesti. Potrdilo o namenski rabi zemljišča izda občina. Ima naravo potrdila iz uradne evidence in se izda skladno s predpisi o upravnem postopku proti plačilu upravne takse.

Odmera komunalnega prispevka za novo komunalno opremo

Komunalni prispevek za novo komunalno opremo je plačilo dela stroškov graditve komunalne opreme, ki ga zavezanka ali zavezanec plača občini. Šteje se, da so s plačilom komunalnega prispevka za novo komunalno opremo poravnani vsi stroški priključevanja objekta na novo komunalno opremo v razmerju do občine, razen gradnje tistih delov priključkov, ki so v zasebni lasti.

Lokacijska informacija

Občinska uprava občine je dolžna vsakomur izdati lokacijsko informacijo. Lokacijska informacija se deli

na lokacijsko informacijo z osnovnimi in razširjenimi podatki. Lokacijska informacija vsebuje podatke o namenski rabi prostora, podatek o prostorskih aktih in prostorskih aktih ali njihovih spremembah v pripravi, podatek o začasnih ukrepih, podatek o tem, ali je zemljišče v območju predkupne pravice občine ali države, podatek o tem, ali je nepozidano stavbno zemljišče v območju plačevanja takse za neizkoriščeno stavbno zemljišče, podatek o razvojni stopnji nepozidanega stavbnega zemljišča ter podatek o tem, ali je zemljišče v območju, kjer je treba pridobiti soglasje za spreminjanje meje parcele. Tista z razširjenimi podatki vsebuje tudi podatek o pravnih režimih. Lokacijski informaciji se priloži tudi kopija grafičnega dela prostorskega akta. Lokacijsko informacijo izda občina. Ima naravo potrdila iz uradne evidence in se izda v skladu s predpisi o upravnem postopku proti plačilu upravne takse.

Popolna ali delna zapora občinske ceste zaradi izvajanja del na njej

Dela na občinski cesti ali ob njej, ki vplivajo na promet na tej cesti in jo je zaradi tega treba delno ali popolno zapreti za promet, se lahko opravljajo le z dovoljenjem Občinske uprave občine. Z dovoljenjem za zaporo občinske ceste se določijo pogoji za izvedbo zapore ceste, preusmeritve prometa zaradi zapore ceste in čas njenega trajanja. Zaporo postavi izvajalec rednega vzdrževanja občinske ceste.

Popolna ali delna zapora občinske ceste zaradi prireditve

Dovoljenje za zaporo občinske ceste je treba pridobiti tudi za športne in druge prireditve na njej. Z dovoljenjem za zaporo občinske ceste se določijo pogoji za izvedbo zapore ceste, preusmeritve prometa zaradi zapore ceste in čas njenega trajanja. Zaporo postavi izvajalec rednega vzdrževanja občinske ceste.

Soglasje za poseg v varovalni pas občinske ceste

Da se preprečijo škodljivi vplivi posegov v prostor

ob občinski cesti na občinsko cesto in promet na njej, je ob teh cestah varovalni pas, v katerem je raba omejena. Gradnja in rekonstrukcija gradbenih objektov ter postavitev kakršnihkoli drugih objektov in naprav v varovalnem pasu občinske ceste so dovoljeni le s soglasjem pristojnega organa (občinske uprave) občine. Pristojni organ (občinska uprava) občine izda soglasje za poseg v varovalni pas občinske ceste, če s predlaganim posegom v varovalnem pasu niso prizadeti interesi varovanja občinske ceste in prometa na njej, njene širitve zaradi prihodnjega razvoja prometa ter varovanja njenega videza.

Najem zemljišča, ki je v lasti občine

Nepremično premoženje v lasti občine, ki ga ne potrebuje noben upravljavec ali uporabnik, se lahko odda v najem. Nepremično premoženje občine se lahko odda v najem na podlagi javne dražbe, javnega zbiranja ponudb ali neposredne pogodbe.

Odkup zemljišča, ki je v lasti občine

Stvarno premoženje, ki ga noben upravljavec trajno ne potrebuje za opravljanje svojih nalog, se bodisi proda bodisi z oddajo v najem ali na drug ustrezen način zagotovi njegova učinkovita raba. Občine ravnajo s svojim premoženjem tako, da zagotavljajo izvajanje izvernih nalog občine v skladu s predpisi, ki urejajo lokalno samoupravo.

Odstop zemljišča v javno dobro

Status grajenega javnega dobra lokalnega pomena se pridobi z ugotovitveno odločbo, ki jo na podlagi sklepa občinskega sveta po uradni dolžnosti izda občinska uprava. Pristojni organ (občinski svet) izda navedeni sklep na zahtevo, ki jo lahko vložijo pristojni župan.

Potrdilo, da občina ne uveljavlja predkupne pravice na nepremičnini v občini

Občina je predkupni upravičenec na nepremičninah na celotnem območju poselitve in na območju obstoječih oziroma predvidenih infrastrukturnih

objektov zunaj poselitvenih območij ali na delu teh območij v občini.

Soglasje za uporabo javne površine v občini

Nepremično premoženje občine, ki ga začasno ne potrebuje noben upravljavec ali uporabnik, se lahko da v brezplačno uporabo po metodi javnega zbiranja ponudb ali z neposredno pogodbo: osebam javnega prava za opravljanje javnih nalog; nevladnim organizacijam, ki jim je podeljen status delovanja v javnem interesu, za opravljanje tistih dejavnosti, za katere jim je podeljen status, socialnemu podjetju ali nepridobitni pravni osebi, kot je opredeljena v zakonu, ki ureja socialno podjetništvo, ki namerava poslovati kot socialno podjetje in bo začela postopek registracije v skladu z zakonom, ki ureja socialno podjetništvo, in sicer v obsegu, ki je potreben za opravljanje dejavnosti, za katero je ustanovljena.

Ustanovitev služnostne pravice na nepremičnini v lasti občine

Stvarna služnost je pravica lastnika nepremičnine (gospodujoča stvar) izvrševati za njene potrebe določena dejanja na tuji nepremičnini (pozitivna služnost) ali zahtevati od lastnika služne stvari, da opušča določena dejanja, ki bi jih sicer imel pravico izvrševati na svoji nepremičnini (negativna služnost). Stvarna služnost je lahko ustanovljena za določen čas ali za določen letni čas. Stvarna služnost nastane z zakonom, na podlagi pravnega posla ali z odločbo državnega organa.

Pobuda za pripravo občinskega prostorskega načrta

Občina pripravi osnutek OPN na podlagi in v skladu s sklepom o pripravi OPN, regionalnim in občinskim prostorskim planom, hierarhično nadrejenimi prostorskimi načrti, državnim prostorskim redom, splošnimi in konkretnimi smernicami nosilcev urejanja prostora ter strokovnimi podlagami.

7. Družbe, društva, ustanove

Dovoljenje k uporabi imena občine v imenu ustanove

Ustanova s sedežem na območju občine lahko kot sestavni del svojega imena uporabi tudi ime občine, ki pa ji mora pred uporabo podati dovoljenje.

Dovoljenje k uporabi imena občine v imenu društva

Društvo s sedežem na območju občine lahko kot sestavni del svojega imena uporabi tudi ime občine. Ta mora društvu pred uporabo imena občine za to podati dovoljenje.

Dovoljenje k uporabi imena občine v imenu podjetja

Na podlagi dovoljenja občinskega sveta občine se lahko v imenu firme, s katerim družba posluje, uporabijo besede, ki označujejo občino.

8. Osebne finance in davki

Napoved za odmero nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča zaradi spremembe lastništva ali uporabnika nepremičnine

V občini se za uporabo zazidanega in nezazidanega stavbnega zemljišča na območjih, ki jih določa odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča, plačuje nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča. Zavezanci za plačilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča so dolžni občinski upravi sporočiti vse spremembe v zvezi z nadomestilom za uporabo stavbnega zemljišča (sprememba zavezanca, naslov zavezanca, površine, namen uporabe stavbnega zemljišča ...) v roku 15 dni od nastanka le-te.

Oprostitev plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča

V občini se za uporabo zazidanega in nezazidanega stavbnega zemljišča na območjih, ki jih določa odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča,

plačuje nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča. Občinski svet lahko na predlog občinske uprave odloči, da se zavezanca v celoti ali delno oprosti plačila nadomestila, če bi se z izterjavo lahko ogrozilo preživljanje zavezanca in njegovih družinskih članov.

9. Kmetijstvo, gozdarstvo, prehrana

Odreditev prepovedi nabiranja plodov gojenih dreves

V gozdovih, kjer lastnik drevje goji tudi zaradi plodov, se lahko drugim nabiranje takih plodov prepove. Prepoved na predlog lastnika gozda odredi občinska uprava občine.

Čezmerna uporaba gozdne ceste

Čezmerna uporaba gozdne ceste pomeni povečan dnevni promet vozil, ki ni povezan z gospodarjenjem z gozdovi, temveč je posledica pridobitne dejavnosti. Čezmerna uporaba je začasna, če traja manj kot 30 dni, sicer gre za trajno čezmerno uporabo.

Prijava zapuščene živali

Kdor izgubi žival ali kdor najde zapuščeno žival, o tem obvesti zavetišče oziroma pristojno veterinarsko organizacijo.

10. Podjetništvo

Prodaja blaga na premičnih stojnicah

Za prodajo blaga na premičnih stojnicah na javnih površinah v občini mora trgovec pridobiti pisno soglasje lastnika ali pooblaščenega upravljavca prostora, na katerem se prodaja blago. Za prodajo blaga na premičnih stojnicah se šteje tudi prodaja blaga na prireditvah (sejmi, shodi in podobno). V tem primeru lahko organizator ali organizatorica prireditve pridobi pisno soglasje za vse trgovce, ki prodajajo na prireditvi.

Prodaja blaga s prodajnimi avtomati in potujočo prodajalno

Za prodajo blaga s prodajnimi avtomati in potujočo prodajalno na javnih površinah v občini mora trgovec pridobiti pisno soglasje lastnika ali pooblaščenega upravljavca prostora, na katerem se prodaja blago. Za prodajo blaga s prodajnimi avtomati in potujočo prodajalno se šteje tudi prodaja blaga na prireditvah (sejmi, shodi in podobno). V tem primeru lahko organizator ali organizatorica prireditve pridobi pisno soglasje za vse trgovce, ki prodajajo na prireditvi.

Prijava obratovalnega časa gostinskega obrata (kmetije)

Gostinec oziroma kmet določi svoj obratovalni čas in ga prijavi Občinski upravi občine.

Podaljšanje obratovalnega časa gostinskega obrata (kmetije)

Gostinec oziroma kmet določi svoj obratovalni čas in ga prijavi Občinski upravi občine. Gostinski obrati, ki gostom nudijo le jedi in pijače (restavracije, gostilne, kavarne, slaščičarne, okrepčevalnice in bari), ki so v stanovanjskih objektih ali objektih v stanovanjskih naseljih, ter izletniške kmetije, ki so v stanovanjskih naseljih, smejo obratovati le med 6. in 22. uro. To velja tudi za tiste enote nastanitvenih gostinskih obratov, ki svojo dejavnost opravljajo zunaj zaprtih prostorov (gostinski vrtovi, hotelske terase ipd.). Obratovanje zunaj tega časa se šteje za podaljšani obratovalni čas.

Dovoljenje za prodajo domačih jedi in kupljenih pijač na kmetiji

Kmet lahko na svoji kmetiji opravlja gostinsko dejavnost kot svojo dopolnilno dejavnost ali pa na podlagi zakona, ki ureja gospodarske družbe, pod pogoji, ki jih glede obsega in pogojev opravljanja dejavnosti določajo predpisi, ki urejajo opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Gostom lahko nudi le jedi iz domačega okolja in doma pridelane in predelane pijače (kmetija odprtih vrat, vinotoči in

osmice), razen če tem gostom nudi tudi nastanitev. Občinska uprava občine lahko dovoli kmetu, da gostom nudi tudi druge domače jedi in kupljeno pijačo.

Soglasje sobodajalcu za namestitev gostov v drugih prostorih

Sobodajalec, t. j. fizična oseba, samostojni podjetnik posameznik, društvo ali pravna oseba, ki nudi gostom nastanitev z zajtrkom ali brez, v lastnem ali v najetem stanovanju ali počitniški hiši, lahko s soglasjem občinske uprave nudi gostom namestitev tudi v drugih prostorih.

11. Varnost in reševanje

Dovoljenje za hojo, drsanje in druge dejavnosti na zaledeneli površini
Občina zagotavlja varstvo pred utopitvami tako, da predpisuje posebne ukrepe za varstvo pred utopitvami, načrtuje, organizira, izvaja in sofinancira ukrepe za varstvo pred utopitvami. Občinska uprava občine dovoli hojo, drsanje ali druge dejavnosti na zaledenelih vodnih površinah v času, ko je zaledenela površina varna. Varnost zaledenele površine ugotavlja fizična ali pravna oseba, ki jo za to pooblasti župan.

12. Pogreb in pokop

Prijava pokopa upravljavcu pokopališča

Pokop prijavi upravljavcu pokopališča naročnik pogreba oziroma izvajalec pogrebne dejavnosti, ki ga je izbral naročnik pogreba. Če naročnika ni, prijavi pokop občina, kjer je imel pokojnik zadnje stalno prebivališče.

Raztros pepela iz žare na določenem prostoru zunaj pokopališča ali na morju

Če to omogoča pogrebni red v občini, se lahko na podlagi izdanega soglasja občinske uprave pepel iz žare raztrosi na določenem prostoru znotraj ali zunaj pokopališča oz. na morju.

Pokop stanovskega predstavnika v grobnico verske skupnosti

Pokop stanovskega predstavnika v grobnico verske skupnosti zunaj pokopališča se lahko opravi s soglasjem pristojnega občinskega organa.

Prekop posmrtnih ostankov pokojnika

Na zahtevo svojcev ali drugih fizičnih ali pravnih oseb, ki imajo za to upravičen interes, je lahko pokojnik izkopan in prenesen na drugo pokopališče ali v drug grob na istem pokopališču, in sicer po predhodnem mnenju najemnika groba. Izkopani posmrtni ostanki se lahko pred ponovnim pokopom upepelijo. Za prekop pokojnika je potrebno pridobiti dovoljenje pristojnega občinskega organa.

Najem groba

Grob odda v najem upravljavec pokopališča v občini na podlagi najemne pogodbe v skladu s predpisi občine in pokopališkim redom.

Postavitev, popravilo, odstranitev spomenika ali drugega nagrobnega obeležja na območju pokopališča

Soglasja za postavitev, popravilo, odstranitev spomenikov in drugih nagrobnih obeležij na območju pokopališča v občini daje upravljavec pokopališča v skladu z zakonom in odlokom občine.

3.4.3. SPLOŠNI IN POSAMEZNI AKTI OBČINE

3.4.3.1. STATUT

Statut občine je najvišji pravni akt, ki velja na območju določene občine in mora odražati posebnosti vsake občine.

Vsaka občina prejme svoj statut.

Statut določa:

- temeljna načela za organizacijo in delovanje občine,
- oblikovanje in pristojnosti občinskih organov (razen glede organov občinske uprave),
- načine sodelovanja občanov pri sprejemanju odločitev v občini in
- druga vprašanja skupnega pomena v občini, ki jih določa zakon.

Vsi predpisi, sprejeti v občini, morajo biti skladni s statutom, ki pa mora biti skladen z Ustavo in zakoni. Statut se sprejme z absolutno večino, kar pomeni z dvema tretjinama vseh članov občinskega sveta. Statut in drugi predpisi občine morajo biti objavljeni, veljati pa začnejo 15. dan po objavi, če ni drugače določeno. Objavijo se v uradnem glasilu.

3.4.3.2. POSLOVNIK

Občinski svet ureja svoje delo s poslovnikom. Sprejme se z dvotretjinsko večino navzočih članov.

Poslovnik občinskega sveta določa predvsem:

- organizacijo in način dela občinskega sveta,
- organizacijo in način dela odborov komisij,
- postopek sprejemanja odlokov in drugih predpisov, katerih sprejem je v pristojnosti občinskega sveta,
- konstituiranje občinskega sveta po volitvah,
- naloge komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja,

- pravice in dolžnosti občinskih svetnikov in svetnic,
- sodelovanje svetnikov in svetnic na občinskih sejah,
- sodelovanje na komisijah in odborih,
- povezovanje v svetniške skupine oziroma klube svetnikov,
- potek seje občinskega sveta,
- vrsto seje občinskega sveta (redna, izredna, korespondenčna),
- sklic seje občinskega sveta,
- določitev in sprejemanje dnevnega reda seje,
- vodenje seje, vzdrževanje reda na seji,
- odločanje in ugotavljanje izida glasovanja,
- volitve in imenovanja, ki jih opravlja občinski svet,
- javnost dela,
- razmerja občinskega sveta do občinske uprave,
- razmerje med občinskim svetom in nadzornim odborom občine,
- delo občinskega sveta v izrednih razmerah idr.
- Občina ureja zadeve iz svoje pristojnosti z odloki, odredbami, pravilniki in navodili. Zadeve in prenesene pristojnosti ureja občina z odloki in drugimi predpisi, določenimi z zakonom.

Statut in drugi predpisi občine morajo biti objavljeni; veljati začnejo petnajsti dan po objavi, če ni v njih drugače določeno. Statut in drugi predpisi občine se objavijo v uradnem glasilu.

3.4.4. ODLOČANJE V UPRAVNIH POSTOPKIH

Občina o pravicah, obveznostih in pravnih koristih občank/občanov in drugih odloča skladno z določili ZUP. Organi občine in nosilci javnih pooblastil odločajo v upravnem postopku o pravicah, obveznostih in pravnih koristih strank (posameznikov, organizacij).

Tako izdaja posamične akte o upravnih stvareh iz izvirne pristojnosti in iz prenesene državne pristojnosti. Zakonitost dokončnih posamičnih aktov v upravnem postopku preverja pristojno sodišče.

Na prvi stopnji v upravnih zadevah iz izvirne pristojnosti občine odloča občinska uprava. Pritožbeni organ (druga stopnja) je župan.

Na prvi stopnji v upravnih zadevah iz državne prenesene pristojnosti odloča občinska uprava, na drugi stopnji pa pristojno ministrstvo.

3.5. ORGANIZACIJA LOKALNE SAMOUPRAVE

3.5.1. ORGANI OBČINE

Ustanovitev občine in izvolitev oziroma oblikovanje njenih organov je ključen element delovanja lokalne skupnosti.

Občina mora po izvolitvi občinskega sveta, če gre za novo občino, sprejeti statut in druge predpise (slednje velja za novoustanovljene občine).

ZLS pozna tri organe občine. Ti so:

- občinski svet,
- župan in
- nadzorni odbor.

3.5.1.1. OBČINSKI SVET

Najvišji organ odločanja v občini je občinski svet, ki odloča o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine.

V okviru svojih pristojnosti občinski svet:

- sprejema statut občine,
- sprejema odloke in druge občinske akte,
- sprejema občinski proračun in zaključni račun občine,
- imenuje in razrešuje člane nadzornega odbora ter člane komisij in odborov občinskega sveta,
- nadzoruje delo župana, podžupana in občinske uprave glede odločitev občinskega sveta,
- odloča o pridobitvi in odtujitvi občinskega premoženja,
- imenuje in razrešuje člane sveta za varstvo uporabnikov javnih dobrin,
- odloča o drugih zadevah, ki jih določata zakona in statut občine,
- odloča tudi o na občino z zakonom prenesenih zadevah iz državne pristojnosti.

V okviru občinskega sveta deluje kot komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. Člani komisije so imenovani izmed članov občinskega sveta. Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja se oblikuje po izvedenih lokalnih volitvah, in sicer na prvi seji novoizvoljenega občinskega sveta, ki jo skliče prejšnji župan. Komisija na seji pripravi poročilo o pregledu potrdil o izvolitvi ter o vsebini in upravičenosti morebitnih pritožb kandidatov oziroma list kandidatov. Na podlagi poročila komisije občinski svet odloči o potrditvi mandatov članov občinskega sveta.

Člani občinskega sveta se volijo za štiri leta. Njihova mandatna doba se začne s potekom mandate dobe prejšnjih članov sveta, traja pa do prve seje novoizvoljenega sveta.

Določila ZLS določajo med drugim tudi predčasno razpustitev občinskega sveta, in sicer v naslednjih primerih:

- če ne izvršuje odločb Ustavnega sodišča, ki mu nalagajo z Ustavo in zakoni skladno ravnanje,
- če v letu, za katero ni bil sprejet proračun, tudi za prihodnje leto ne sprejme v skladu z zakonom predloženega in pripravljenega proračuna, ki bi lahko začel veljati ob začetku leta ali
- če se v posameznem koledarskem letu po najmanj trikratnem sklicu ne sestane na sklepčni seji.

3.5.1.2. ŽUPANJA ALI ŽUPAN

Županja ali župan je izvoljen neposredno. Zastopa in predstavlja občino ter predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi seje, nima pa pravice do glasovanja. Mandatna doba traja 4 leta. Ima predlagalno pravico, na podlagi katere predlaga občinskemu svetu sprejem proračuna občine, zaključnega računa, odloke in druge akte, ki jih sprejema občinski svet, ter skrbi za izvajanje odločitev občinskega sveta.

Skrbi tudi za objavo statuta, odlokov in drugih splošnih aktov občine.

Županja ali župan ima pravico zadržati objavo splošnega akta občine, za katerega meni, da ni zakonit oziroma da je neustaven. Enako velja tudi za objavo odločitve, ki jo sprejme občinski svet. Glede obojega občinskemu svetu predlaga, da o slednjem ponovno odloča na prvi naslednji seji, pri čemer mora navesti razlog za zadržanje.

V tem delu je potrebno omeniti še podžupanje/podžupane. ZLS določa, da ima občina najmanj enega podžupana, ki ga izmed članov občinskega sveta imenuje župan. Funkcija podžupana je predvsem pomoč županu pri opravljanju nalog iz njegove pristojnosti.

ZLS posebej tudi določa, da so županje/župani, podžupanje/podžupani in članice/člani občinskega sveta funkcionarji, kar pomeni, da zanje veljajo predpisi, ki urejajo položaj funkcionarjev, in imajo poseben status.

3.5.1.3. NADZORNI ODBOR

V ZLS je nadzorni odbor opredeljen kot najvišji organ nadzora javne porabe v občini, ki preverja namenskost in smotrnost porabe občinskih sredstev ter finančno poslovanje uporabnikov občinskega proračuna. Nadzor porabe se nanaša na zakonitost in pravilnost porabe sredstev. Nadzorni odbor opravlja tudi nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine. Če nadzorni odbor ugotovi hujšo kršitev predpisov ali nepravilnosti pri poslovanju občine, mora o teh kršitvah v roku 15 dni obvestiti pristojno ministrstvo in Računsko sodišče RS.

Člani nadzornega odbora so imenovani s strani občinskega sveta. Svojo funkcijo opravljajo nepoklicno. Člani nadzornega odbora ne morejo biti člani občinskega sveta, župan, podžupan, člani svetov ožjih delov občine, tajnik občine, javni uslužbenci

občinske uprave ter člani poslovodstev organizacij, ki so uporabniki proračunskih sredstev.

O svojih ugotovitvah, ocenah in mnenjih izdelava poročilo s priporočili in predlogi. Slednje so dolžni obravnavati občinski svet, župan in organi porabnikov občinskih proračunskih sredstev.

3.5.2. OŽJI DELI OBČIN

18. člen ZLS določa, da lahko občina ustanovi ožje dele občine, ki jih lahko poimenuje bodisi krajevne, četrtne ali vaške skupnosti. Pri tem ostaja v pristojnosti občine, kako bo ožji del občine poimenovala in opredelila njegovo območje. Pobudo za ustanovitev ožjega dela občine lahko da zbor krajanov ali določeno število prebivalcev, ki ga občina opredeli v statutu. Enako velja za spremembo območja ožjega dela občine. Pred ustanovitvijo pa mora občinski svet preveriti interes za ustanovitev ali spremembo območja ožjega dela občine, in sicer na referendumu ali na zboru krajanov.

S statutom občine se lahko določijo naloge ožjih delov občine, ki imajo svet. Podrobnejša določitev nalog in način njihovega izvajanja se določijo v odloku.

3.5.3. OBČINSKA UPRAVA

Za izvajanje strokovnih, upravnih, razvojnih in drugih nalog je v občini pristojna občinska uprava. Organiziranost občinske uprave je odvisna od pristojnosti občine in od tega, ali gre za mestno občino ali ne. V manjših občinah vsekakor ni mogoče organizirati uprave v smislu, da bi bili za eno ali več področij organiziranih več oddelkov v upravi, zato so takšne uprave enovite. Organizacija in naloge občinske uprave so določene z odlokom o organizaciji občinske uprave, ki ga sprejme občinski svet.

Delo občinske uprave usmerja in nadzira županja/župan; vodi jo direktorica/direktor ali tajnica/tajnik občinske uprave. Tajnik (direktor) občine je uradnik

po zakonu, ki ureja položaj javnih uslužbencev. To pomeni, da sodi v sistem javnih uslužbencev in se njegov status ureja v skladu z določbami Zakona o javnih uslužbencih in Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (pa tudi Uredbo o plačah direktorjev v javnem sektorju).

V občinski upravi so delovna mesta določena z aktom o sistemizaciji delovnih mest, ki jo skladno z zakonom določi županja/župan na predlog direktorja občinske uprave. Število sistemiziranih delovnih mest mora biti usklajeno s kadrovskim načrtom (je priloga proračuna občine); možna so odstopanja, ki jih podrobneje določa Zakon o javnih uslužbencih.

3.5.4. ORGAN SKUPNE OBČINSKE UPRAVE

Občine se lahko odločijo, da ustanovijo enega ali več organov skupne občinske uprave. Takšna možnost je dobrodošla predvsem med manjšimi občinami. Organ skupne občinske uprave vodi uradnik/uradnica na položaju.

Z odlokom o ustanovitvi organa skupne občinske uprave se določijo ime in sedež organa, razmerja do občin soustanoviteljic in druge zadeve, pomembne za delovanje organa skupne občinske uprave. Organ skupne občinske uprave je neposredni uporabnik občinskega proračuna tiste občine, v kateri ima sedež.

Za skupno opravljanje nalog skupne občinske uprave zagotavljajo sredstva občine v razmerju števila prebivalcev posamezne občine do števila prebivalcev občin, za katere se opravljajo naloge.

3.6. JAVNI USLUŽBENCI V OBČINSKIH UPRAVAH

Zaposleni v občinskih upravah so skladno z Zakonom o javnih uslužbencih javni uslužbenci, torej tisti zaposleni, ki sklenejo delovno razmerje v javnem sektorju. V javni sektor sodijo državni organi, uprave lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi, javni zavodi in javni gospodarski zavodi in druge osebe javnega prava, če so posredni uporabniki državnega proračuna ali proračuna lokalne skupnosti.

Delodajalec v upravi lokalne skupnosti je lokalna skupnost. Pravice in dolžnosti delodajalca izvršuje predstojnik, to je županja/župan. Za izvrševanje pravic in obveznosti delodajalca lahko predstojnik pooblasti uradnika z najmanj visoko strokovno izobrazbo ter z najmanj petimi leti delovnih izkušenj. Pooblastilo se lahko da samo eni osebi. Lahko je časovno in vsebinsko omejeno.

Delovno razmerje se sklenuje s pogodbo o zaposlitvi, s katero se določijo pravice in obveznosti javnega uslužbenca. Delodajalec ne sme zagotavljati javnemu uslužbencu pravic v večjem obsegu, kot mu gredo po veljavnih prepisih.

Nadzor nad izvajanjem zakona opravlja inšpekcija za sistem javnih uslužbencev. O pritožbah javnih uslužbencev zoper odločitve o njihovih pravicah in obveznostih iz delovnega razmerja odloča komisija za pritožbe iz delovnega razmerja, ustanovljena pri Vladi RS.

V komisijo za pritožbe iz delovnega razmerja pri Vladi RS sta imenovana tudi dva predstavnika Skupnosti občin Slovenije.

Občina: Rogaška Slatina, Naziv projekta: Vezi narave - Naravovarstveni center Sotla (Bobrov center), Financiranje: Občina Rogaška Slatina, prispevek EU in SLO, Vir fotografije: arhiv Občine Rogaška Slatina

Občina: Medvode, Naziv projekta: Tržnica, park in večnamenska ploščad v Medvodah, Financiranje: Občina Medvode, Vir fotografije: Peter Košenina

Občina: Kočevje, Naziv projekta: Izgradnja 16 oddelčnega vrtca v Kočevju, Financiranje: Občina Kočevje, Eko sklad, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Vir fotografije: arhiv Občine Kočevje

Mestna občina: Krško, Naziv projekta: Novogradnja prizidka Valvasorjeve knjižnice Krško, Financiranje: Mestna Občina Krško, sofinanciranje s strani EKO sklada, Vir fotografije: arhiv Mestne Občine Krško

Občina: Ajdovščina, Naziv projekta: Ureditev starega mestnega jedra – Kaste, Financiranje: občinski proračun, Vir fotografije: Matic Slemič

Mestna občina: Ptuj, Naziv projekta: Ureditev mestne tržnice, Financiranje: Projekt je delno financiran s strani EU - Evropski sklad za regionalni razvoj in Ministrstva za okolje in prostor - mehanizem "Celostne teritorialne naložbe", Vir fotografije: Črtomir Goznik

Občina: Škofja Loka, Naziv projekta: Vrtec Kamnitnik, Financiranje: Eko sklad, Občina Škofja Loka, Vir fotografije: arhiv Občine Škofja Loka

Mestna občina: Maribor, Naziv projekta: Ureditev mestnega jedra Glavni trg s Koroško cesto in ureditev historičnih prehodov med Koroško cesto in Vojašniškim trgom, Financiranje: Mestna Občina Maribor, sofinanciranje iz naslova CPS (Ministrstvo za infrastrukturo), Vir fotografije: Marko Pigac

Občina: Gornja Radgona, Naziv projekta: Projekt »goMURra« - Čezmejni načrt za inovativno trajnostno upravljanje mejne Mure in izboljšanje obvladovanja poplavne ogroženosti, Financiranje: INTERREG Slovenija-Avstrija, Občina Gornja Radgona, Direkcija RS za vode, ARSO, Občina Bad Radkersburg, Amt der Steiermärkischen Landesregierung, Abteilung 14 – Wasserwirtschaft, Ressourcen und Nachhaltigkeit (A14), Amt der Steiermärkischen Landesregierung, Fachabteilung Katastrophenschutz und Landesverteidigung (FAKS), Wasserverband Wasserversorgung Radkersburg (WWVR), Vir fotografije: Projekt goMURra

Občina: Bohinj, Naziv projekta: Izgradnja brvi na Rju in kolesarske povezave Kamnje-Bohinjska Bistrica, Financiranje: Občina Bohinj, Ekosklad, Vir fotografije: Občinska uprava Občine Bohinj

Mestna občina: Velenje, Naziv projekta: CTN Prireditveni oder in prostor, Financiranje: Mestna Občina Velenje, EU, državni proračun, Vir fotografije: Aljoša Videtič

Občina: Zreče, Naziv projekta: Pot med krošnjami Pohorje, Financiranje: Investitor Zāžitkovā Akademie s.r.o. (ZAK) v lasti nemškega podjetja Erlebnis Akademie AG (EAK), Občina Zreče zagotovila komunalno infrastrukturo in podelila stavbno pravico, Vir fotografije: Iztok Medja

4

O VOLITVAH
IN DELU
V OBČINI
JE DOBRO
VEDETI

4.1. VOLITVE V OBČINSKI SVET

Članice in člani občinskega sveta se voli na splošnih in neposrednih volitvah s tajnim glasovanjem. Volijo se za obdobje štirih let. Njihov mandat se začne s potekom mandata prejšnjih članov in traja do prve seje novo izvoljenega občinskega sveta.

Pravico voliti in biti voljen za člana občinskega sveta ima:

- vsak državljan RS, ki je na dan glasovanja dopolnil 18 let starosti,
- državljan druge države članice Evropske unije, ki ima potrdilo o prijavi stalnega prebivanja in prijavljeno stalno prebivališče v RS oziroma potrdilo o prijavi prebivanja in prijavljeno začasno prebivališče v RS,
- prijavljeno stalno prebivališče v občini, v kateri voli.

Pravico voliti člana občinskega sveta imajo tudi tujci, ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče v RS ter so na dan glasovanja dopolnili 18 let starosti. V občinske in mestne svete se voli na osnovi večinskega volilnega sistema (če občinski svet šteje manj kot 12 članic/članov) ali proporcionalnega volilnega sistema (kadar občinski svet šteje 12 ali več članic/članov). Za večinske volitve članic/članov občinskega sveta se v občini oblikujejo volilne enote. Če občinski svet ne šteje več kot sedem članov, se lahko vsi člani občinskega sveta volijo v občini kot eni volilni enoti. Volilne enote pa se oblikujejo tako, da se en član občinskega sveta voli na približno enako število prebivalcev. Volilne enote se lahko oblikujejo tudi v primeru proporcionalnih volitev. V tem primeru se v vsaki volilni enoti voli najmanj pet članic/članov občinskega sveta.

4.1.1. RAZPIS IN IZVEDBA VOLITEV

Redne volitve v občinske svete se opravijo tretjo nedeljo v novembru. Redne volitve v občinske svete razpiše predsednik Državnega zbora, in sicer se razpišejo julija v letu, ko se opravijo redne volitve. Od dneva razpisa volitev do dneva glasovanja ne sme preteči več kot 90 in ne manj kot 60 dni. Volitve v občinske svete vodijo in izvajajo občinske volilne komisije, ki jo sestavljajo predsednik in trije člani ter njihovi namestniki. Volilni odbor se imenuje za vsako volišče; njihova naloga je vodenje glasovanja na voliščih in ugotavljanje izida glasovanja na volišču. Predsednik in člani volilnega odbora ter njihovi namestniki se imenujejo izmed občanov, ki imajo stalno prebivališče v občini.

Zakon o lokalnih volitvah določa, da predsednik, član volilnega odbora in njun namestnik ne more biti zakonec, oče, mati, otrok, sestra, brat, posvojitelj ali posvojenec kandidata v volilni enoti, v kateri je ta volilni odbor imenovan, niti ne more živeti s kandidatom v zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni partnerski skupnosti. Pri delu občinske volilne komisije so lahko navzoči predstavniki kandidatov in list kandidatov. Zakon o lokalnih volitvah dopušča tudi navzočnost zaupnikov kandidatov in list kandidatov pri delu volilnih odborov. Predstavniki in zaupniki kandidatov in list kandidatov lahko opozorijo predsednika volilnega organa na nepravilnosti.

4.1.2. VOLITVE ŽUPANJ/ŽUPANOV

Županjo/župana volijo volivci, ki imajo v občini stalno prebivališče, na neposrednih tajnih volitvah.

Izvoljen je lahko tisti, ki je državljan, državljanica RS in je na dan glasovanja dopolnil 18 let. Za županjo/župana je izvoljen tisti, ki je prejel večino veljavnih glasov. Če nobeden izmed kandidatov ni prejel večine glasov, se opravi drugi krog volitev, in sicer med kandidatom, ki sta dobila največ glasov. Drugi krog volitev razpiše Republiška volilna komisija. Ta se opravi najkasneje 21 dni po prvem krogu volitev.

4.2. DELO OBČINSKEGA SVETA

4.2.1. SESTAVA OBČINSKEGA SVETA

Občinski svet šteje od sedem do 45 članov/članic. Na narodnostno mešanih območjih, določenih z zakonom, kjer živita italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, imata skupnosti v občinskem svetu najmanj po enega predstavnika. Število predstavnikov skupnosti v občinskem svetu določa statut občine. Uresničevanje pravic in financiranje narodnih skupnosti določijo občine v svojih aktih. Na območjih, kjer živi avtohtono naseljena romska skupnost, imajo Romi v občinskem svetu najmanj po enega predstavnika. Teh občin je 20 in so naštetje v ZLS.

4.2.2. PRAVICE IN DOLŽNOSTI ČLANIC IN ČLANOV OBČINSKEGA SVETA

Občinski svet je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine. Poglavitne pristojnosti sveta so določene v zakonu, pravice in dolžnosti članov sveta pa so določene z zakonom, statutom občine in poslovníkom občinskega sveta.

Poglavitne pravice in dolžnosti člana sveta so:

- predlagati svetu v sprejem odloke in druge akte, razen proračuna, zaključnega računa in drugih aktov, za katere je v zakonu ali v statutu določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana,
- predlagati svetu obravnavo drugih vprašanj iz njegove pristojnosti,
- glasovati o predlogih splošnih aktov občine, drugih aktov in odločitev sveta ter predlagati dopolnila (amandmaje) teh predlogov,
- sodelovati pri oblikovanju programa dela sveta in

- dnevnih redov njegovih sej,
- predlagati kandidate za člane občinskih organov, delovnih teles sveta in organov javnih zavodov,
- predlagati kandidate za člane občinskih organov, delovnih teles in organov javnih zavodov in skladov, katerih ustanoviteljica ali soustanoviteljica je občina oziroma v katerih ima občina v skladu z zakonom svoje predstavnike,
- javnih podjetij in skladov, katerih ustanoviteljica ali soustanoviteljica je občina oziroma v katerih ima občina v skladu z zakonom svoje predstavnike.

Dolžnost člana sveta je udeleževati se sej sveta in delovnih teles, katerih član je. Član sveta je občinski funkcionar, ki opravlja svojo funkcijo nepoklicno. Pri tem mu pripada sejnina za udeležbo na seji občinskega sveta ali seji delovnega telesa občinskega sveta. Letni znesek sejin, vključno s sejinami za seje delovnih teles občinskega sveta, ki se izplača posameznemu članu občinskega sveta, ne sme presegati 7,5 % plače župana. Pri tem se ne upošteva dodatek za delovno dobo. Člani občinskega sveta lahko ustanovijo svetniške skupine ali svetniške klube kot obliko organiziranja dela skupine svetnikov v občinskem svetu. Svetniške skupine nimajo položaja delovnih teles, zato tudi nimajo nobenih pravic in dolžnosti, kot jih imajo člani občinskega sveta. Svetniški klubi ravno tako ne nadomeščajo organiziranosti političnih strank na lokalnem nivoju. Če se občinski svet odloči, da bodo svetniki zaradi lažjega dela svoje delo organizirali v svojih skupinah, morajo to urediti v dveh aktih občinskega sveta: najprej v poslovniku, na podlagi tega pa še v pravilniku. V poslovniku je potrebno določiti načela organiziranosti, način vključevanja svetnikov v klube in njihovega prehajanja iz enega kluba v drugega, pojem samostojnega svetnika, pravice in dolžnosti svetnikov znotraj skupin ter napovedati akt, s katerim bo ta materija podrobneje urejena. Akt občinskega sveta (pravilnik) pa naj vsebuje opredelitev pogojev in sredstev, potrebnih za njihovo delo.

4.2.3. SEJE OBČINSKEGA SVETA

Občinski svet se sestaja na rednih, izrednih, dopisnih in slavnostnih sejah. Poslovnik določa, kako pogosto in na kateri dan v tednu se občinski svet sestaja, vendar pa zakon določa, da se mora svet sestati vsaj štirikrat na leto. Redne seje se sklicujejo v skladu z letnim programom dela. Poleg sklica seje po programu dela mora župan sklicati sejo tudi, če jo zahteva najmanj četrtina članov občinskega sveta. Seja, ki jo zahtevajo člani občinskega sveta, je lahko redna ali izredna, odvisno od tega, ali je možno sklicati sejo v roku, kot je določen v tretjem odstavku 35. člena ZLS.

Izredna seja se skliče za obravnavanje in odločanje o nujnih zadevah, kadar ni pogojev za sklic redne seje, vendar v rokih, ki veljajo za redno sejo. Vse ostale poslovniške določbe, predvsem glede gradiv, je potrebno upoštevati tudi pri sklicu izredne seje. Če nastanejo posebne razmere, se lahko izredna seja sveta skliče tudi v skrajnem roku, ki je potreben, da so s sklicem seznanjeni vsi člani sveta in se seje lahko udeležijo. V tem primeru se lahko dnevni red seje predlaga na seji; na seji se lahko predloži tudi gradivo za sejo. Toda takšen sklic je res izjema, npr. ob naravnih nesrečah.

Dopisno sejo je možno sklicati le, če je opredeljena s poslovnikom ter je v njem natančno določen postopek izvedbe seje. Slavnostno sejo skliče župan v primerih, ko se praznuje občinski praznik ter podeljujejo posebna priznanja in nagrade. Slavnostna seja je protokolarna seja.

Sklic seje vsebuje vabilo s predlogom dnevnega reda in gradivom. Vabilo za sejo sveta s predlogom dnevnega reda se pošlje članom sveta v roku, kot ga določa poslovnik. Na sejo sveta se vabijo tudi poročevalci k posameznim točkam dnevnega reda, ki jih določi župan, to so tisti uslužbenci, ki so sodelovali pri pripravi gradiv, kakor tudi strokovnjaki in drugi

občani, katerih navzočnost je glede na dnevni red seje potrebna. Sejo občinskega sveta praviloma vodi župan, v primeru njegove odsotnosti podžupan, če pa sta oba zadržana, pa član občinskega sveta, ki ga določi župan s pooblastilom ali pa najstarejši član sveta.

Občinski svet sprejema svoje odločitve z večino opredeljenih glasov navzočih članov. Svet lahko veljavno sklepa, če je na seji navzoča večina članov sveta. Strokovna in administrativna opravila za občinski svet izvaja občinska uprava.

4.2.4. PREDPISI OBČINSKEGA SVETA

Občinski svet sprejema:

- statut občine,
- poslovnik o svojem delu,
- odloke, kamor sodita tudi odlok o proračunu in odlok o zaključnem računu občine,
- pravilnike,
- strategije, resolucije ...

Predpis, pripravljen za prvo ali drugo obravnavo na seji sveta, mora biti pripravljen v skladu s poslovnikom; vsebovati mora vse potrebne sestavine glede na vrsto akta in fazo, v kateri bo pravni akt obravnavan. To pomeni, da mora pripravljavec gradiva imeti drugačen pristop, če pripravlja predlog akta za prvo obravnavo ali pa že za drugo obravnavo. Predpis za prvo obravnavo mora temeljiti na oceni stanja in razlogih za sprejem predpisa, in vsebovati poglobljene rešitve, obvezno finančne posledice in podobno. Pri predpisu, ki ga pišemo za drugo obravnavo, pa moramo v uvodu navesti, katere pripombe iz prve faze so upoštevane; če niso, moramo njihovo zavrnitev obrazložiti; upoštevati moramo zakonodajo, če se je med obema obravnavama spremenila, kakor tudi druge okoliščine, ki so vplivale na novo besedilo prepisa.

Statut in drugi predpisi občine morajo biti objavljeni; veljati začnejo petnajsti dan po objavi, če ni v njih drugače določeno. Statut in drugi prepisi občine se objavijo v uradnem glasilu.

4.2.5. PRVA SEJA PO IZVEDBI LOKALNIH VOLITEV

Prvo sejo občinskega sveta v novoustanovljenih občinah skliče predsednik občinske volilne komisije 20 dni po izvolitvi občinskega sveta. Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko priporoča, da se prva seja skliče šele po drugem krogu županskih volitev, vendar nemudoma, ko župan prejme poročilo občinske volilne komisije. Za ostale občine (torej ne novoustanovljene) velja, da prvo sejo skliče dotedanji župan/županja v roku, ki ga določata statut in poslovnik občine.

Na prvi seji občinski svetniki najprej izvolijo članice/člane v komisijo za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. Na predlog komisije in na podlagi predloženega poročila o izidu lokalnih volitev ter poročila o (ne)upravičenih pritožbah kandidatov za občinske svetnike občinski svet potrdi članice/člane občinskega sveta in županjo/župana. Občinski svet tudi odloča o nespornih mandatih skupaj, o vsakem spornem mandatu pa posebej. S poslovnikom se določi tudi število članov v komisiji za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Na lokalni ravni je omogočeno neposredno sodelovanje občank/občanov na:

- zboru občanov,
- referendumu in
- preko ljudske iniciative.

5

**TUDI OBČANKE
IN OBČANI
LAHKO
SODELUJEJO**

5.1. ZBOR OBČANOV

Zbor občanov je namenjen seznanitvi z zadevami, odločanju o njih, dajanju predlogov, pobud, mnenj, obravnavanju posameznih zadeve ...

Zbor se lahko skliče za vso občino ali pa za samo en del občine. Zbor občanov mora sklicati županja/župan, če tako določa zakon ali statut, ter takrat, kadar to zahteva najmanj pet odstotkov volivcev v občini oziroma njenemu posameznemu delu. Zbor občanov lahko skliče županja/župan tudi na lastno pobudo, na pobudo občinskega sveta ali sveta ožjega dela občine.

5.2. REFERENDUM

Na referendumu občanke/občani odločajo o vprašanih, ki so vsebina splošnih aktov občine, razen o proračunu in zaključnem računu občine ter o splošnih aktih, s katerimi se v skladu z zakonom predpisujejo občinski davki in druge dajatve. Možni sta de obliki referendumov: svetovalni in naknadni. ZLS podrobno ureja naknadni referendum. V 47. b členu določa, da so splošni akt ali njegove posamezne določbe na referendumu zavrnjeni, če proti glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem da proti splošnemu aktu ali njegovim posameznim določbam glasuje najmanj petina vseh volivcev. Odločitev volivcev na naknadnem referendumu zavezuje občinski svet do konca njegovega mandata.

Naknadni referendum se razpiše na predlog:

- županje/župana,
- članice/člana občinskega sveta,
- na zahtevo 5 % volivcev v občini in
- če tako določa zakon ali statut občine.

Za razliko od rezultata pri naknadnem pa rezultat svetovalnega referendumov za občinski svet ni

zavezujoč. Odločitev o izvedbi svetovalnega referendumov v skladu z veljavnimi določbami zakona lahko sprejme le občinski svet, medtem ko ga volivci sami ne morejo zahtevati. Zato je izid glasovanja na svetovalnem referendumu relevanten zgolj kot pokazatelj javnega mnenja.

Ker gre pri svetovalnem referendumu za preverjanje razpoloženja občanov o konkretni vsebini, za neke vrste sondiranje javnega mnenja, ga danes organi občine lahko opravijo z enakovrednimi, enostavnejšimi in cenejšimi orodji. Prav zato svetovalnih referendumov v občinah skorajda ne razpisujejo.

Če občinski svet presodi, da je vsebina zahteve za referendum v nasprotju z Ustavo in zakonom, lahko zahteva, da o tem odloča Ustavno sodišče. Pomembno velja še opozoriti na to, da posvetovalni referendum ne zavezuje občinskih organov.

5.3. LJUDSKA INICIATIVA

Ljudska iniciativa omogoča, da lahko 5 % volivcev v občini zahteva razveljavitev ali izdajo splošnega akta ali druge odločitve iz pristojnosti občinskega sveta ali drugega občinskega organa. Organ, na katerega je pobuda naslovljena, je dolžan odločiti o zahtevi v roku, ki je določen s statutom oziroma najkasneje v roku treh mesecev.

5.4. DRUGE OBLIKE VKLJUČEVANJA JAVNOSTI V ODLOČANJE

Dobri občinski predpisi in strategije, ki omogočajo rast in razvoj občine, temeljijo na dobrih podatkih. Virov podatkov je v občini veliko in najuspešnejša občina bo tista, ki jih bo pri sprejemanju politik izkoristila čim več. Pri tem so najpomembnejši in najzanesljivejši vir informacij o tem, kako uspešna je neka politika občine v praksi, gotovo njeni občani, ki občinske predpise uporabljajo pri svojih dejavnostih in v vsakdanjem življenju in so zato prvi, ki vedo, kdaj so potrebne spremembe. Zaradi svojih raznolikih in bogatih izkušenj, strokovnega znanja in stika s prakso lahko tudi vnaprej dobro ocenijo, kakšne rešitve potrebujejo, da bosta življenje in delo lažja, razvoj občine pa hitrejši.

Skupaj s CNVOS in Ministrstvom za javno upravo smo pripravili Smernice za vključevanje občanov in drugih zainteresiranih skupin v procese odločanja v občini. Smernice bralca vodijo skozi vse bistvene korake vključevanja občanov v procese odločanja ter nudijo nabor praktičnih orodij in metod, ki jih je možno uporabiti za posamezno skupino deležnikov. Dosegljive so v digitalni obliki na spletni strani SOS pod zavihkom »Publikacije«.

5.5. PARTICIPATIVNI PRORAČUN

Participativni proračun je sistem razporejanja dela proračunskega denarja tako, da pri odločanju o njegovi porabi sodelujejo prebivalke in prebivalci občine. S participativnim proračunom lahko prebivalci občine, mestne četrti ali krajevne skupnosti sami prepoznajo probleme in možnosti izboljšav v lokalni skupnosti, sami predlagajo rešitve in zatem med podanimi predlogi tudi izbirajo v zavezujočem glasovanju. O participativnem proračunu govorimo, ko omogoča nevoljenim državljanom udeležbo pri odločanju o prioritetah ali razdelitvi javnih sredstev in ob tem izpolnjuje osnovne kriterije:

- ukvarja se s finančnimi in/ali proračunskimi zadevami,
- vključuje mestni nivo ali (decentralizirano) okrožje,
- mora biti ponavljajoči se postopek,
- obstajati mora javno posvetovanje,
- obstajati mora odgovornost glede rezultata participativnega proračuna.

Na spletni strani SOS smo za tiste občine, ki se želijo seznaniti z vsemi potrebnimi koraki za vzpostavitev participativnega proračuna, pripravili posebno stran z natančnimi navodili korak-za-korakom ter kontaktnimi osebami, predlogi digitalnih orodij in podporno strukturo.

V sklopu SOS organiziramo tudi Strateško delovno skupino za podporo uvedbi participativnega proračuna, ki združuje občine z izkušnjami, takšne z željo po izmenjavi ter nevladni sektor, ki nudi podporo pri izvedbi.

Giovanni Allegretti, mednarodno priznani strokovnjak in svetovalec na področju uvajanja participativnega proračuna, zaposlen na University of Coimbra, Portugalska, s katerim sodeluje tudi v Skupnosti občin Slovenije, v svojih delih definira tri aktualne trende na področju participativnega proračuna:

- Diverzifikacija subjektov, ki izvajajo participativni proračun

Participativni proračun je vedno bolj prepoznan kot pomembno orodje za jačanje demokracije, ne samo na lokalnem nivoju, ampak tudi na drugih nivojih oblasti. Na Portugalskem poznajo participativni proračun tudi na državnem in regionalnem nivoju. Poleg tega se participativni proračun izvaja v nekaterih zaporih; veliko primerov je na nivoju šol, nevladnih organizacij ter profesionalnih organizacij, ki združujejo zaposlene znotraj nekega sektorja.

- Hibridizacija participativnega proračuna

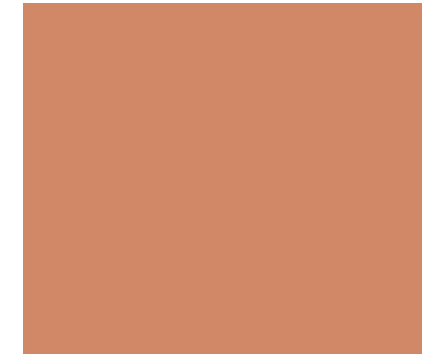
Veliko občin v tujini in tudi v Sloveniji postopoma ustvarja sisteme participacije, kjer koordinirajo različne participativne procese, ki jih občina izvaja, kot so na primer posvetovanje glede prostorskih planov, participativni proračun, participacija otrok, participacija na področju javnega zdravstva. Ti različni procesi so v medsebojnem dialogu in vplivajo drug na drugega.

- Postopna vzpostavitev zakonskega okvira

V Italiji ima pet od dvanajstih regij zakone, ki spodbujajo participacijo, pri čemer dva zakona govorita specifično o participativnem proračunu (regiji Lazio in Sicilija). V primeru Sicilije zakonodaja predvideva sofinanciranje participativnega proračuna in nadzor nad izvedbo procesa s strani civilnodružbenih organizacij. Torej gre za proces, ki v osredje postavlja občanke in občane, ki imajo tudi moč nadzora postopka in evalvacije rezultatov.

Mestna Občina Kranj

Mestna Občina Krško

Mestna Občina Ptuj

Občina Ajdovščina

Občina Benedikt

Občina Brežice

Občina Črenošovci

Občina Dol pri Ljubljani

Občina Laško

Občina Logatec

Občina Hrastnik

Očina Hrpelje Kozina

Občina Lovrenc na Pohorju

Občina Semič

Občina Izola

Občina Jesenice

Občina Sevnica

Občina Škofja Loka

**BREZ
NADZORA
NE GRE**

6.1. NADZOR DRŽAVNIH ORGANOV

Lokalne oblasti v mejah zakona izvršujejo naloge in pristojnosti občin za njihove prebivalce. Za izvrševanje nalog so odgovorni prebivalcem, torej volivcem in davkoplačevalcem ter tudi državi. V skladu z načelom vladavine prava in delitvijo oblasti med različnimi nivoji ter zaradi zaščite pravic državljanov je med drugim utemeljen tudi nadzor države nad delovanjem lokalnih oblasti. Nadzor je v funkciji zagotavljanja zakonitosti delovanja lokalne samouprave, ne pa njene podreditve državi. Državni nadzor nad delom organa lokalnih skupnosti izvršuje Vlada RS in ministrstva; nadzor nad zakonitostjo splošnih in posamičnih aktov občin v zadevah iz njihove pristojnosti izvršujejo ministrstva, vsako na svojem področju.

ZLS določa, da mora ministrstvo opozoriti organ občine, če meni, da izdani akt ni v skladu z Ustavo in zakonom. Organu tudi predlaga ustrezne rešitve. Če organ, ki je takšen akt izdal, le-tega ne uskladi z Ustavo ali zakonom, ministrstvo predlaga Vladi RS, da zahteva začetek postopka pred Ustavnim sodiščem.

Na predlog ministrstva Vlada RS predlaga Ustavnemu sodišču, da zadrži izvrševanje splošnega akta občine, za katerega ministrstvo oziroma Vlada RS meni, da bi z njegovo izvršitvijo lahko nastale večje motnje v izvrševanju nalog občine in bi zato nastale škodljive posledice za zdravje ali življenje ljudi ali večja gospodarska škoda ali pa bi izvrševanje takega akta pomenilo kršitev z Ustavo in zakonom zagotovljenih pravic in svoboščin občanov.

Finančno poslovanje občine nadzoruje Računsko sodišče Republike Slovenije, ki opravlja zunanji nadzor. Notranji nadzor pa opravlja nadzorni odbor kot organ občine.

Zakon o javnih financah določa tri vrste proračunskega nadzora:

- notranji finančni nadzor,
- notranja revizija in
- inšpekcijski nadzor.

Inštitut za javno finančno pravo

Potrebuje notranjo revizijo, pravno mnenje ali strokovno pomoč s področja poslovanja občine, krajevnih skupnosti, javnih zavodov, društev, javnih podjetij ali koncesionarjev?

Ekipa izkušenih strokovnjakov **Inštituta za javno finančno pravo** nudi naslednje storitve:

- redne in izredne revizije proračunskih uporabnikov,
- nadzor nad poslovanjem oseb javnega prava in izvajalci javnih služb,
- strokovna pomoč občinski upravi, občinskemu svetu in nadzornemu odboru občine,
- davčno, finančno in računovodsko svetovanje proračunskim uporabnikom,
- strokovna usposabljanja po naročilu na sedežu naročnika,
- izdelavo izvedeniških mnenj z delovnega področja lokalne samouprave (pri zadolževanju ipd),
- pregled elaboratov za oblikovanje cen GJS ali pravilnosti določitve cen programov v vrtcu,
- svetovanje pri reorganizaciji, spremembi sistemizacije in s področja plač,
- pregled občinskih aktov, vključno s proračunom in z zaključnim računom,
- izvedbo javnih naročil,
- oceno vrednosti podjetij.

Pridružite se skupini zadovoljnih uporabnikov naših storitev.

Naslov: Dunajska cesta 156, 1000 Ljubljana

E-mail: info@javne-finance.si

Telefon: 051 301 669, 0590 4 99 77

Fax: 0590 4 99 78

O JAVNIH SLUŽBAH

7.1. O JAVNIH SLUŽBAH V OBČINI

Pojem javnih služb je vsebina dejavnosti, ki se izvajajo v javnem interesu in imajo določene značilnosti, ki se razlikujejo od drugih dejavnosti, ki sodijo v zasebni sektor; Ž predvsem gre za zagotavljanje družbenih potreb. Občina zagotavlja tiste javne službe, za katere se sama odloči, da jih bo zagotavljala, in javne službe, za katere je tako določeno z zakonom. Če občina ne zagotovi izvajanja obvezne gospodarske javne službe, ki je predpisana z zakonom, jo zagotovi država na njenem območju in na njen račun.

Javne službe lahko razdelimo na državne in občinske, gospodarske in negospodarske ter obvezne in izbirne. Način in oblike izvajanja gospodarskih javnih služb določa Zakon o gospodarskih javnih službah, oblike izvajanja negospodarskih javnih služb pa Zakon o zavodih in področni predpisi.

Z lokalnimi javnimi službami se zagotavljajo javne dobrine na področjih, kot so promet, energetika, komunalne službe in vodno gospodarstvo, varstvo okolja ter druga področja gospodarske infrastrukture, vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialne varnosti ...

7.2. NAČIN ZAGOTAVLJANJA IN OBLIKE IZVAJANJA

Občina predpiše način zagotavljanja lokalnih javnih gospodarskih in negospodarskih služb z odlokom. To stori tako, da je trajno zagotovljeno njihovo izvajanje v okviru funkcionalno in prostorsko zaokroženih oskrbovalnih sistemov. Z odlokom predpiše tudi izbirne lokalne gospodarske javne službe. Takšne dejavnosti morajo biti pogoj za izvrševanje nalog iz njene pristojnosti, pogoj za izvrševanje gospodarskih, socialnih ali ekoloških funkcij lokalne skupnosti in, kot zadnji pogoj, da lokalna skupnost prevzame subsidiarno sanacijsko odgovornost.

Občine lahko zagotavljajo gospodarsko javno službo neposredno v okviru občinske uprave (režijski obrat), ustanovijo javno podjetje, javni zavod ali podelijo koncesijo. Dvoje ali več občin lahko tudi skupaj ustanovi javni zavod ali javno podjetje. Za izvrševanje ustanoviteljskih pravic občin občinski sveti udeleženih občin v tem primeru ustanovijo skupni organ, ki ga sestavljajo župani. Akt o ustanovitvi skupnega organa mora določati njegove naloge, organizacijo dela in način sprejemanja odločitev, financiranje in delitev stroškov med občinami.

Lokalne negospodarske javne službe delujejo v obliki javnega zavoda, ki ga ustanovi občina ali več občin skupaj z občinskim odlokom. Javno službo lahko opravlja tudi drug zavod na podlagi koncesije. Tak zavod ima glede opravljanja javne službe pravice, dolžnosti in odgovornosti javnega zavoda.

7.3. FINANCIRANJE JAVNIH SLUŽB

Gospodarske javne službe naj bi se financirale z zaračunavanjem storitev, ki jih plačujejo uporabniki javnih dobrin na podlagi vnaprej določenih tarif, taks, nadomestil ali povračil, iz proračunskih sredstev in iz drugih virov, določenih z zakonom ali odlokom lokalne skupnosti. Cene se določajo in oblikujejo preko zakona, podzakonskega predpisa ali z odlokom z lokalne skupnosti. Metodologijo za oblikovanje cen, oskrbovalne standarde in tehnične, vzdrževalne, organizacijske ter druge ukrepe in normative podrobneje predpiše Vlada RS. Cene se lahko s sprejemom ustreznega akta tudi subvencionirajo, pri čemer se določi tudi višina in vir subvencij. Gospodarske javne službe, s katerimi se zagotavljajo javne dobrine, katerih uporabniki niso določljivi ali katerih uporaba ni izmerljiva, se financirajo iz sredstev proračuna.

Kar zadeva negospodarske javne službe, pridobivajo sredstva za delo iz sredstev ustanovitelja, s plačili za storitve, prodajo blaga in storitev na trgu in iz drugih virov na način in pod pogoji, določenimi z zakonom in aktom o ustanovitvi. Ustvarjajo lahko presežek prihodkov nad odhodki, katerega sme zavod uporabiti le za opravljanje in razvoj dejavnosti, če ni z aktom ustanovitvi določeno drugače. Zavod je odgovoren za svoje obveznosti s sredstvi, s katerimi lahko razpolaga. Ustanovitelj pa je odgovoren za obveznosti zavoda, če ni z zakonom ali aktom o ustanovitvi določeno drugače.

Vsi izvajalci javnih služb morajo voditi računovodstvo na podlagi predpisov o računovodstvu. Lokalna skupnost lahko tudi predpiše davek, in sicer v skladu s predpisi, ki določajo financiranje javne porabe.

Naloge svetnic in svetnikov

- z odlokom predpišejo način opravljanja lokalne gospodarske javne službe in predpišejo opravljanje izbirne lokalne gospodarske javne službe,
- sprejmejo program javnega gospodarskega zavoda in javnega podjetja za obvladovanje kakovosti poslovanja,
- z odlokom lahko predpišejo pogoje in način javne, posebne in podrejene rabe objektov in naprav, namenjenih za izvrševanje lokalnih gospodarskih javnih služb,
- poverijo opravljanje strokovno-tehničnih, organizacijskih in razvojnih nalog na področju gospodarskih javnih služb za to usposobljeni organizaciji ali podjetju,
- z odlokom ustanovijo javni holding za področje posamezne ali več lokalnih gospodarskih javnih služb,
- z odlokom organizirajo režijski obrat kot organizacijsko enoto uprave oziroma službe lokalne skupnosti,
- za posamezno ali več gospodarskih javnih služb ustanovijo telesa za varstvo uporabnikov javnih dobrin,
- z aktom o ustanovitvi (odlokom) ustanovijo javni gospodarski zavod za opravljanje ene ali več gospodarskih dejavnosti, kadar se v celoti izvajajo kot neprofitne in njihovo izvajanje zahteva samostojno organizacijo zunaj uprave lokalne skupnosti,
- izvajajo ustanoviteljske pravice v javnem gospodarskem zavodu in imenujejo člane upravnega odbora javnega gospodarskega zavoda,
- ustanovijo javno podjetje in izvajajo ustanoviteljske pravice v javnem podjetju,
- z odlokom določijo primere, ko opravljanje določene dejavnosti kot koncesionirane gospodarske javne službe ni mogoče,
- začnejo postopek za izdajo koncesijskega akta, določijo predmet in pogoje opravljanja, koncesijo

- odvzamejo ali odločijo o prisilnem odkupu oz. odločijo o njenem prenosu na drugo osebo,
- odločijo o prevzemu koncesionirane lokalne gospodarske javne službe v režijo,
- z odlokom določijo način in postopek oblikovanja cen dobrin in storitev lokalne gospodarske javne službe,
- v proračunu zagotovijo sredstva za financiranje javnih dobrin lokalnih gospodarskih javnih služb, katerih uporabniki niso določljivi ali katerih uporaba ni izmerljiva,
- za financiranje lokalnih gospodarskih javnih služb lahko predpišejo davek v skladu s predpisi, ki urejajo financiranje javne porabe in nalog lokalnih skupnosti,
- odločijo o dodelitvi bonov (voucherjev) uporabnikom javnih dobrin.

Na mnogih področjih se povezujemo s strokovnimi organizacijami, da bi za občine članice zagotovili čim bolj celosten vpogled na posamezno področje. Tako smo na področju gospodarskih javnih služb varstva okolja že leta 2014 sklenili memorandum o sodelovanju z Zbornico komunalnega gospodarstva. V sodelovanju organiziramo sestanke, posvetovanja in izobraževanja ter usklajujemo in na pristojnem ministrstvu zagovarjamo usklajene pripombe občin kot lastnic javnih služb in izvajalcev javnih služb varstva okolja.

Bistvena dodana vrednost sodelovanja z Zbornico komunalnega gospodarstva je projekt Primerjalna analiza cen gospodarskih javnih služb varstva okolja, ki se izvaja v tesnem sodelovanju. Njegov temeljni namen je pridobiti in analizirati podatke o ključnih oskrbovalnih pogojih in stroških izvajanja posameznih storitev za posamezne izvajalce za vsako preteklo leto. S tem občinam zagotavljamo ustrezno strokovno podlago za presojo upravičenih cen komunalnih storitev ter izvajalcem identifikacijo razlogov za cenovno odstopanje ter možnost za izboljšanje in zmanjševanje stroškov poslovanja.

7.4. KODEKS UPRAVLJANJA ZA DRUŽBE S KAPITALSKO UDELEŽBO LOKALNIH SKUPNOSTI

V letu 2022 smo Združenje nadzornikov Slovenije, Komisija za preprečevanje korupcije, Skupnost občin Slovenije, Združenje mestnih občin Slovenije in Združenje občin Slovenije skupaj pripravili Kodeks upravljanja za družbe s kapitalsko udeležbo lokalnih skupnosti.

Kodeks je kot priporočilo dobre prakse upravljanja namenjen delničarjem in družbenikom družb (lokalne skupnosti), kot tudi organom vodenja ali nadzora v teh družbah. Dobre prakse, zapisane v Kodeksu, so jim lahko v pomoč pri postavljanju lastnega sistema upravljanja glede na velikost, vrsto, dejavnost družbe in njene potrebe. Pri tem je pomembna njihova presoja o tem, kaj od priporočenega je primerno za njihovo družbo.

Zasnovan je kot referenčni kodeks za tiste družbe, ki so zavezane revidiranju. Kriterije za zavezanost družb k revidiranju računovodskih izkazov opredeljujejo določila Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1). Te družbe morajo v skladu s 1. točko petega odstavka 70. člena ZGD-1 v svoje poslovno poročilo vključiti izjavo o upravljanju družbe kot poseben oddelek poslovnega poročila. Med družbami, v katerih imajo neposreden ali posreden prevladujoč vpliv lokalne skupnosti, so k reviziji finančnih izkazov zavezane vse družbe, ki niso majhne ali mikrodružbe, in vse družbe, ki so vključene v konsolidirana poročila. Izjava o upravljanju vsebuje tudi sklic na kodeks upravljanja, ki se ga je družba odločila uporabljati (referenčni kodeks), z navedbo podatka o javni dostopnosti besedila kodeksa in navedbo odstopanj od posameznih priporočil kodeksa.

Priporočila v Kodeksu niso dodatni predpisi in za nobeno družbo niso zavezujoča, toda družbe, ki so zavezane reviziji in so Kodeks izbrale za svoj referenčni kodeks, morajo po načelu »spoštuj ali pojasni« v izjavi o upravljanju razkriti odstopanja od posameznih priporočil Kodeksa in pojasniti lastno alternativno prakso, za katero so se na tem področju odločile.

7.5. ZAKON O JAVNO-ZASEBNEM PARTNERSTVU

Zakon o javno-zasebnem partnerstvu uvaja zasebna vlaganja v javnem interesu (javno-zasebno partnerstvo se izvaja na področjih financiranja, projektiranja, gradnje, nadzora, organizacije, vzdrževanja ter izvajanja dejavnosti v javnem interesu) in zagotavlja preglednost, konkurenčnost, nediskriminatornost in poštenost postopkov nastajanja, sklepanja in izvajanja posameznih oblik javno-zasebnega partnerstva ob varovanju javnih interesov v tem razmerju. Odločitev o ugotovitvi javnega interesa za sklenitev javno-zasebnega partnerstva po zakonu v občini sprejme občinski svet. V postopku sklenitve javno-zasebnega partnerstva mora javni partner (občina) spoštovati vrsto temeljnih načel, določenih z zakonom.

Razmerje javno-zasebnega partnerstva se lahko izvaja:

- kot razmerje pogodbenega partnerstva,
- kot razmerje statusnega partnerstva, ki se vzpostavi tako, da občina podeli izvajanje pravic in obveznosti, ki izhajajo iz javno-zasebnega partnerstva, izvajalcu (statusnega) javno-zasebnega partnerstva,
- z ustanovitvijo pravne osebe pod pogoji, določenimi z zakonom,
- s prodajo deleža javnega partnerja v javnem podjetju drugi osebi javnega ali zasebnega prava,
- z nakupom deleža v osebi javnega ali zasebnega prava, z dokapitalizacijo ali
- na drug, primeroma naštetim oblikam pravno in dejansko soroden način, ter s prenosom izvajanja pravic in obveznosti, ki iz javno-zasebnega partnerstva izhajajo, na to osebo.

Naloge svetnic in svetnikov

- sprejmejo odločitev o ugotovitvi javnega interesa za sklenitev javno-zasebnega partnerstva in izvedbo projekta v eni izmed oblik javno-zasebnega partnerstva po ZJZP,
- določajo politiko na področju javno-zasebnega partnerstva oziroma tega načrtuje,
- sprejemajo predpise in druge splošne akte, ki urejajo način izvajanja javno-zasebnega partnerstva,
- sprejemajo druge predpise in druge splošne akte, s katerimi se urejajo vprašanja izvajanja javno-zasebnega partnerstva,
- sprejemajo predpise in druge splošne akte, ki urejajo plačila storitev javno-zasebnega partnerstva in skladno s pogodbo o javno-zasebnem partnerstvu določajo cene dobrin in storitev javno-zasebnega partnerstva oziroma dajejo soglasje k njim,
- izdajajo posamične akte, povezane s sklepanjem, izvajanjem in prenehanjem javno-zasebnega partnerstva,
- nadzorujejo izvajalce javno-zasebnega partnerstva,
- začnejo predhodni postopek, na podlagi katerega se sprejme odločitev o izvedbi javno-zasebnega partnerstva ali zaključku postopka,
- opravijo oceno ekonomske izvedljivosti projekta,
- praviloma enkrat letno z javnim pozivom pozovejo morebitne promotorje k podaji vlog o zainteresiranosti za izvedbo javno-zasebnega partnerstva,
- na lastno pobudo začnejo predhodni postopek javno-zasebnega partnerstva,
- sprejmejo akt o javno-zasebnem partnerstvu,
- z drugimi javnimi partnerji sprejmejo skupni akt o javno-zasebnem partnerstvu,
- v skupnem aktu določijo enega izmed javnih partnerjev, da vodi postopek izbire zasebnega partnerja, izda akt o izboru ter druge akte v zvezi z javno-zasebnim partnerjem,

- imenujejo strokovno komisijo za izbiro zasebnega partnerja za izvedbo predmeta javno-zasebnega partnerstva ali sklenitev statusnega partnerstva,
- odločijo o zamenjavi predsednika ali člana strokovne komisije za izbiro zasebnega partnerja za izvedbo predmeta javno-zasebnega partnerstva ali sklenitev statusnega partnerstva,
- odločijo o izbiri izvajalca javno-zasebnega partnerstva,
- če po končanem postopku izbire izvajalca javno-zasebnega partnerstva le-tega ne izbere, izdajo akt, s katerim končajo postopek izbire,
- odločijo o podaljšanju roka trajanja javno-zasebnega partnerstva,
- izvajalcu javno-zasebnega partnerstva lahko podajo soglasje za prenos posebnih in izključnih pravic na tretje osebe,
- odločijo o preoblikovanju obstoječega javnega podjetja, katerega ustanoviteljica je občina,
- odločijo o preoblikovanju javnih zavodov in javnih gospodarskih zavodov, katerih ustanoviteljica je občina.

Občina: Lendava, Naziv projekta: Zipline Vinarium, Financiranje: sofinanciral Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, Vir fotografije: Turistična zveza Lendava vabi

Občina: Črna na Koroškem, Naziv projekta: Olimpline - Outdoor Park Črna na Koroškem, Financiranje: Občina Črna na Koroškem, EU sredstva, državni proračun, Vir fotografije: Boris Keber

Občina: Izola, Naziv projekta: Ureditev koloparka, Financiranje: Lastna proračunska sredstva, transfer iz državnega proračuna, Vir fotografije: Matevž Radin

Mestna občina: Slovenj Gradec, Naziv projekta: Sanacija degradiranega območja Mercator »Gradnja zimskega bazena in urbanega parka«, Financiranje: sklad ESRR, MOSG in Republika Slovenija, Vir fotografije: Nace Zavrl

Občina: Komen, Naziv projekta: Muzej Grad Štanjel. Narava in človek na Krasu, Financiranje: Občina Komen, sredstva EU, državna sredstva (MK), Vir fotografije: Arhiv RPS d.o.o.

Občina: Trzin, Naziv projekta: Dom zaščite in reševanja Trzin, Financiranje: Občina Trzin, Vir fotografije: arhiv Počivašek Petranovič arhitekti

Občina: Rače – Fram, Naziv projekta: Obnova gradu Rače s spremljajočimi vsebinskimi projekti, Financiranje: Občina Rače – Fram, državna sofinancerska sredstva, Vir fotografije: arhiv Občine Rače – Fram

Mestna občina: Murska Sobota, Naziv projekta: Prenova mestnega središča – 1. faza, Financiranje: sofinancirala Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, Vir fotografije: arhiv Občine Murska Sobota

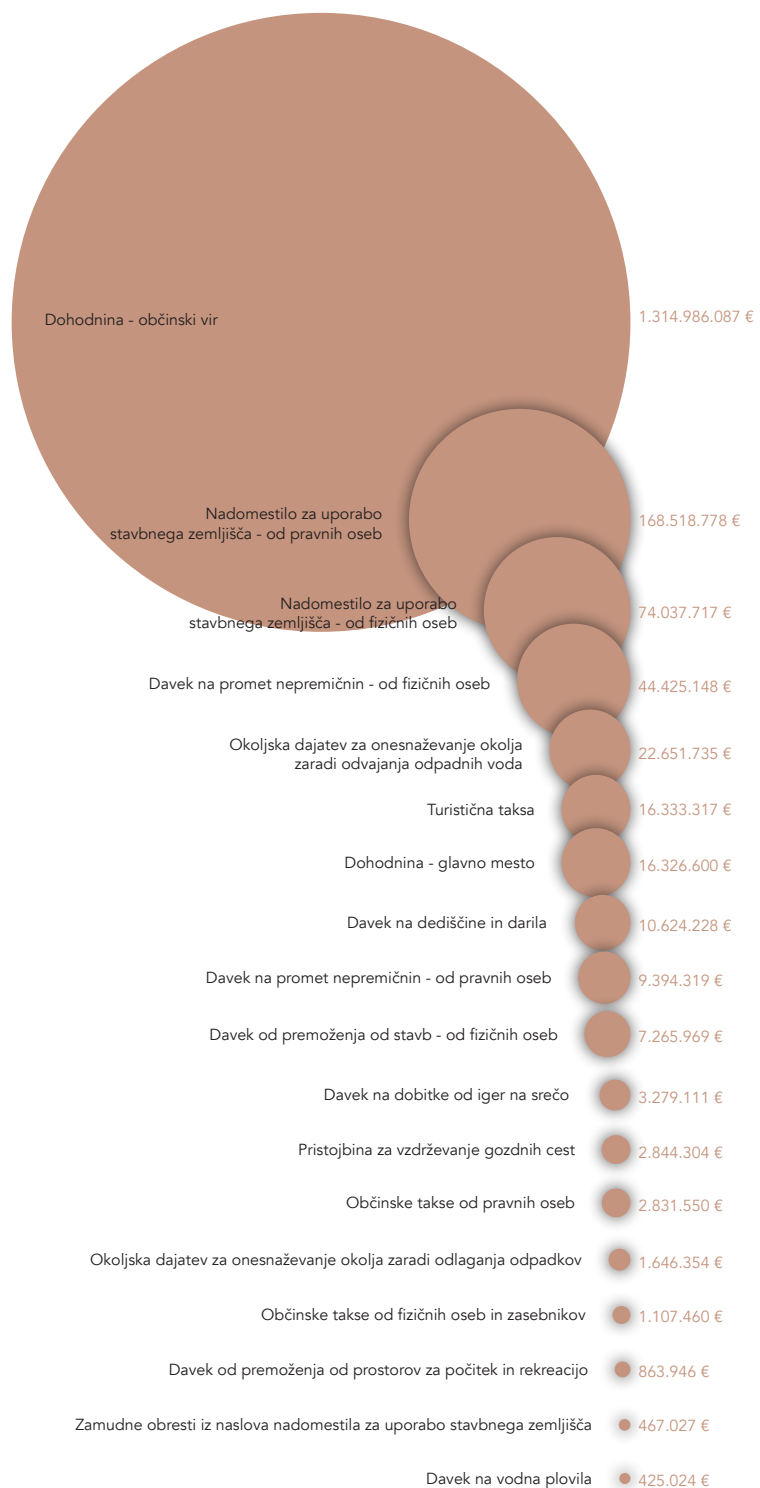

O FINANCIRANJU OBČIN

8.1. SPLOŠNO O FINANCIRANJU OBČIN

Evropska listina o lokalni samoupravi določa, da so lokalne skupnosti upravičene do ustreznih finančnih virov, s katerimi lahko v okviru svojih pooblastil prosto razpolagajo. Posebej so izpostavljene finančno šibkejšje občine, katerim mora država zagotoviti ustrezno finančno izravnano.

Uvodni členi Zakona o lokalni samoupravi določajo, da imajo občine pravico posedovati in razpolagati z vsemi vrstami premoženja in da se financirajo iz lastnih sredstev, sredstev države in zadolžitve. Lastni viri občine so davki in druge dajatve ter dohodki od njenega premoženja. Občina financira lokalne zadeve javnega pomena z naslednjimi prihodki: z davkom od premoženja, davkom na dediščine in darila, na dobitke od iger na srečo, na promet nepremičnin in drugimi davki, določenimi z zakonom. Dohodki od premoženja pa so predvsem od zakupnin in najemnin za zemljišča in objekte, od vlaganj kapitala, od vrednostnih papirjev in drugih pravic, od rent in dobička. Zakon tudi določa, da država zagotavlja občinam, ki ne morejo financirati lokalnih zadev javnega pomena v primerni višini iz lastnih virov, dodatna sredstva. Občine se smejo zadolževati; pravice in obveznosti opredeljuje zakon o financiranju občin.

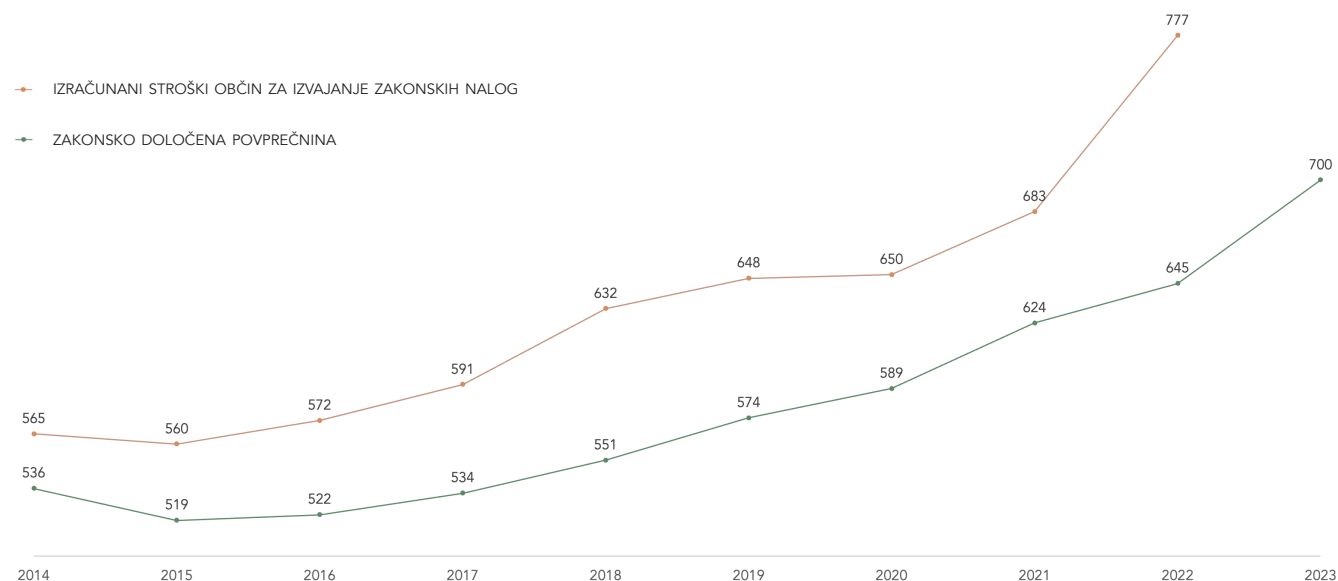
8.1.1 APLIKACIJA ZA VIZUALIZACIJO OBČINSKIH FINANC

V Skupnosti občin Slovenije smo za občine pripravili aplikacijo za vizualizacijo občinskih finančnih podatkov. Razvoj aplikacije smo zastavili tako, da je omogočen njen nenehen razvoj. Tu mislimo na večanje števila podatkov, na osnovi katerih bodo občine v bodoče lažje načrtovale svoj razvoj. V tem trenutku aplikacija vsebuje vse podatke o proračunskih prihodkih in odhodkih (razvrščene po ekonomski, funkcionalni ter programski klasifikaciji), podatke o prebivalstvu, osnovnih občinskih podatkih (površina, dolžina lokalnih cest), ki jih uporabniki lahko koristijo za vizualizacijo podatkov za posamezno občino ali pa za primerjavo med občinami. Pri prikazovanju podatkov je možen prikaz prihodkov/ odhodkov na prebivalca, kar omogoči primerjavo med različnimi občinami. Omogočena je izbira občin po kategorijah (mestne občine, občine s sedežem upravne enote, ostale občine); možna je primerjava občin po številu prebivalcev ali pa izbira po imenu občine. Omogoča tudi izračun stroškov za izvajanje zakonskih nalog za posamezno občino, izračun primerne porabe ter izračun količnika pokritosti stroškov za izvajanje zakonskih nalog.

8.2. ZAKON O FINANCIRANJU OBČIN

Zakon določa, da se občine financirajo s prihodkom od 54 % dohodnine, vplačane v predpreteklem letu, za katero se izračuna skupna primerna poraba občin ter povečane za inflacijo; prav tako se financirajo iz davka na nepremičnine, vodna plovila, na promet z nepremičninami, na dediščine in darila, na dobitke od klasičnih iger na srečo in drugih. In tudi iz prihodkov od samoprispevka, taks, glob, koncesijskih dajatev, okoljskih dajatev ...

Sistem financiranja občin v Sloveniji je relativno zelo zapleten. Za potrebe delovanja občinskih svetnic in svetnikov je pomembno poznati le nekaj ključnih parametrov in postopkov. Recimo to, da ministrstvo za finance izračuna povprečne stroške za financiranje občinskih nalog na podlagi sprejete metodologije za naslednji dve proračunski leti; te nato obravnavajo reprezentativne skupnosti občin in so osnova za pogajanja o višini povprečnine. Pri izračunu višine povprečnine se ob povprečnih stroških za financiranje občinskih nalog upošteva tudi okvir za pripravo proračunov sektorja država za naslednji dve proračunski leti ter znesek dohodnine, ki pripada občinam.

Vlada in reprezentativne skupnosti občin sklenejo dogovor o višini povprečnine za naslednji dve proračunski leti pred predložitvijo predloga državnega proračuna v državni zbor. Če do dogovora ne pride, povprečnino določi državni zbor z zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna. Ta je osnova za izračun primerne porabe občin. Četudi zakon o financiranju občin določa, da občinam pripada 54 % dohodnine, to seveda ne drži v celoti. Občinam pripada 70 % prihodkov od 54 % vplačane dohodnine, povečane za inflacijo za leto pred letom in leto, za katero se izračuna primerna poraba občin.

Prihodki od preostalih 30 % od 54 % dohodnine so sredstva za solidarnostno izravnavo. Ta pripada občinam, katerih prihodki iz 70 % dohodnine ne dosežejo njihovega primerne obsega sredstev. Iz državnega proračuna se občinam zagotavljajo tudi dodatna sredstva za sofinanciranje nalog, programov in investicij, med drugim za sofinanciranje uresničevanja pravic narodnih skupnosti in romske skupnosti, za investicije (npr. v lokalno javno infrastrukturo, za zadovoljevanje skupnih potreb prebivalcev ...). Pomembno merilo sofinanciranja investicij je razvitost občin, ki jo določi ministrstvo za finance in se določa vsake štiri leta. Na osnovi razmerja med stopnjo povprečne razvitosti občin in razvitosti posamezne občine se nato določi tudi delež sofinanciranja države.

V zvezi z zadolževanjem določa zakon, da se sme občina zadolževati za investicije, predvidene v proračunu; obseg zadolževanja se določi v odloku, s katerim se sprejme občinski proračun. Občina se sme tudi likvidnostno zadolževati, kadar zaradi neenakomernega dotoka sredstev proračuna ni mogoče uravnotežiti, vendar največ do višine 5 % zadnjega sprejetega proračuna. Višina zadolžitve je omejena na seštevku obveznosti iz naslova odplačila posojil, finančnih najemov in blagovnih kreditov ter možnih obveznosti iz danih poroštev, ki ne smejo presežati 8 % prihodkov v letu pred

letom zadolževanja, zmanjšanih za prejete donacije, transferne prihodke iz državnega proračuna za investicije in prejeta sredstva iz proračuna Evropske unije ter prihodke režijskih obratov. Mimogrede, občine smejo dajati poročta zavodom in podjetjem, katerih ustanoviteljice so, v obsegu in primerih, ki si jih določijo v odloku. Toda poročta se štejejo v največji obseg zadolževanja občine.

Naloga svetnic in svetnikov

- Z odlokom, s katerim sprejmejo občinski proračun, določijo obseg zadolževanja občine ter namen, za katerega se porabijo prejete okoljske dajatve.
- Z odlokom lahko predpišejo občinsko takso za oglaševanje, prirejanje razstav in prireditve, parkiranje in opravljanje drugih dejavnosti, ki se razlikujejo od siceršnje namenske rabe in pomenijo z občinskim odlokom opredeljeno posebno rabo:
 - javnih površin v lasti občine, kot so javne ceste, ulice, trgi, tržnice, igrišča, pokopališča, parki, zelenice, rekreacijske površine in podobno;
 - nepremične in premične infrastrukture občinskih javnih služb;
 - stavb v lasti občine;
 - in za druge zadeve, če tako določa zakon.
- V odloku, s katerim sprejmejo proračun, določijo obseg zadolževanja občine za izvrševanje občinskega proračuna v posameznem proračunskem letu.
- V odloku, s katerim sprejmejo proračun, določijo obseg zadolževanja občine za upravljanje z dolgom občinskega proračuna.
- Izdajo soglasje za zadolžitev posrednemu uporabniku občinskega proračuna, javnemu gospodarskemu zavodu in javnemu podjetju, katerega ustanoviteljica je občina oziroma drugi pravni osebi, v kateri ima občina neposredno ali posredno prevladujoč vpliv.
- Izdajo soglasje za zadolžitev ter z odlokom, s

katerim sprejmejo občinski proračun, določijo obseg zadolževanja in obseg izdanih poroštev posrednim uporabnikom občinskega proračuna, javnim gospodarskim zavodom in javnim podjetjem, katerih ustanoviteljica je občina, oziroma drugim pravnim osebam, v katerih ima občina neposredno ali posredno prevladujoč vpliv.

- Podajo mnenje k izračunu povprečnine.

8.3. ZAKON O FINANČNI RAZBREMENITVI OBČIN

Na pobudo Skupnosti občin Slovenije je Vlada RS, 31. 1. 2019 ustanovila Delovno skupino za pripravo predlogov sprememb zakonodaje za nižanje stroškov občinam.

Namen ustanovitve delovne skupine je bil celovit pregled zakonodaje, ki določa delovanje občin, ter priprava stroškovne in administrativne razbremenitve delovanja občin. V Skupnosti občin Slovenije smo namreč že vrsto let opozarjali na nekaj ključnih sistemskih nedoslednosti – občine so opravljale naloge, ki so bile ali po svoji vsebini naloge, ki bi jih morala opravljati država ali pa so bile takšne, da občine na izvajanje niso imele nikakršnega vpliva, morale pa so jih financirati. Delovna skupina, ki je bila sestavljena iz predstavnic in predstavnikov reprezentativnih skupnosti občin in različnih ministrskih ekip, je pripravila in uskladila Zakon o finančni razbremenitvi občin (ZFRO), ki je bil v Državnem zboru RS sprejet decembra 2020.

S spremembo dvanajstih zakonov so se zmanjšali stroški ter administrativna bremena občin, povečali prihodki občin ter odpravile sistemske nedoslednosti glede opravljanja nalog občin, ki so lokalnega/ državnega pomena.

Izpostavljammo ključne nove rešitve:

- Država je prevzela financiranje obveznega zdravstvenega zavarovanja za državljane Republike Slovenije in tujce, ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje, družinskega pomočnika, subvencioniranje prosilcev za dodelitev neprofitnega najemnega stanovanja ter mrliško pregledne službe. V letu 2019 so občine za omenjene naloge na letni ravni zagotavljale 71 milijonov evrov.
- Povečali so se prihodki občin kot posledica ukinitve nekaterih oprostitev (izdelava lokacijske informacije ...).
- Občine z romskimi naselji so prejele dodatna finančna sredstva v višini 3,5 % primerne porabe občin za namene uresničevanja pravic stalno naseljene romske skupnosti.

Sprejeti zakon je predstavljal največji poseg v sistem delovanja lokalne samouprave ter največjo razbremenitev delovanja občin, vse od vzpostavitve lokalne samouprave v Sloveniji 1994.

8.4. ZAKON O JAVNIH FINANCAH

Zakon določa sestavo, pripravo in izvrševanje proračunov občin, upravljanje s premoženjem, zadolževanje, notranji nadzor in drugo. Določa, da se morajo v proračunu odražati vsi prejemi in vsi izdatki občin in da ga sprejeme občinski ali mestni svet za leto, ki je enako koledarskemu letu. Županja ali župan sta za izvrševanje proračuna odgovorna občinskemu ali mestnemu svetu.

Županja/župan predloži občinskemu ali mestnemu svetu predlog proračuna z obrazložitvami; tega je mogoče predložiti tudi za dvoletno obdobje, vendar le znotraj mandatnega obdobja, v katerem je bil občinski ali mestni svet izvoljen. Navkljub temu je Zakon o izvrševanju proračuna Slovenije 2018/2019 v 56. členu določil, da lahko navkljub določilom ZJF občinski svet sprejme tudi proračun za leto, ki je zunaj mandatnega obdobja.

Županja/župan predloži občinskemu ali mestnemu svetu predlog proračuna ali sprememb proračuna v 30 dneh po predložitvi državnega proračuna državnemu zboru; v sprejem predlaga tudi zaključni račun občine. Proračun bi moral biti sprejet v roku, ki omogoča njegovo uveljavitev s 1. januarjem leta, za katerega se sprejema. Postopke sprejemanja proračuna občine uredijo s svojimi poslovniki. Če proračun ni sprejet v roku, se delovanje občine financira skozi začasno financiranje, ki temelji na proračunu iz preteklega leta. Odločitev sprejme županja/župan in o tem obvesti občinski ali mestni svet. Začasno financiranje po sklepu županje/župana je omejeno na tri mesece; če v tem času proračun ni sprejet, mora župan/županja soglasje za podaljšanje začasnega financiranja pridobiti s strani svetnic in svetnikov. Ključno pravilo obravnave občinskega proračuna, ki ga morajo spoštovati svetnice in svetniki, je, da morajo predlogi za povečanje izdatkov proračuna hkrati obsegati predloge za povečanje prejemkov proračuna ali za

zmanjšanje drugih izdatkov proračuna v isti višini, pri čemer ti ne smejo biti v breme proračunske rezerve ali splošne proračunske rezervacije ali v breme dodatnega zadolževanja.

Načeloma proračunskih sredstev ni mogoče prerazporejati, vendar pa zakon določa tudi možnosti prerazporejanja proračunskih sredstev. O prerazporejanju sredstev mora županja/župan obvestiti občinski ali mestni svet. Prav tako lahko županja ali župan zaradi spremenjenih razmer največ za 45 dni zadrži izvajanje proračuna, o čemer pa mora obvestiti občinski ali mestni svet. Če se proračun ne uravnoteži, mora predlagati rebalans proračuna.

Shema dokumentov, potrebnih za obravnavo proračuna na občinskem svetu

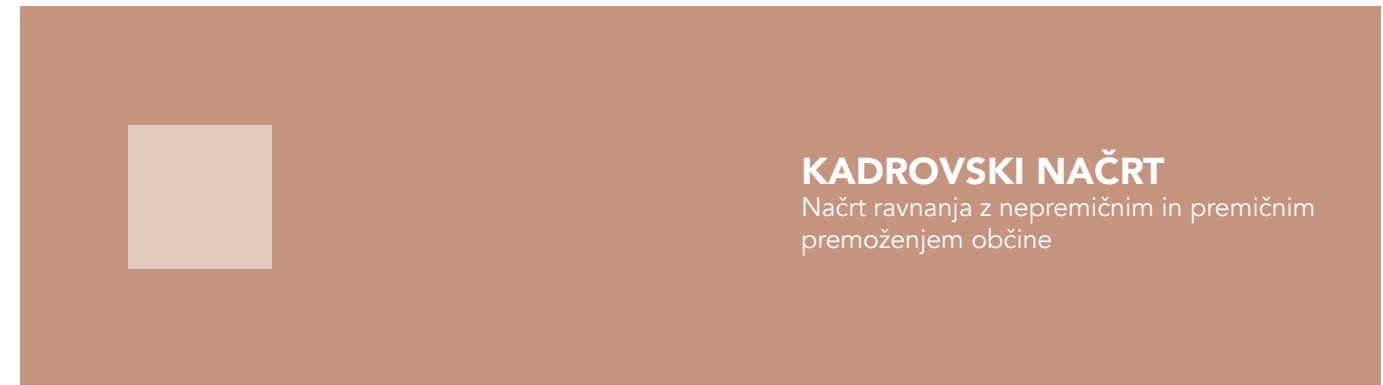
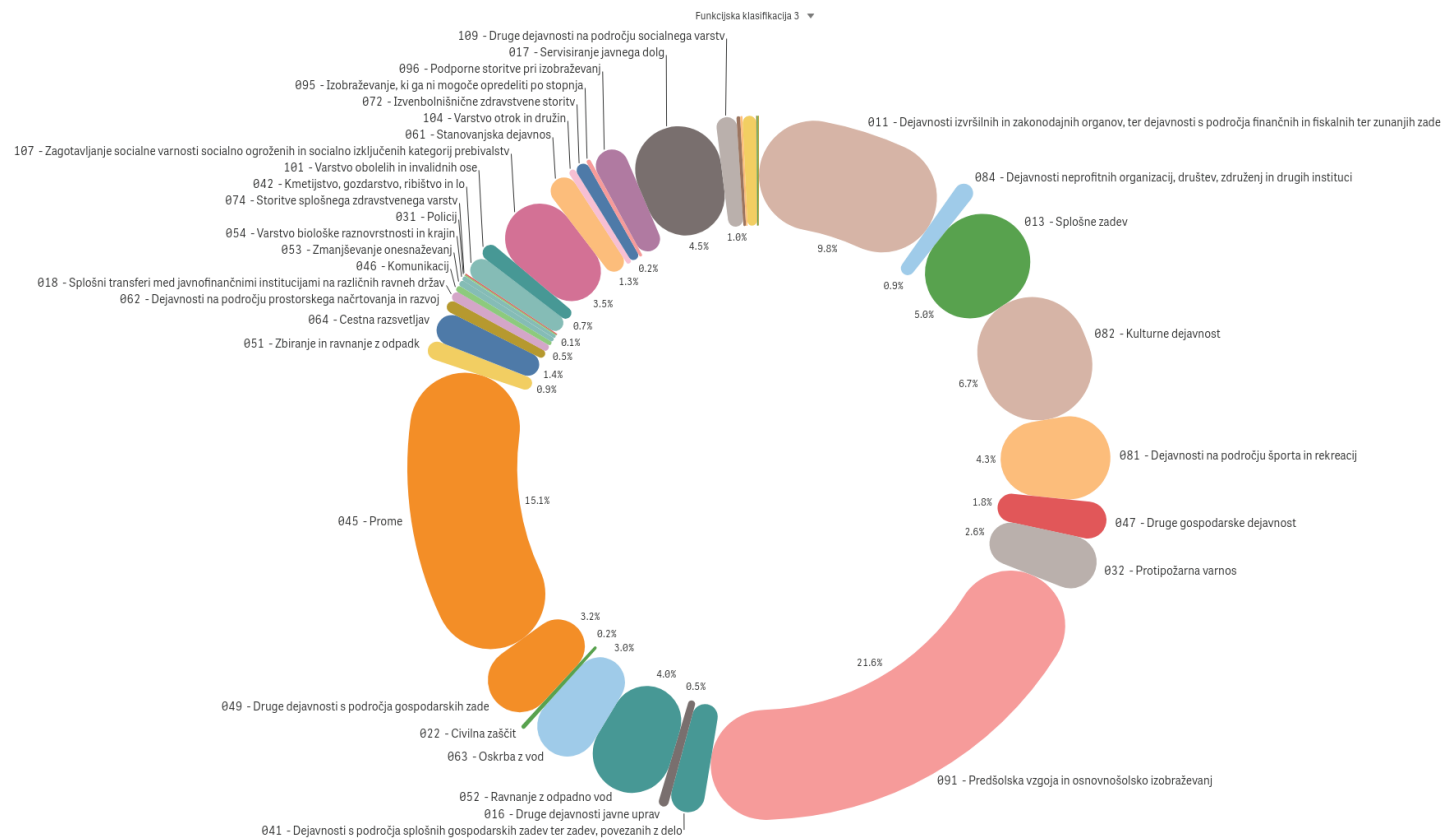
- I. Proračun – splošni del
- II. Proračun – posebni del
- III. Načrt razvojnih programov (NRP)
- IV. Obrazložitve vseh treh

Letni program prodaje občinskega finančnega premoženja

Finančni načrti javnih skladov in agencij

Predlogi predpisov

Graf: Odhodki občin po funkcionalni klasifikaciji za leto 2021 (vir: Aplikacija za vizualizacijo občinskih podatkov Skupnosti občin Slovenije)

KADROVSKI NAČRT

Načrt ravnanja z nepremičnim in premičnim premoženjem občine

Občinski svet sprejema hkrati odlok o proračunu in splošni ter posebni del proračuna ter načrt razvojnih programov (NRP) kot sestavne dele odloka. V 30 dneh po uveljavitvi proračuna se morajo dokumenti, ki niso skladni s sprejetim proračunom, uskladiti. NRP se lahko uskladi z amandmaji, ki jih vloži župan, če je v postopku sprejemanja občinskega proračuna, in se tako uskladi s predlogom posebnega dela proračuna. Kadrovski načrt, usklajen s sprejetim proračunom, sprejme predstojnik uprave občine najkasneje v 60 dneh po uveljavitvi proračuna.

Na spletni strani Ministrstva za finance je za vsako leto objavljen priročnik za pripravo občinskega proračuna in zaključnega proračuna na njihovi spletni strani <https://www.gov.si/teme/financiranje-obcin>.

Kot samostojna dokumenta občinski svet sprejema še letni program prodaje občinskega finančnega premoženja ter načrt ravnanja z nepremičnim in premičnim premoženjem občine.

Določa tudi, da se sme s soglasjem in pod pogoji, ki jih določa Zakon o financiranju občin, ta zadolževati. Zakon določa tudi notranji nadzor javnih financ, s katerim se zagotavlja, da finančno poslovanje deluje v skladu z načeli zakonitosti, preglednosti, uspešnosti in gospodarnosti. Naloge svetnic in svetnikov so predvsem sprejem proračuna za koledarsko leto; v odloku o proračunu določijo obseg zadolževanja, poroštev ter posebna pooblastila županu pri izvrševanju proračuna za posamezno leto. Prav tako na predlog župana sprejmejo letni program prodaje občinskega finančnega premoženja, podaljšajo začasno financiranje in odločajo o nakupu delnic ali deležev v gospodarskih družbah. Svetniki določijo tudi pogoje za zadolževanje in izdajo poroštev za javne gospodarske in negospodarske zavode, javna podjetja ter tista podjetja, v katerih ima občina prevladujoč delež.

Leta 2015 je bil sprejet Zakon o fiskalnem pravilu, ki tudi za občine določa nov način izračunavanja ter porabe presežkov občin. Izračunane presežke mora občina zbirati na ločenem računu. Presežki se smejo porabiti samo za namene iz 5. člena tega zakona. Če je občina zadolžena, jih sme porabiti za odplačilo glavnice dolga.

8.5. ZAKON O STVARNEM PREMOŽENJU DRŽAVE IN SAMOUPRAVNIH LOKALNIH SKUPNOSTI

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSL-1) se uporablja za vse stvarno premoženje v lasti države in samoupravnih lokalnih skupnosti, če vsebine tega zakona niso s posebnim zakonom za posamezno vrsto stvarnega premoženja države in samoupravnih lokalnih skupnosti urejene drugače ali če uporaba določb tega zakona ni z zakonom izrecno izključena. Določbe zakona, ki urejajo ravnanje s stvarnim premoženjem samoupravnih lokalnih skupnosti, se smiselno uporabljajo tudi za vse stvarno premoženje v lasti ožjih delov samoupravnih lokalnih skupnosti, ki imajo pravno subjektiviteto, če zakon ne določa drugače.

Naloge svetnic in svetnikov

- Z aktom o ustanovitvi javnega zavoda, javnega gospodarskega zavoda, javnega sklada ali javne agencije lahko določijo, da je pravna oseba javnega prava upravljavec stvarnega premoženja občine.
- Sprejmejo načrt ravnanja z nepremičnim premoženjem občine, ki vsebuje načrt pridobivanja nepremičnega premoženja in načrt razpolaganja z nepremičnim premoženjem.
- Sprejmejo načrt ravnanja z nepremičnim premoženjem občine in načrt ravnanja s premoženjem občine (nad 10.000 evrov vrednosti premoženja).
- Lahko določijo, da načrt ravnanja z nepremičnim premoženjem/premoženjem pod določeno vrednostjo sprejme župan.
- Zaradi spremenjenih prostorskih potreb in spremenjenih potreb drugih upravljavcev stvarnega premoženja in zaradi nepredvidenih

okolščin na trgu, ki narekujejo hiter odziv, lahko dopolnijo načrt ravnanja s stvarnim premoženjem.

- V 30 dneh po sprejemu proračuna lahko določijo skupno vrednost pravnih poslov, ki jih lahko v primeru spremenjenih prostorskih potreb in drugih potreb upravljavcev stvarnega premoženja, ki jih ni bilo mogoče vključiti v načrt ravnanja z nepremičnim premoženjem ali ob nepredvidenih okoliščinah na trgu, ki narekujejo hiter odziv, sklepajo upravljavci stvarnega premoženja občine.
- V odloku, ki ureja izvršitev proračuna občine, določijo, kateri pravni posli, ki jih sklene ožji del občine, ki je pravna oseba, in v kakšni večini so veljavni brez predhodnega soglasja župana.
- V proračunu občine zagotovijo sredstva za investicijska vzdrževalna dela na nepremičnem premoženju občine.

8.6. VKLJUČEVANJE VIDIKA SPOLA V PRORAČUN

Javne storitve uporabljamo tako ženske kot moški; vsakih je med prebivalstvom približno polovica (žensk 50,5 %, moških 49,5 %). Vključevanje vidika spola v proračun pomeni presojo proračuna z vidika spola, torej sistemski pregled programov in politik z vidika vpliva na ženske in moške. V praksi to ne pomeni posebnih proračunov za ženske in za moške; ne pomeni (nujno) razdelitev sredstev 50 % - 50 %, ampak pomeni načrtovanja sredstev glede na prioritete in potrebe posameznega spola. Priprava takšnega proračuna vključuje pet glavnih korakov: analizo stanja, določitev izzivov, možnih rešitev, ukrepov in kazalnikov uspeha.

Vloga občinskega sveta

Politična podpora je ključni predpogoj za takšno financiranje javnih storitev, ki upošteva poseben položaj podskupin žensk in moških. Če bo občinski svet deležen usposabljanja, kaj pomeni integracija načela enakosti spolov v politike in kako pripraviti proračun upošteva vidik spola, bo odločevalkam in odločevalcem lažje razumeti, da spolno nevtralni ukrepi ne pomenijo nujno, da smo sredstva porazdelili racionalno, pravično in odgovorno. Takšna, za spol slepa razdelitev sredstev namreč spregleda, da imamo ženske in moški različne potrebe ter pričakovanja in da lahko s spolno nevtralnimi pristopom omejimo dostopnost neke javne storitve enemu ali drugemu spolu oziroma razvoja ne pospešimo tam, kjer je eden od spolov v izrazito slabšem položaju.

Povzeto po

dr. Sonja Robnik, Priročnik za občinske svetnice; izdala SOS 2016.

V sklopu projekta OPPEN smo poskrbeli za vzpostavitev podpornega okolja za promocijo in večanje zavedanja ter znanja o pomenu vključenosti enakosti spolov v procese političnega odločanja na lokalnem nivoju. Skupaj z norveškim združenjem občin smo identificirali modele dobrih praks na Norveškem ter razvili model dobre prakse za vključevanje žensk v politiko na lokalnem nivoju. Na podlagi definiranih modelov dobrih praks smo vzpostavili informacijsko in podporno točko za izvoljene funkcionarke/funkcionarje na svoji spletni strani ter izvedli usposabljanje o vlogi in prednosti enake zastopanosti spolov pri vodenju. Že več mandatov uspešno deluje tudi Klub županj Skupnosti občin Slovenije, ki se redno sestaja in medsebojno deli izkušnje.

8.7. OBČINSKI PRORAČUN V PODPORO TRAJNOSTNEMU RAZVOJU LOKALNE SKUPNOSTI

Občine so ključni prostor za promocijo transformativnih političnih in ekonomskih praks. Številne lokalne skupnosti so že model prehoda v trajnostno družbo, kolektivno pa imajo moč, da nas popeljejo na pot družbeno in okoljsko vzdržnega razvoja. Pri tem so tudi na lokalni ravni proračunski instrumenti najbolj učinkoviti od vseh, kar jih ima na voljo oblast za usmerjanje razvoja. S subvencijami, naložbami, javnimi naročili in davki lahko spodbuja družbeno privlačnejše in okolju manj škodljivo delovanje javnega in zasebnega sektorja ter ravnanje občanov. Participativni proračun lahko uporabi kot mehanizem za aktivacijo lokalne skupnosti in povrnitev zaupanja v demokracijo.

Štiri taktike za trajnostno reformo občinskega proračuna:

Občina, ki želi pospešiti in izboljšati kakovost razvoja skupnosti, poskrbi za usmerjeno porabo sredstev za doseganje trajnostnih ciljev. Za pomembnejše premike pa mora z zmanjšanjem stroškov in povečanjem prihodkov povečati obseg sredstev, s katerimi suvereno razpolaga.

Trajnostno naravnani občinski proračun tako temelji na štirih taktikah:

- porabiti manj – z zmanjšanjem porabe virov in ukinitvijo škodljivih subvencij,
- porabiti bolje – s subvencioniranjem zelenega gospodarstva in sonaravnega kmetijstva, z zelenim javnim naročanjem in trajnostnimi investicijami ter z vlaganjem v razvoj znanj za trajnostni razvoj,
- zbrati več – z razprševanjem finančnih virov ob upoštevanju trajnostnih razvojnih smernic (prehod v krožno gospodarstvo in podnebno nevtraln

družbo), ki jim sledijo nacionalni in mednarodni javnofinančni tokovi, ter z uporabo finančnih modelov s participacijo občanov in

- zbrati bolje – predvsem z obdavčenjem slabega (porabe virov in škodljivih emisij) in ne dobrega.

Razvijanje spretnosti pridobivanja sredstev, ustvarjanja prihrankov, zadrževanja finančnih tokov v lokalnem okolju ter k trajnostnim ciljem usmerjene porabe razpoložljivih sredstev je najbolj učinkovit način, da lokalna skupnost hkrati doseže visoko kakovost življenja, gospodarski napredek in ohranjeno okolje. Priručnik za ozelenjevanje občinskega proračuna ter opisi domačih in tujih dobrih praks so dostopni na spletni strani www.umanotera.org.

Pripravila

Renata Karba, Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Platforma Dovolj za vse – V teku je program podpore pri izvajanju projektov trajnostnega upravljanja z viri skupnosti, ki je oblikovan po meri vsake občine; njegov namen je opremiti občine z vešččinami za trajnostno upravljanje z viri skupnosti in participativno vodenje procesov v občini. Platforma Dovolj za vse predstavlja v obdobju 2019 – 2026 del projekta LIFE IP CARE4CLIMATE (LIFE17 IPC/SI/000007) in je sofinancirana s sredstvi evropskega programa LIFE ter Sklada za podnebne spremembe. Za več informacij sledite Platformi za trajnostno upravljanje z viri skupnosti www.dovoljazavse.si/ oz. njeni Facebook strani Dovoljazavse.

8.8. NAČRTOVANJE INVESTICIJ V ČASU PODNEBNE KRIZE

Načrtovanje investicij v času podnebne krize

Posledice podnebnih sprememb so vsako leto bolj očitne in so realnost, s katero se moramo soočiti tudi v domačem okolju. Neurja postajajo silovitejša in manj predvidljiva, dež odnaša ceste in kali vodna zajetja, toča razbija še strehe ter požari in veter povzročajo težave v krajih, kjer jih niso vajeni. Poplave so pogostejše in se zgodijo hitreje, kot bi pričakovali. Snega in ledu mogoče ni ali pa ga je čisto preveč ob neobičajnem času. Višje temperature in pogostejši vročinski valovi zahtevajo hlajenje stavb, čemur v preteklosti ni bilo namenjene veliko pozornosti. Suše silijo v zalivanje pridelkov, kar še dodatno obremeni vodovode, čeprav takrat primanjkuje vode. Vse to je del izziva prilagajanja družbe na vseh nivojih na spreminjajoče podnebje in hkrati jasno opozorilo, zakaj je potrebno čim prej zmanjšati izpuste toplogrednih plinov, da omilimo posledice, kolikor se le da.

Osnovne naloge občin vseeno ostajajo zagotavljanje kvalitetnega življenjskega okolja in potrebne infrastrukture za svoje občane ter vlaganja v ekonomski in socialni razvoj občine. Investicije v vse to zahtevajo velik delež občinskega proračuna, zato je smotno, da se pri načrtovanju išče učinkovite in trajnostne rešitve, ki na dolgi rok zagotavljajo tudi odpornost za posledice podnebnih sprememb in hkrati prispevajo k razogljičenju. Pri postopku presoje vplivov na okolje za občinski prostorski plan se krepitev odpornosti na posledice podnebnih sprememb že upošteva, vendar je tak premislek koristen tudi pri ostalem načrtovanju.

Evropska komisija je zato sprejela nove tehnične smernice za krepitev podnebne odpornosti infrastrukturnih projektov za obdobje 2021–2027, ki

bodo namenjene uresničevanju evropskega zelenega dogovora. Namenjene so predvsem pripravljavcem projektov; lahko so tudi uporabna referenca za javne organe, izvajalske partnerje, vlagatelje, deležnike in druge. Mnogi evropski viri financiranja, kot so Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Kohezijski sklad in Sklad za pravični prehod (JTF), bodo odslej poleg načel trajnosti in ‚da se ne škoduje bistveno‘ za investicijske projekte zahtevali tudi preverjanje podnebne odpornosti oz. t. i. ‚climate proofing‘.

Zagotavljanje podnebne odpornosti je proces, s katerim se že pri načrtovanju investicije upošteva potrebe po prilagajanju na podnebne spremembe in se hkrati tudi oceni prispevek investicije k zmanjšanju emisij. S tem procesom se izognemo kasnejšim in dražjim odpravljanjem težav ter lahko poiščemo okolju in ljudem bolj prijazne rešitve. V okviru prilagajanja to vključuje tako sonaravne kot tehnične in gradbene ukrepe, ki bodo v največji možni meri zagotavljali trajnost investicij in njihovo odpornost na spreminjajoče se podnebje in ekstremne vremenske pojave. Na področju blaženja je pomembno, da se ugotovi, kako in koliko bo investicija pripomogla k doseganju ciljev Slovenije in Evropske unije za 55 % zmanjšanje emisij do 2030 in podnebno nevtralnost do leta 2050.

Če vzamemo primer novogradnje, proces ocene podnebnih tveganj vključuje razmislek o umeščanju v prostor, materialih, tehnologiji itd., seveda glede na lokalne okoliščine. Ali bo lokacija v prihodnje bolj poplavno ogrožena, če bo prišlo do rekordnih nalivov? Ali je bolj smiselno ogrevati na biomaso in se zanašati na senčenje za hlajenje, ali je bolje dati sončno elektrarno na streho ter imeti sistem s toplotno črpalko in prezračevanjem? Lahko uporabimo les za gradnjo in s tem skladiščimo ogljik na dolgi rok? Kako urediti okolico, da bo dovolj dreves in zelenih površin za prijetnejše bivanje, hkrati pa zadostimo povečanim potrebam po odvodnjanju ter ne ogrozimo stavbe v primeru

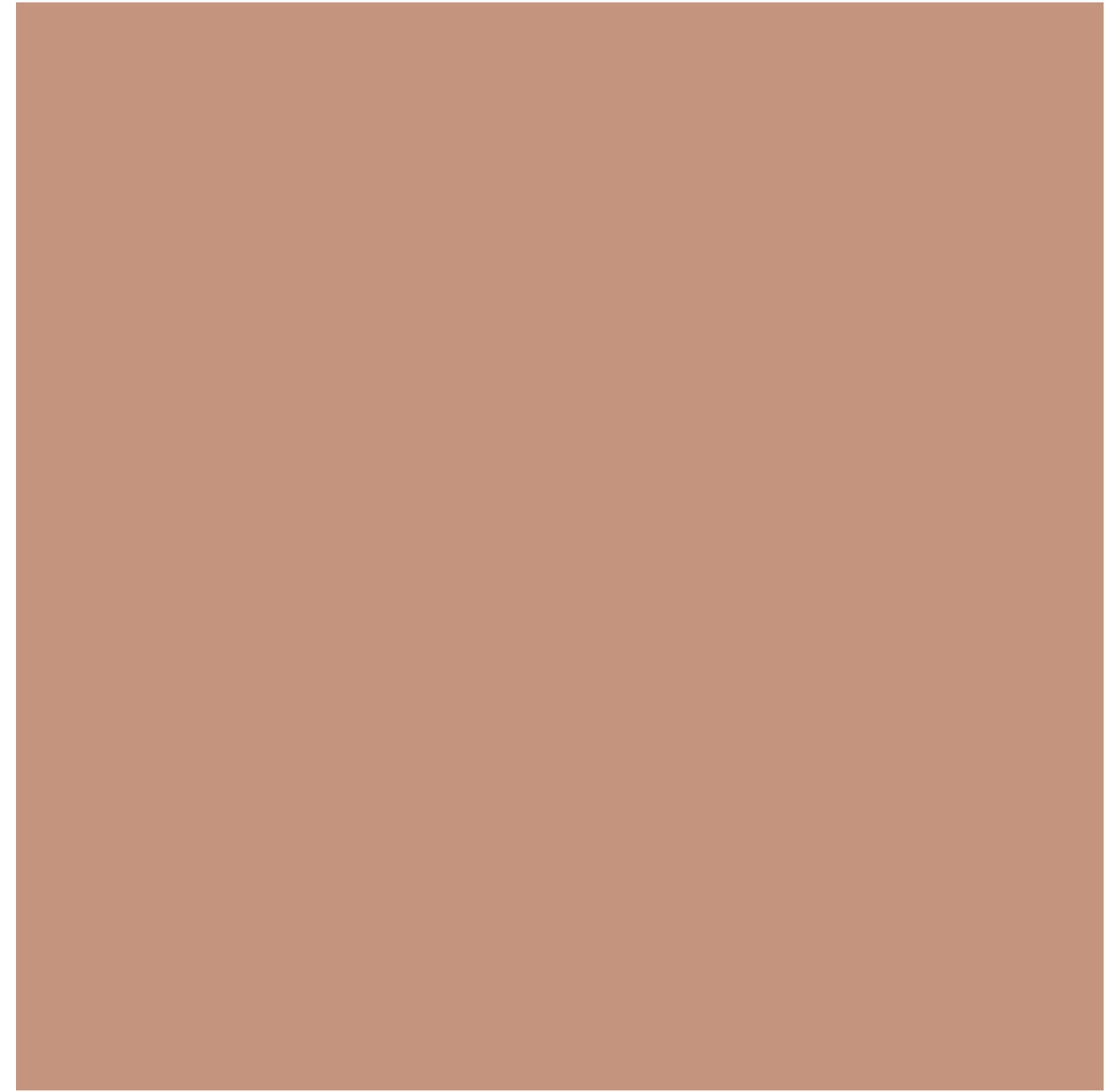
vetrolomov ali gozdnega požara? Vprašanja in odgovori nanje so odvisni od vrste investicije, saj bodo za npr. kolesarsko cesto precej drugačna, logika zagotavljanja trajnosti in odpornosti pa ostaja enaka.

Na življenje vsakega izmed nas močno vpliva naše domače okolje. Občina lahko s preudarnim načrtovanjem investicij in smotnim finančnim vlaganjem z upoštevanjem načel trajnostnega razvoja naredi res veliko. Ne le za kvaliteto življenja občanov, temveč tudi za razvoj in odpornost lokalnega gospodarstva ter ohranjanje naravnih danosti. Ocena podnebnih tveganj je orodje, ki je v času podnebne krize pri tem nepogrešljivo.

Pripravila

Katarina Mulec in Jurij Stritih; Stritih, svetovanje za trajnostni razvoj, d. o. o.

Občina: Sveti Andraž v Slovenskih goricah, Naziv projekta: Razgledi Ostragove, Financiranje: Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, Turistično društvo Vitomarci, Vir fotografije: arhiv Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah

Občina: Podčetrtek, Naziv projekta: Kolesarska povezava Rogaška Slatina-Podčetrtek-Bistrica ob Sotli, Financiranje: Evropska sredstva, Vir fotografije: arhiv Občine Podčetrtek

Mestna občina: Maribor, Naziv projekta: Ureditev mestnega jedra Glavni trg s Koroško cesto in ureditev historičnih prehodov med Koroško cesto in Vojašniškim trgom, Financiranje: Mestna Občina Maribor, sofinanciranje iz naslova CPS (Ministrstvo za infrastrukturo), Vir fotografije: Marko Pigac

Občina: Postojna, Naziv projekta: Dobava vozila bibliobus, Financiranje: Ministrstvo za kulturo, Občina Postojna, Občina Pivka, Vir fotografije: arhiv Občine Postojna

Občina: Črnomelj, Naziv projekta: KulTura,
 Financiranje: program INTERREG SI-
 HR 2014-2020, Občina Črnomelj, Vir
 fotografije: Uroš Rztresen

Občina: Dobrovnik, Naziv projekta: CZR
 Dobrovnik« – vzpostavitev centra za zaščito
 in reševanje Dobrovnik, Financiranje: lastna
 sredstva občine in sredstva ZFO-1, Vir
 fotografije: CZR

Občina: Idrija, Naziv projekta: Re-
 growCity, Skupnostni center – mestna
 dnevna soba pri Golitu (Urbact, LAS s
 CILjem), Financiranje: URBACT III s strani
 Evropskega sklada za regionalni razvoj
 (ESRR), Občina Idrija, LAS s CILJem, Vir
 fotografije: Tilen Božič, arhiv Občine Idrija

Mestna občina: Velenje, Naziv projekta:
 CTN Prireditveni oder in prostor,
 Financiranje: Mestna Občina Velenje, EU,
 državni proračun, Vir fotografije: Aljoša
 Videtič

Mestna občina: Slovenj Gradec, Naziv projekta: Blok neprofitnih stanovanj Polje, Financiranje: sklad ESRR, Republika Slovenija in Evropski sklad, Vir fotografije: Mestna Občina Slovenj Gradec

Občina: Trbovlje, Naziv projekta: Revitalizacija mest industrijske dediščine za preboj kulturnega turizma v Trbovljah, Slovenski Bistrici, Labinu in na Reki – Projekt INSPIRACIJA, Financiranje: Evropski sklad za regionalni razvoj, lastna sredstva partnerjev, Vir fotografije: arhiv Občine Trbovlje

Občina: Sevnica, Naziv projekta: Obnova Bazena Sevnica, Financiranje: Občina Sevnica, Vir fotografije: arhiv Občine Sevnica

Občina: Grad, Naziv projekta: Sanacija igrišča za rokomet in košarko ter tekaške steze pri OŠ Grad, Financiranje: Povratna sredstva na osnovi 23. člena ZFO-1, proračun Občine Grad, Vir fotografije: arhiv Občine Grad

**ZA ENAKE
MOŽNOSTI
SODELOVANJA**

9.1. ZAKON O JAVNEM NAROČANJU

Zakon o javnem naročanju določa obvezna ravnanja naročnikov in ponudnikov pri javnem naročanju blaga, storitev in gradenj. Kot določa zakon, so naročniki tudi organi samoupravnih lokalnih skupnosti (organi občine). Ob tem občina izvaja tudi postopke za oddajo javnih naročil za potrebe ožjih delov občine. Naročnik lahko po izračunu ocenjene vrednosti javnega naročila začne postopek oddaje javnega naročila. Za izvajanje celotnega ali dela postopka lahko imenuje strokovno komisijo in tudi lahko za izvedbo oziroma odločanje v postopku pooblasti drugega naročnika.

Zakon o javnem naročanju določa več vrst postopkov, ki jih lahko uporabijo naročniki pri naročanju blaga, storitev in gradenj:

- omejeni postopek,
- konkurenčni dialog,
- partnerstvo za inovacije,
- konkurenčni postopek s pogajanjem,
- postopek s pogajanjem z objavo,
- postopek s pogajanjem brez predhodne objave,
- postopek naročila male vrednosti.

Naročnik mora izvesti javno naročilo po enem od v zakonu opredeljenih postopkov, če je vrednost javnega naročila enaka ali višja od naslednjih mejnih vrednosti:

- *na splošnem področju:*
 - 40.000 evrov za javno naročilo blaga ali storitev ali projektni natečaj,
 - 80.000 evrov za javno naročilo gradenj,
 - 750.000 evrov za javno naročilo storitev, ki jih določata Priloga XIV Direktive 2014/24/EU in Priloga XVII Direktive 2014/25/EU (v nadaljnjem besedilu: socialne in druge posebne storitve), razen storitev, ki so zaobsežene s kodo CPV 79713000-5, 79100000-5, 79110000-8, 79111000-5, 79112000-2, 79112100-3 in 79140000-7.
- *na infrastrukturnem področju:*
 - 50.000 evrov za javno naročilo blaga ali storitev ali projektni natečaj,
 - 100.000 evrov za javno naročilo gradenj,
 - 1.000.000 evrov za javno naročilo socialnih in drugih posebnih storitev, razen storitev, ki so zaobsežene s kodo CPV 79713000-5, 79100000-5, 79110000-8, 79111000-5, 79112000-2, 79112100-3 in 79140000-7.

Za javna naročila, katerih ocenjena vrednost je nižja od teh mejnih vrednosti, je naročnik dolžan upoštevati načelo gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti ter načelo transparentnosti (t. i. »evidenčna naročila«). Naročnik mora za ta naročila voditi tudi evidenco o njihovi oddaji, ki vključuje navedbo predmeta, vrste predmeta in vrednosti javnega naročila brez DDV ter o njih sporočiti podatke.

Naloge svetnic in svetnikov

Z aktom, s katerim dodelijo posebne ali izključne pravice, določijo, da mora subjekt, ki te pravice pridobi, v zvezi z naročili blaga, ki jih odda tretjim osebam, kot del njegovih dejavnosti, za katere ima posebne ali izključne pravice, upoštevati načelo nediskriminacije na podlagi sedeža ali državljanstva.

Pri urejanju prostora je pomemben zlasti **interdisciplinarni pristop**, ki vključuje različne sektorje delovanja (upravljanje voda, varstvo narave, varstvo kulturne dediščine, upravljanje zelenih površin, gospodarska javna služba ipd.). Tovrstno izmenjavanje strokovnega področnega znanja in različnih objektivnih okoliščin nudi celovitejši pogled na dejansko situacijo v prostoru. Za celovit pristop je poleg horizontalnega povezovanja, pomembno še **vertikalno povezovanje**, to je vzajemno sodelovanje lokalne, regionalne, državne in (mednarodne) ravni.

Za svoje članice in njihove javne zavode izvajamo tudi skupna javna naročila. Gre za naročila električne energije, energentov, računalnikov, tablic ipd. oziroma naročila glede na potrebe in predloge večine občin članic.

10

**O NAČRTOVANJU
IN UREJANJU
PROSTORA**

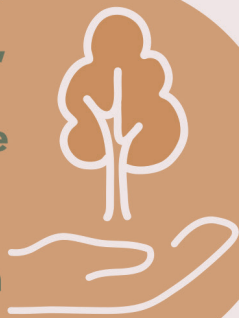
1 Aktivnosti, ki jih izvede občina pred začetkom priprave OPN (DS OPN)

● Analiza stanja prostorskega razvoja občine:

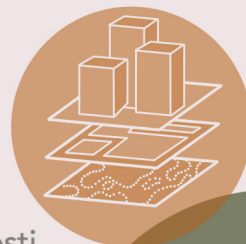
- **Identifikacija potreb** občine (družbene dejavnosti (šola, vrtec, zdravstvo, kultura, ...), urejanje mobilnosti, gospodarske javne službe, stanovanja, razvoj gospodarskih dejavnosti, energetika, ...)
- Konkretna **pobude in predlogi občanov**, gospodarstva, družbenih dejavnosti
- Zahteve predpisov - uskladitev z ZUreP-3, ZSROVE, ...
- Zahteve predpisov z delovnih področij nosilcev urejanja prostor (NUP)

● Sodelovanje z javnostjo na primeren način

2 Občina zaprosi ZRSVN za mnenje, ali bo treba v postopku priprave OPN izdelati presojo vpliva na varovana območja v skladu z ZON

3 Župan sprejme sklep o pripravi OPN in ga objavi v PIS in spletni strani občine

Rezultat:
delovno gradivo
v katerem je razvidno,
kaj namerava občina
urejati z OPN
(SD OPN)

4 Priprava strokovnih podlag, osnutka OPN in osnutka okoljskega poročila (OP)

- Proučitev različnih mogočih rešitev in izdelava za to potrebnih strokovnih podlag (urbanistična in krajinska zasnova, mobilnost, poplavna varnost, ipd.)
- Oblikovanje rešitev prostorskega razvoja v občini
- Občina lahko zaprosi NUP za podrobnejše usmeritve, podatke, strokovne podlage
- Sodelovanje z javnostjo na primeren način

Rezultat:
osnutek OPN
in osnutek OP

5 Oziv NUP na osnutek OPN in OP

- Občina objavi osnutek OPN in OP v PIS

Rezultat:
dopolnjen
osnutek
OPN in OP

- Občina in NUP se uskladijo o rešitvah in vsebini osnutka OPN in OP
- NUP podajo mnenje o osnutku OPN in OP
- Pripravi se morebitne dopolnitve oziroma spremembe osnutka OPN in OP

6 Oziv javnosti na dopolnjen osnutek OPN in OP

- Občina objavi dopolnjen osnutek OPN in OP v PIS
- Občina in zbira pripombe in predloge javnosti
- Občina organizira javno obravnavo
- Občina preuči vse pripombe in predloge in s sklepom potrdi predlog stališč glede upoštevanja pripomb

Rezultat:
sklep o
potrditvi
stališč glede
upoštevanja
pripomb

7 Priprava predloga OPN in OP

- Občina ob upoštevanju sklepa o potrditvi stališč glede upoštevanja pripomb pripravi predlog OPN in OP

Rezultat:
Mnenje MOP
CPVO (po potrebi
tudi mnenja
NUP)

Rezultat:
Predlog OPN
in OP

8 Pridobitev mnenja MOP CPVO o sprejemljivosti vplivov izvedbe OPN na okolje

- Občina objavi predlog OPN in OP v PIS
- Občina pozove MPO PVO za mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe OPN na okolje
- Če se je predlog OPN spremenil glede na dopolnjen osnutek OPN (zaradi upoštevanja stališč do pripomb) občina zaprosi za dopolnitev mnenja tudi NUP

9 Sprejem odloka o OPN

- Občinski svet sprejme odlok o OPN
- Odlok o OPN se objavi v uradnem glasilu in v PIS

Rezultat:
Odlok o
OPN

10.1. SPLOŠNO

Zakon o lokalni samoupravi določa, da v izvorno pristojnost občin sodi tudi načrtovanje prostorskega razvoja. Sem sodijo posegi v prostor in gradnja objektov ter zagotavljanje javne službe gospodarjenja z zemljišči. Temeljna predpisa, ki podrobneje urejata ti področji, sta Zakon o urejanju prostora in Gradbeni zakon. Nosilci urejanja prostora so država in lokalne skupnosti ter nosilci javnih pooblastil. Lokalne skupnosti v ta namen pripravljajo prostorske akte, ki jih sprejme občinski svet. Pri pripravi teh aktov morajo sodelovati z državo, ki daje smernice k njihovi pripravi. Vsi prostorski akti in podlage morajo temeljiti na predpisih, analizah in strokovnih dognanjih.

10.2. ZAKON O UREJANJU PROSTORA

Zakon o urejanju prostora določa cilje, načela in pravila urejanja prostora, udeležence, ki delujejo na tem področju, vrste prostorskih aktov, njihovo vsebino in medsebojna razmerja, postopke za njihovo pripravo, sprejetje in izvedbo ter združen postopek načrtovanja in dovoljevanja. Določa tudi prostorske ukrepe, instrumente in ukrepe zemljiške politike ter ureja spremljanje stanja v prostoru, delovanje prostorskega informacijskega sistema in izdajanje potrdil s področja urejanja prostora.

Občina je na področju urejanja prostora pristojna za:

- pripravo prostorskih aktov na občinski in medobčinski ravni,
- sodelovanje pri pripravi regionalnih prostorskih planov,
- sodelovanje pri pripravi prostorskih aktov države,
- določanje ciljev in izhodišč prostorskega razvoja občine,
- načrtovanje prostorskih ureditev lokalnega pomena ter določanje namenske rabe prostora in prostorskih izvedbenih pogojev na svojem območju s prostorskimi akti
- izvajanje prostorskih ukrepov in nalog zemljiške politike, vključno s pripravo drugih aktov urejanja prostora na lokalni ravni,
- izvajanje nalog, povezanih z delovanjem prostorskega informacijskega sistema,
- izvajanje nalog, povezanih s pripravo programov za podporo prostorskemu in urbanemu razvoju,
- izvajanje ter dodeljevanje sredstev za programe izobraževanja in ozaveščanja o urejanju prostora,
- izdajanje soglasij oziroma mnenj o skladnosti posegov, gradnje ali uporabe prostora s prostorskimi izvedbenimi akti iz svoje pristojnosti v skladu s tem zakonom in v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj v skladu s predpisi, ki urejajo graditev,
- inšpekcijski nadzor nad izvajanjem občinskih prostorskih aktov, če to ni predmet inšpekcijskih postopkov in pristojnosti, določenih v skladu z drugim zakonom.

V skladu z zakonom nosilci urejanja prostora (ministrstva, organi lokalnih skupnosti, izvajalci javnih služb ter nosilci javnih pooblastil) pri pripravi prostorskih aktov sodelujejo tako, da:

- predložijo svoje razvojne potrebe, ki se nanašajo na prostor (zahteve predpisov, usmeritve razvojnih dokumentov s svojega delovnega področja),
- zagotavljajo strokovne podlage (npr. priporočila in primere dobrih praks) za podane razvojne potrebe za prostorske akte s svojega delovnega

področja, izdajajo smernice in mnenja k prostorskim aktom, sodelujejo v postopkih usklajevanja načrtovanih prostorskih ureditev.

Nosilci urejanja prostora so pripravljavcem prostorskih aktov na njihovo zahtevo dolžni posredovati vse razpoložljive podatke, ki se nanašajo na prostor, ter morebitne usmeritve, priporočila in pojasnila s svojih delovnih področij.

10.2.1. PROSTORSKI AKTI OBČINE

10.2.1.1. OBČINSKI PROSTORSKI PLAN

To je prostorski strateški akt, ki vsebuje usmeritve za prostorski razvoj občine, predvsem usmeritve za razvoj poselitve, za urejanje krajine in za razvoj gospodarske javne infrastrukture in družbene infrastrukture lokalnega pomena. Občine te usmeritve upoštevajo pri pripravi prostorskih aktov.

10.2.1.2. OBČINSKI PROSTORSKI NAČRT

Z OPN se skladno z regionalnim in občinskim prostorskim planom na izvedbeni ravni načrtujejo prostorske ureditve lokalnega pomena ter določajo namenska raba prostora in prostorski izvedbeni pogoji za umestitev načrtovanih posegov v prostor.

OPN je podlaga za izdajo predodločb in gradbenih dovoljenj v skladu s predpisi, ki urejajo graditev, in določa pogoje za druge posege v prostor, razen na območjih, kjer je z OPN predvidena izdelava OPPN.

10.2.1.3. OBČINSKI PODROBNI PROSTORSKI NAČRT

Z OPPN se podrobneje načrtuje prostorske ureditve na območjih in za namen notranjega razvoja ali prenove določenih delov naselja, kompleksne stanovanjske in poslovne gradnje, gospodarsko javno infrastrukturo, intenzivno kmetijsko proizvodnjo, turistične in rekreacijske dejavnosti v krajini ter prostorsko ureditev lokalnega pomena, ki se načrtujejo zaradi posledic naravnih in drugih nesreč, izkoriščanja mineralnih surovin in njihove sanacije, izvedbe ukrepov s področja varstva okolja in ohranjanja narave ali urejanja drugih problemsko ali prostorsko zaključenih območij v naseljih in krajini, če je to strokovno utemeljeno.

OPPN se pripravi za območja, za katera je z OPN predvidena njegova priprava, lahko pa tudi na območjih, kjer z OPN ni predviden, če se za to pokaže potreba ali pobuda po tem, ko je bil sprejet OPN. OPPN je tudi podlaga za izdajo predodločb in gradbenih dovoljenj v skladu s predpisi, ki urejajo graditev, ter določa pogoje za izvedbo drugih posegov v prostor.

10.2.1.4. ODLOK O UREJANJU PODOBE NASELIJ IN KRAJINE

Z odlokom o urejanju podobe naselij in krajine občina ureja urbani in siceršnji prostorski razvoj na praviloma že izgrajenih območjih naselij, s poudarkom na urejeni podobi ter usklajeni in medsebojno dopolnjujoči rabi javnih in zasebnih površin, ter ureja in varuje podobo krajine. Občina lahko vsebino odloka o urejanju podobe naselij in krajine uredi tudi kot del OPN ali OPPN. Za pripravo in sprejetje odloka o urejanju podobe naselij in krajine se smiselno uporabljajo določbe Zakona o urejanju prostora o pripravi in sprejetju OPN.

10.2.2. OPREMLJANJE STAVBNIH ZEMLJIŠČ IN KOMUNALNI PRISPEVEK

Opremljanje stavbnih zemljišč je projektiranje in gradnja komunalne opreme ter objektov in omrežij druge gospodarske javne infrastrukture, ki so potrebni, da se lahko prostorske ureditve oziroma objekti, načrtovani z občinskim prostorskim načrtom ali občinskim podrobnim prostorskim načrtom, izvedejo in služijo svojemu namenu.

Komunalni prispevek je plačilo dela stroškov gradnje komunalne opreme, ki ga zavezanec plača občini. V višino komunalnega prispevka pa niso vključeni stroški vzdrževanja komunalne opreme. Komunalni prispevek za posamezno vrsto komunalne opreme se lahko odmeri, če je stavbno zemljišče v obračunskem območju te vrste komunalne opreme. S plačilom komunalnega prispevka je zavezancu zagotovljena priključitev na že zgrajeno komunalno opremo oziroma mu je zagotovljeno, da bo ta zgrajena v roku in obsegu, kot to določa program opremljanja. Šteje se, da so s plačilom komunalnega prispevka poravnani vsi stroški priključevanja objekta na komunalno opremo, razen gradnje tistih delov priključkov, ki so v zasebni lasti.

10.2.3. LOKACIJSKA PREVERITEV

Lokacijska preveritev je instrument prostorskega načrtovanja, s katerim se:

- za namen izvajanja gradenj prilagodi in določi natančna oblika ter velikost območja stavbnih zemljišč na posamični poselitvi,
- za doseganje gradbenega namena prostorskega izvedbenega akta dopušča individualno odstopanje od prostorskih izvedbenih pogojev, kot so določeni v tem aktu,
- za namen smotrne rabe ter aktivacije zemljišč in objektov, ki niso v uporabi, omogoča začasno rabo prostora.

Sklep o lokacijski preveritvi je glede vsebin, ki so z njim določene, obvezna podlaga za izdajo predodločbe ali gradbenega dovoljenja in izvedbo posegov v prostor, za katera gradbeno dovoljenje v skladu s predpisi, ki urejajo graditev, ni potrebno.

10.2.4. RABA JAVNIH POVRŠIN IN GRAJENO JAVNO DOBRO

Občina lahko z odlokom predpiše pogoje za posebno rabo javnih površin. Posebna raba javnih površin je raba, ki glede na vrsto javne površine bistveno ne zmanjšuje ali posega v splošno rabo le-te in s katero se na njej omogoča trajno ali začasno izvajanje gospodarskih in družbenih dejavnosti, izvajanje posegov na objektih, ki mejijo na javno površino, in druge posege in aktivnosti, določene v zakonu.

Naloge svetnic in svetnikov

- Sprejmejo občinski prostorski plan in okvirno določijo območje za dolgoročni razvoj.
- V občinskem prostorskem planu in OPN predpišejo dodatne pogoje za ohranjanje posamične poselitve.
- V uradnem glasilu objavijo prostorski izvedbeni akt tako, da se v njem objavi tekstualni del, grafični del pa z navedbo identifikacijske številke, pod katero je v celoti objavljen v prostorskem informacijskem sistemu.
- V občinskem proračunu zagotovijo sredstva za izvajanje nalog prostorskega planiranja na regionalni ravni.
- Sprejmejo občinski prostorski plan.
- Z ministrstvom, pristojnim za okolje, lahko sklenejo dogovor o pripravi prostorskega izvedbenega akta za prostorsko ureditev, ki je skupnega državnega in lokalnega pomena.
- Po predhodnem soglasju ministra, pristojnega za okolje, sprejmejo sklep o pripravi OPN ali OPPN, s katerim občina načrtuje prostorsko ureditev skupnega pomena.
- Uskladijo prostorske izvedbene akte z uredbo o

- varovanem območju.
- V OPN lahko za območja prostorskih ureditev ob javnih površinah, prostorskih ureditev z javnim programom in drugih prostorskih ureditev z vplivom na identiteto prostora določijo, da se urbanistične, krajinsko-arhitekturne rešitve za podrobneje prostorsko načrtovanje ali izvedbo posega v prostor pridobijo s projektnim natečajem ali z izvedbo urbanistično-arhitekturne delavnice, kjer udeleženci predstavijo svoje rešitve, medtem ko naročnik na tej podlagi oblikuje končno rešitev.
- Z odlokom lahko predpišejo takso za obravnavanje tistih zasebnih potreb glede prostorskega razvoja, ki predstavljajo pobudo za spremembo namenske rabe prostora v OPN.
- Po potrditvi občinskega prostorskega načrta s strani ministrstva, pristojnega za okolje, sprejmejo občinski prostorski načrt z odlokom.
- Sprejmejo odlok o urejanju podobe naselij in krajine.
- S sklepom potrdijo ali zavrnejo lokacijsko preveritev in z odlokom določijo stroke lokacijske preveritve.
- V občinskih prostorskih aktih določijo vrste komunalne opreme, ki jih je treba še zgraditi ali dograditi.
- Z odlokom sprejmejo program opremljanja stavbnih zemljišč.
- V proračunu občine zagotovijo sredstva za gradnjo komunalne infrastrukture.
- Sprejmejo sklep o odobritvi komasacijskega načrta.
- V proračunu zagotovijo sredstva za komasacijo.
- S pravilnikom predpišejo nagrade članov komasacijske komisije.
- Z odlokom določijo območje predkupne pravice.
- Lahko sprejmejo sklep, s katerim ugotovijo, da je gradnja objekta nujno potrebna in javna korist.
- Najkasneje v šestih mesecih po uveljavitvi občinskega prostorskega načrta z odlokom sprejmejo podlage za odmero komunalnega

- prispevka za obstoječo komunalno opremo.
- Lahko predpišejo delno ali celotno oprostitev plačila komunalnega prispevka za obstoječo komunalno opremo.
- V proračunu zagotovijo sredstva iz nenamenskih prihodkov proračuna za nadomestitev zneskov oprostitev plačil komunalnega prispevka za obstoječo komunalno opremo.
- Pri odmeri komunalnega prispevka za obstoječo komunalno opremo lahko predpišejo delno ali celotno upoštevanje preteklih vlaganj v primeru odstranitve in gradnje novega objekta.
- Pri odmeri komunalnega prispevka za posamezno vrsto obstoječe komunalne opreme predpišejo delno ali celotno upoštevanje preteklih vlaganj za posamezno vrsto obstoječe komunalne opreme v primeru vlaganja zavezanca v izgradnjo posamezne vrste komunalne opreme bodisi v obliki finančnih ali drugih sredstev.
- Z odlokom o proračunu občine določijo komunalni prispevek kot namenski prihodek.
- Z OPN ali samostojnim odlokom lahko določijo območje, v katerem se plačuje taksa za neizkoriščena stavbna zemljišča.
- Z odlokom določijo višino takse za neizkoriščena stavbna zemljišča.
- Z odlokom lahko predpišejo pogoje za posebno rabo javnih površin.
- Sprejmejo sklep o pridobitvi statusa grajenega javnega dobra lokalnega pomena.
- Sprejmejo sklep o ukinitvi statusa grajenega javnega dobra lokalnega pomena.
- V odloku o urejanju podobe naselij v občini določijo ukrepe in prekrške za kršitve odloka.

Status grajenega javnega dobra lokalnega pomena se pridobi z ugotovitveno odločbo, ki jo na podlagi sklepa občinskega sveta po uradni dolžnosti izda občinska uprava. Občinski svet izda sklep na zahtevo, ki jo vložijo župan. Grajenemu javnemu dobro se lahko status smiselno po enakem postopku tudi odvzame.

10.3. GRADBENI ZAKON

Gradbeni zakon ureja pogoje za graditev objektov in druga vprašanja, povezana z graditvijo objektov, njegov namen pa je zaščita javnega interesa pri graditvi objektov. Objekti morajo biti skladni s prostorskimi izvedbenimi akti in s predpisi o urejanju prostora; izpolnjevati morajo bistvene zahteve in biti evidentirani. Urejajo področja projektiranja, dovoljevanja, gradnje, uporabe, vzdrževanja in inšpekcijski nadzor.

10.4. ZAKON O GEODETSKI DEJAVNOSTI

Zakon o geodetski dejavnosti opredeljuje geodetsko dejavnost in določa pogoje za opravljanje te dejavnosti. Zakon določa, da občina zagotavlja lokalno geodetsko službo. Lokalna geodetska služba obsega vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje katastra komunalnih naprav, lahko pa tudi vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje temeljnih topografskih načrtov v velikih merilih in druge naloge lokalnega pomena. Organizira se lahko v okviru občinske uprave ali skupne občinske uprave; občina jo lahko poveri geodetskemu podjetju s koncesijo. Sredstva za izvajanje nalog lokalne geodetske službe se zagotavljajo iz proračuna občine.

Naloge svetnic in svetnikov

- Ustanovijo organ lokalne geodetske službe; določijo njeno organizacijo in delovno področje.
- Ustanovijo skupni organ lokalne geodetske službe ter določijo njegovo organizacijo in delovno področje.
- V proračunu občine zagotovijo sredstva za izvajanje lokalne geodetske službe.

10.5. SODELOVANJE JAVNOSTI V POSTOPKIH PRIPRAVE PROSTORSKIH AKTOV OBČINE

Vključevanje javnosti v urejanje prostora vpliva na stopnjo odgovornosti uporabnikov za stanje v prostoru, povečuje verodostojnost sprejetih odločitev, prispeva h kakovosti stanja in rabe prostora ter krepi pripadnost skupnosti. Tako Zakon o urejanju prostora jasno izpostavlja sodelovanje pri urejanju prostora kot pravico in odgovornost vsakogar.

Sodelovanje javnosti v postopku priprave prostorskih aktov občine podrobneje določa 112. člen Zakona o urejanju prostora. Ta določa, da mora občina v postopku priprave občinskega prostorskega načrta omogočiti javnosti seznanitev z njegovim dopolnjenim osnutkom v okviru javne razgrnitve, ki traja najmanj 30 dni, in v tem času zagotoviti tudi njegovo javno obravnavo. Javnost ima v okviru javne razgrnitve pravico dajati mnenja in pripombe na dopolnjeni osnutek prostorskega akta. Zato mora biti obveščena o kraju in času javne razgrnitve, spletnem naslovu, kjer je osnutek OPN objavljen, z načinom dajanja pripomb in rokom za njihovo posredovanje. Med javno razgrnitvijo mora občina zagotoviti tudi javno obravnavo razgrnjenih gradiv.

Poleg navedenega velja za pripravo sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta še, da mora javno naznanilo vsebovati tudi navedbo vseh zemljiških parcel, katerih namenska raba se spreminja (razen pri pripravi prvega občinskega prostorskega načrta), in da mora občina lastnike zemljišč, katerih namenska raba se s spremembami in dopolnitvami občinskega prostorskega načrta spreminja, pisno seznaniti s svojimi stališči glede pripomb in predlogov, ki so jih izrazili v okviru javne razgrnitve. Če je za občinski prostorski načrt treba izvesti celovito presojo vplivov na okolje, mora občina javnost seznaniti sočasno z dopolnjenim osnutkom

prostorskega akta tudi z okoljskim poročilom, za katerega je bilo v skladu z Zakonom o varstvu okolja ugotovljeno, da je ustrezno.

Občina mora po končani javni razgrnitvi preučiti pripombe in predloge javnosti in do njih zavzeti stališče, ki ga javno objavi v prostorskem informacijskem sistemu in na krajevno običajen način.

Vključevanje javnosti – proces vključuje:

- načrtovanje in vodenje procesa sodelovanja z javnostjo,
- pripravo sporočil za javnost, člankov za lokalno glasilo in spletno stran,
- izvedbo anket, intervjujev in delavnic,
- organizacijo in vodenje javnih razprav,
- opredelitev ključnih izzivov,
- oblikovanje ciljev in scenarijev,
- pripravo akcijskih načrtov za izvedbo ukrepov,
- predstavitev predlaganih rešitev izvoljenim predstavnikom (npr. občinski svet), političnim skupinam, javnosti in medijem.

Pripravil

Marko Peterlin, IPoP – Inštitut za politike prostora

CELOVITE REŠITVE ZA OBČINE

Že več kot 20 let občinam zagotavljamo GIS programsko opremo in storitve na različnih področjih

Urejanje prostora

- Računalniško podprta izdelava lokacijske informacije
- Računalniško podprta izdelava projektnih pogojev
- Izdelava mnenj o skladnosti projektov s prostorskim izvedbenim aktom občine
- Tehnična posodobitev namenske rabe zemljišč OPN s katastrom nepremičnin
- Namizne in spletne aplikacije za delo s prostorskimi podatki (različne namizne aplikacije) za zaposlene na občini in za zunanje uporabnike (spletne aplikacije)
- Obdelava prostorskih podatkov, izdelava različnih analiz, 3D prikazov,
- Vzdrževanje podatkov o namenski rabi zemljišč za potrebe vrednotenja nepremičnin

Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča

- Priprava odlokov o plačilu nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč
- Posodabljanje podatkov NUSZ
- Aplikacija za vzdrževanje baze podatkov za NUSZ
- Vzdrževanje baze podatkov za NUSZ
- Reševanje pritožb na odločbo o plačilu NUSZ

TerraGIS d.o.o.

- Ustanovljeno 2002
- Strokovnjaki na področju prostorskih informacijskih sistemov
- Strokovnjaki na področju urejanja prostora, občinske cestne in komunalne infrastrukture
- Zanesljivi partnerji občin in komunalnih podjetij že 20 let
- Strokovno svetovanje in izvajanje celovitih rešitev na področju urbanizma, NUSZ, gospodarske javne infrastrukture,
- Povezujemo prostorske informacijske sisteme z drugimi informacijskimi sistemi (glavna pisarna, računovodstvo – osnovna sredstva),
- Pripravljamo prostorske podatke za različne namene (vrednotenje nepremičnin, posodabljanje planskih aktov, vpis podatkov v različne katastre, evidence,...

11

O NARAVI IN NJENI ZAŠČITI

11.1. SPLOŠNO O VAROVANJU OKOLJA

Okoljski standardi v Evropski uniji so med najstrožjimi na svetu; v desetletjih nastajanja so zaobsegli najrazličnejša okoljska vprašanja. Hrup, kopalne vode, redke vrste, ravnanje ob naravnih nesrečah – to so le nekatera področja v obsežni okoljski zakonodaji, ki jo je v desetletjih izoblikovala Evropska unija. Naravo ohranjamo tako, da varujemo naravne vrednote in ohranjamo biotsko raznovrstnost. Med naravne vrednote sodi vsa naravna dediščina: redki, dragoceni, znameniti in drugi vredni naravni pojavi, na primer minerali in fosili, podzemne jame, soteske, izviri, slapovi, brice, jezera, barja, potoki in reke z obrežji, morska obala, krajina in oblikovana narava. Biotsko raznovrstnost, to je raznovrstnost živih organizmov, ohranjamo z ohranjanjem naravnega ravnovesja.

Ključni ukrepi varstva narave so:

- zavarovanje ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, na primer rumenega sleča, lepega čevljarja, človeške ribice, navadnega netopirja, in življenjskih prostorov,
- zavarovanje posebej izjemnih območij narave, kot so naravni parki, naravni rezervati in naravni spomeniki,
- omejitve ali prepovedi dejavnosti človeka, ki so za naravo izjemno škodljive, od uničenja močvirij, oranja vlažnih travnikov, pozidave rastišč ogroženih rastlin ali bivališč ogroženih živali, zapiranje dostopov do kotišč netopirjev ter trgovine z ogroženimi vrstami.

Najpomembnejši in krovni strateški dokument s področja narave in okolja je Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030. Poročilo o okolju v Republiki Sloveniji 2022 obsega celovit pregled stanja okolja v Sloveniji.

11.2. ZAKON O OHRANJANJU NARAVE

Ta zakon določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot z namenom prispevati k ohranjanju narave. Ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti so ukrepi, s katerimi se ureja varstvo prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, vključno z njihovim genskim materialom in habitati ter ekosistemi, in omogoča trajnostno rabo sestavin biotske raznovrstnosti ter zagotavlja ohranjanje naravnega ravnovesja. Sistem varstva naravnih vrednot je sistem, ki določa postopke in načine podeljevanja statusa naravnih vrednot ter izvajanje njihovega varstva.

Urejanje zadev ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot je v pristojnosti države, razen zadev lokalnega pomena na področju varstva naravnih vrednot, ki so v pristojnosti lokalne skupnosti. Zadeve lokalnega pomena so:

- programiranje in planiranje na področju varstva naravnih vrednot lokalnega pomena,
- sprejemanje ukrepov varstva naravnih vrednot lokalnega pomena,
- zagotavljanje lokalnih javnih služb ohranjanja narave,
- popularizacija varstva naravnih vrednot lokalnega pomena.

Naloge svetnic in svetnikov

- Podajo predhodno mnenje k določitvi posebnih varstvenih območij na območju države.
- Imenujejo predstavnika občine za sodelovanje v postopku potrditve posebnega ohranitvenega območja pred pristojnim organom Evropske unije.
- Podajo mnenje k razvrstitvi naravnih vrednot.
- Sprejmejo akt o koncesiji za rabo naravne vrednote.
- Sprejmejo odlok o zavarovanju naravne vrednote in odlok o začasnem zavarovanju naravne vrednote.

- Sprejmejo sklep o obnovitvi poškodovane ali uničene naravne vrednote lokalnega pomena.
- Z aktom (odlokom) o zavarovanju ustanovijo zavarovano območje.
- V proračunu zagotovijo sredstva za sofinanciranje delovanja zavarovanega območja.
- Podajo soglasje državi za upravljanje zavarovanim območjem.
- Sprejmejo sklepe o načinu upravljanja z zavarovanim območjem, o javni obravnavi in javni predstavitvi akta o zavarovanju in o seznanitvi spremembami in dopolnitvami akta o zavarovanju.
- Ustanovijo javni zavod za upravljanje z zavarovanim območjem.
- V odloku o organizaciji in delovnem področju občinske uprave ustanovijo režijski obrat za upravljanje z zavarovanim območjem.
- Sprejmejo sklep o poveritvi upravljanja z zavarovanim območjem javnemu zavodu, ki je ustanovljen z namenom usmerjanja trajnostnega gospodarjenja z naravnimi dobrinami.
- Sprejmejo koncesijski akt za upravljanje z zavarovanim območjem.
- Sprejmejo načrt upravljanja z zavarovanim območjem.
- Podajo mnenje k uredbi o določitvi načrtov upravljanja od države zavarovanih območij.
- Sprejmejočasne upravljalvske smernice za upravljanje z zavarovanim območjem.
- Sprejmejo sklep o odprodaji nepremičnine v lasti občine na državnem zavarovanem območju.
- Sprejmejo sklep o uveljavljanju predkupne pravice na občinskem zavarovanem območju.
- Sprejmejo akt o razlastitvi lastnikov nepremičnin na zavarovanem območju.
- Sprejmejo sklep o odkupu nepremičnine na zavarovanem območju.
- Podajo predlog za uvedbo postopka prevlade javne koristi.
- Določijo izravnalne ukrepe na območjih, na katerih je bila ugotovljena prevlada druge javne koristi.

- Lahko ustanovijo režijski obrat za upravljanje z zavarovanim območjem.
- Podajo mnenje k izboru koncesionarja za upravljanje z državnim zavarovanim območjem.
- Imenujejo predstavnike občine v organe javnega zavoda.
- Imenujejo predstavnike občine v odbor za zavarovano območje.
- Sprejmejo sklep o povračilu za rabo naravne vrednote lokalnega pomena v lasti občine.
- Sprejmejo sklep o potrditvi višine vstopnine za obisk naravne vrednote.
- V proračunu zagotovijo sredstva za ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot lokalnega pomena, opravljanje javne službe ohranjanja narave ter za odškodnine.

11.3. ZAKON O VARSTVU OKOLJA

Zakon o varstvu okolja ureja varstvo okolja pred obremenjevanjem kot temeljni pogoj za trajnostni razvoj in v tem okviru določa temeljna načela varstva okolja, ukrepe varstva okolja, spremljanje stanja okolja in informacije o okolju, ekonomske in finančne instrumente varstva okolja, javne službe varstva okolja in druga z varstvom okolja povezana vprašanja. Namen varstva okolja je spodbujanje in usmerjanje takšnega družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Naloge svetnic in svetnikov

- Odobrijo predlog nalog občine za zagotovitev ukrepov za izboljšanje kakovosti degradiranega okolja.
- Sprejmejo program ukrepov za izboljšanje okolja zaradi odprave posledic čezmerne obremenitve okolja.
- Na povabilo okoljskega ministra imenujejo predstavnike občine v strokovni svet za spodbujanje okolju prijaznih proizvodov.

- V postopku sprejemanja predpisov, ki lahko pomembneje vplivajo na okolje, morajo omogočiti javnosti seznanitev z osnutkom predpisa in dajanje mnenj ter pripomb.
- Sprejmejo občinski program varstva okolja.
- Sprejmejo operativni program varstva okolja.
- Podajo soglasje k dovoljenju pristojnega ministrstva za začasno ali občasno čezmerno obremenitev okolja.
- Sprejmejo odlok o določitvi monitoringa okolja za lokalno gospodarsko javno službo.
- Sprejmejo sklep o neposrednem opravljanju podrobnejšega ali posebnega monitoringa stanja okolja.
- Sprejmejo poročilo o stanju okolja.
- Omogočijo kreditiranje z ugodnejšo obrestno mero za naložbe, ki prispevajo k varstvu okolja.
- Sprejmejo odločitev o skupnih naložbah v projekte zmanjševanja obremenjevanja okolja z namenom pospeševanja in spodbujanja doseganja ciljev varstva okolja.
- V proračunu zagotovijo sredstva za pospeševanje in spodbujanje doseganja ciljev varstva okolja.
- Zagotovijo izvajanje obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja:
 - oskrbo s pitno vodo,
 - odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode,
 - zbiranje določenih vrst komunalnih odpadkov,
 - obdelavo določenih vrst komunalnih odpadkov,
 - odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanja komunalne odpadkov,
 - urejanje in čiščenje javnih površin,
 - sprejmejo koncesijski akt za podelitev koncesije za upravljanje, rabo ali izkoriščanje naravne dobrine.

11.4. ZAKON O VODAH

Zakon o vodah ureja upravljanje z morjem, celinskimi in podzemnimi vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči. Upravljanje z vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči obsega varstvo voda, urejanje voda in odločanje o rabi voda. Ta zakon ureja tudi javno dobro in javne službe na področju voda, vodne objekte in naprave ter druga vprašanja, povezana z vodami. Upravljanje z vodami in vodnimi ter priobalnimi zemljišči je v pristojnosti države, razen tistih nalog, za katere je po tem zakonu pristojna lokalna skupnost. Zakon določa tudi naloge države in lokalne skupnosti v zvezi z varstvom pred škodljivim delovanjem voda.

Zaradi varstva pred škodljivim delovanjem voda država in lokalne skupnosti zagotavljajo na ogroženem območju načrtovanje, gradnjo in upravljanje vodne infrastrukture, zlasti visokovodnih nasipov, zadrževalnikov, prodnih pregrad, objektov za stabilizacijo dna in brežin, črpališč in odvajanje zalednih voda. Pri obratovanju suhega zadrževalnika pripada lastnikom oziroma drugim posestnikom zemljišč, ki so namenjena zadrževanju voda v suhem zadrževalniku, nadomestilo za škodo zaradi uničenja ali zmanjšanja pridelka na kmetijskih oziroma gozdnih zemljiščih ob škodnem poplavnem dogodku, ki ga izplača ministrstvo. Za ocenjevanje nadomestil za škodo po tem odstavku se smiselno uporabljajo predpisi, ki urejajo umeščanje prostorskih ureditev državnega pomena v prostor. Država skrbi za varstvo ljudi, okolja, gospodarskih dejavnosti in kulturne dediščine pred škodljivim delovanjem voda. Obseg varstva pred škodljivim delovanjem voda in potrebni ukrepi se določijo v načrtih upravljanja z vodami.

Varstvo pred škodljivim delovanjem voda, ki presega obseg varstva iz državnih načrtov upravljanja z vodami, lahko zagotavlja lokalna skupnost sama ali skupaj z drugimi pravnimi ali fizičnimi osebami ob soglasju ministrstva.

Lokalna skupnost skrbi za varstvo pred škodljivim delovanjem padavinskih voda v ureditvenih območjih naselij. Obsega zlasti ukrepe za zmanjševanje odtoka padavinskih voda z urbanih površin in ukrepe za omejevanje izlitja komunalnih in padavinskih voda.

Naloge svetnic in svetnikov

- Sprejmejo sklep o odkupu ali razlastitvi priobalnega zemljišča, na katerem bo vzpostavila naravno vodno javno dobro.
- Ob določitvi statusa naravnega vodnega javnega dobra podrobneje določijo način in pogoje splošne rabe naravnega vodnega javnega dobra.
- Podajo soglasje za posebno rabo naravnega vodnega javnega dobra na območju, ki ga je določil občinski svet.
- Sprejmejo ugotovitveni sklep, da zemljišče trajno ni več potrebno za omogočanje splošne rabe vode.
- Predpišejo način in pogoje splošne rabe zamrznjenih površin površinskih voda.
- Določijo status naravnega morskega javnega dobra na delu priobalnega zemljišča morja.
- Sprejmejo sklep o odkupu priobalnega (morskega) zemljišča, na katerem bo vzpostavljeno naravno vodno javno dobro.
- Sprejmejo predlog za razlastitev priobalnih (morskih) zemljišč, na katerih bo vzpostavljeno naravno vodno javno dobro.
- Ob določitvi statusa naravnega morskega javnega dobra določijo tudi način in pogoje splošne rabe naravnega morskega javnega dobra.
- Izdajo soglasje k posebni rabi naravnega morskega javnega dobra.
- S prostorskimi akti zagotovijo možnost gradnje objektov in naprav za izvajanje oskrbe s pitno vodo na območju lokalne skupnosti.
- Sprejmejo načrte upravljanja voda.
- Določijo obratovanje, vzdrževanje in spremljanje stanja vodne infrastrukture, namenjene varstvu pred škodljivim delovanjem voda kot obvezno lokalno gospodarsko javno službo.

- Sprejmejo sklep o izvedbi raziskave izvirov in zalog pitne vode.
- Sprejmejo sklep o odkupu zemljišča, ki je potrebno za črpanje vode.
- Sprejmejo predlog za razlastitev zemljišča, ki je potrebno za črpanje vode.

Občina: Slovenska Bistrica, Naziv projekta: Ureditev urbanih vrtov v Slovenski Bistrici, Financiranje: Občina Slovenska Bistrica, Partnerji – Komunala Slovenska Bistrica d.o.o., Društvo zeliščarjev Hermelika, Čebelarstvo Slovenska Bistrica, proračun Republike Slovenije, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Evropski sklad za regionalni razvoj, Vir fotografije: RIC Slovenska Bistrica

Občina: Mirna, Naziv projekta: UGO – Učenje in gibanje za okolje, Financiranje: Občina Mirna ter sredstva EU iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, Vir fotografije: UGO

Občina: Kozje, Naziv projekta: Preureditev stadiona Kozje – obnova tekaške steze, Financiranje: Občina Kozje in delno sofinanciranje s strani Fundacije za šport, Nogometne zveze Slovenije in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Vir fotografije: arhiv Občine Kozje

Občina: Vodice, Naziv projekta: Izgradnja in ureditev športnih in otroških igrišč, Financiranje: Bukovica- Utik, Občina Vodice-razpis Fundacija za šport, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, Vir fotografije: arhiv Občine Vodice

Občina: Hoče – Slivnica, Naziv projekta: Izgradnja večnamenskega objekta Bohova, Financiranje: PGD Bohova, Eko sklad (Javni poziv: 40SUB-LS16), kredit Eko sklad, Vir fotografije: arhiv občine Hoče – Slivnica

Občina: Cankova, Naziv projekta: Izgradnja vrtca na Cankovi, Financiranje: Občina Cankova, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Vir fotografije: Občina Cankova

Občina: Slovenske Konjice, Naziv projekta: Bazeni Slovenske Konjice, Financiranje: proračun Občine Slovenske Konjice, Vir fotografije: arhiv Občine Slovenske Konjice

Občina: Apače, Naziv projekta: Športno rekreacijski center Apače, Financiranje: Občina Apače, Fundacija za šport in Nogometna zveza Slovenije, Vir fotografije: ŠRC Apače

12

**O VARSTVU PRED
NARAVNIMI
IN DRUGIMI
NESREČAMI**

12.1. ZAKON O VARSTVU PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Z zakonom so določene naloge lokalnih skupnosti pri vzpostavljanju celovitega sistema zaščite in reševanja. Med slednje sodijo programiranje, načrtovanje, organiziranje, izvajanje, nadzor, financiranje ukrepov ter dejavnosti za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. V zakonu so tudi taksativno naštetе naloge sistema varstva.

Naloge svetnic in svetnikov

- V proračunu zagotovijo sredstva za nadomestila plač pripadnikom Civilne zaščite.
- Lahko sprejmejo letni operativni program usposabljanja pripadnikov Civilne zaščite oziroma državljanov, ki v skladu z ZVNDN prostovoljno sodelujejo pri opravljanju nalog zaščite, reševanja in pomoči v enotah, službah in drugih operativnih sestavah iz pristojnosti občine.
- Z odlokom uredijo izvajanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami na svojem območju.
- Sprejmejo program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.
- V proračunu zagotovijo sredstva za investicije v javna zaklonišča.
- Določijo, da enote, službe in druge operativne sestave društev in drugih nevladnih organizacij naloge zaščite, reševanja in pomoči oziroma javno službo, če izpolnjujejo predpisane pogoje.
- Enoti, službi ali drugi operativni sestavi društva ali drugi nevladni organizaciji, ki opravlja naloge oz. javne službe, določijo rok za odpravo pomanjkljivosti.
- Enoti, službi ali drugi operativni sestavi društva ali drugi nevladni organizaciji, ki opravlja naloge oz. javne službe, ki v roku ne odpravi pomanjkljivosti, odpovejo opravljanje nalog oz. javne službe.
- Določijo gospodarske družbe, zavode in druge

organizacije, ki imajo ustrezne kadre in sredstva za opravljanje določenih operativnih nalog zaščite, reševanja in pomoči.

- Organizirajo oziroma ustanovijo enote civilne zaščite.
- Organizirajo (ustanovijo) gasilske enote Civilne zaščite v krajih, kjer ni ustrezne operativne enote gasilske organizacije.
- V proračunu zagotovijo sredstva za izvajanje nalog varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

12.2. ZAKON O ODPRAVI POSLEDIC NARAVNIH NESREČ

Zakon določa pogoje in način uporabe sredstev iz državnega proračuna pri odpravi posledic naravnih nesreč ter pogoje in način njihovega pridobivanja in dodeljevanja za pomoč prizadetim zaradi naravnih nesreč. Določa še pogoje in način uporabe sredstev državnega proračuna in način njihovega dodeljevanja pri odpravi posledic škode v kmetijstvu zaradi naravnih nesreč.

Prav tako morajo občine imenovati občinske komisije za zbiranje vlog upravičencev, ki jih mora komisija obvestiti o sprejemu programa, o možnosti vložitve vloge za pridobitev sredstev državne pomoči, jim posredovati obrazce za prijavo vlog in odposlati brane vloge upravičencev ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v roku, ki je določen v programu odprave posledic škode v kmetijstvu.

Naloge svetnic in svetnikov

- V proračunu zagotovijo sredstva za odpravo posledic naravnih nesreč.
- Sprejmejo sklep o uveljavitvi pravice do sredstev za odpravo nesreč.
- Sprejmejo nov izvedbeni prostorski akt lokalne skupnosti ali spremembe ali dopolnitve prostorskega akta, če za gradnje objektov po tem zakonu ni osnove v obstoječih izvedbenih prostorskih aktih lokale skupnosti.

12.3. ZAKON O VARSTVU PRED POŽAROM

Sistem varstva pred požarom obsega organiziranje, izvajanje, načrtovanje in nadzor ter financiranje dejavnosti in ukrepov varstva pred požarom. Dejavnost varstva pred požarom lahko opravljajo fizične ali pravne osebe, ki izpolnjujejo predpisane pogoje.

Zakon določa dejavnost, ki se lahko opravlja kot obvezna javna služba in jo izvajajo gasilske enote. Zakon ali predpis lokalne skupnosti pa lahko določa dejavnosti varstva pred požarom, ki se opravljajo kot neobvezne javne službe. Cilj zakona je predvsem varovanje zdravja in življenja ljudi, živali, premoženja in okolja pred požarom ali eksplozijo.

Naloge svetnic in svetnikov

- V proračunu zagotovijo sredstva za financiranje požarne varnosti.
- Z odlokom določijo dejavnosti varstva pred požarom, ki se opravlja kot izbirna javna služba.
- Sprejmejo program in načrt varstva pred požarom.
- Glede na geografske, vremenske, urbanistične ali druge razmere lahko (z odlokom) predpišejo posebne ukrepe varstva pred požarom za naselje ali naravno okolje.
- Sprejmejo srednjeročni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.
- Sprejmejo letni načrt varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.
- Uvedejo požarni davek v skladu z zakonom.

12.4. ZAKON O GASILSTVU

Ureja organizacijo, naloge in status gasilstva. To je opredeljeno kot obvezna lokalna javna služba. Njeno opravljanje zagotavljajo občine in država. Naloge občine po tem zakonu so zagotavljanje organiziranosti, opremljanje in delovanje gasilstva. Hkrati občina zagotavlja tudi ustrezna sredstva. Naloge se opravljajo preko gasilskih organizacij.

Naloge svetnic in svetnikov

- Na podlagi načrta o varstvu pred požarom v proračunu zagotovijo sredstva za:
 - redno delovanje gasilskih enot,
 - gasilsko zaščitno in reševalno opremo ter sredstva za opazovanje, obveščanje in alarmiranje,
 - vzdrževanje in obnavljanje gasilskih sredstev in opreme,
 - izobraževanje in dopolnilno usposabljanje pripadnikov gasilskih enot,
 - gradnjo in vzdrževanje objektov in prostorov za delovanje gasilstva, povračilo škode, ki so jo imeli gasilci pri opravljanju nalog gasilstva,
 - povračilo škode, povzročene tretjim osebam zaradi opravljanja nalog gasilstva,
 - opravljanje drugih dejavnosti gasilskih organizacij.
- Z načrtom varstva pred požarom določijo organizacijo gasilstva v občini.
- Določijo prostovoljne gasilske enote, ki opravljajo javno gasilsko službo v občini.
- Določijo:
 - obseg in način opravljanja javne gasilske službe;
 - začetek ali obdobje opravljanja javne gasilske službe;
 - organizacijo javne gasilske službe in
 - nadzor nad izvajanjem javne gasilske službe.

- Odločijo o prevzemu gasilske zaščitne in reševalne opreme, gasilskega doma ter orodja, ki ga je uporabljalo prostovoljno industrijsko gasilsko društvo, ki je prenehalo delovati.
- Omejijo ali odvzamejo opravljanje javne gasilske službe gasilskemu društvu.
- V proračunu zagotovijo sredstva za kritje stroškov za izgubljeni zaslužek in nadomestilo plač, stroške za prehrano ter prispevke in stroške zavarovanja po predpisih o zdravstvenem, pokojninskem in invalidskem zavarovanju za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni za prostovoljne gasilce v času intervencije.
- Zagotovijo sredstva za financiranje in delovanje gasilstva in sredstva za stroke intervencij, ki izhajajo iz nalog gasilstva.
- Pooblastijo podjetje, zavod ali drugo organizacijo, v kateri je primerna gasilska enota, za opravljanje nalog gasilstva na območju občine pod pogoji, ki jih določa ZGas za prostovoljne gasilske enote.

Med izvirne pristojnosti občin sodi tudi ustvarjanje pogojev za gradnjo stanovanj in skrb za povečanje najemnega in socialnega sklada stanovanj. Stanovanjsko področje je urejeno s stanovanjskim zakonom.

Občina: Mengeš, Naziv projekta: Večnamenska športna dvorana Mengeš, Financiranje: Občina Mengeš, Eko sklad, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Fundacija za šport, Vir fotografije: arhiv Občine Mengeš

Občina: Razkrižje, Naziv projekta: Celovita obnova lesenega mostu čez reko Ščavnico in njegove širše okolice v naselju Šafarsko, akronim MOST, Financiranje: Občina Razkrižje, sredstva EU v okviru LAS Prlekija (MGRT), Vir fotografije: Stanko Ivanušič

13

O STANOVANJSKI
POLITIKI

13.1. STANOVANJSKI ZAKON

Zakon določa vrste stanovanjskih stavb, pogoje za vzdrževanje in načrtovanje stanovanjskih stavb, lastninskopravna in najemna razmerja ter upravljanje v večstanovanjskih stavbah, gradnjo in prodajo novih stanovanj, pomoč pri pridobitvi in pri uporabi stanovanja, pristojnosti in naloge države ter občin in drugo.

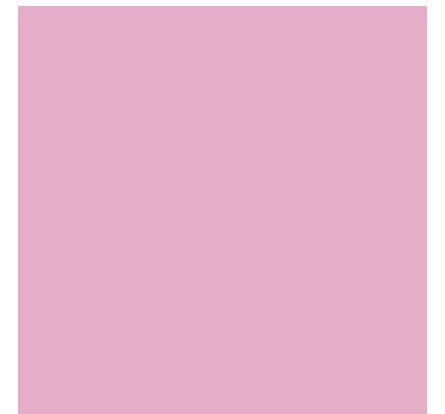
Pristojnosti občin so predvsem:

- Sprejemajo in uresničujejo občinski stanovanjski program.
- Zagotavljajo sredstva za graditev, pridobitev in oddajanje neprofitnih stanovanj ter stanovanjskih stavb, namenjenih začasnemu reševanju stanovanjskih potreb socialno ogroženih oseb.
- Spodbujajo različne oblike zagotavljanja lastnih in najemnih stanovanj.
- Zagotavljajo sredstva za subvencioniranje najemnine in za izredno pomoč pri uporabi stanovanja.
- Zagotavljajo pogoje za razvijanje različnih oblik gradnje in prenove z ustrezno zemljiško in normativno politiko.
- Sprejemajo usmeritve za projektiranje, gradnjo in prenovo stanovanj, ki izhajajo iz njenih lokalnih posebnosti, vključno z zunanjim videzom stanovanjskih stavb.
- Vodijo register stanovanj.

Naloge svetnic in svetnikov

- Z odlokom lahko opredelijo dovoljene dejavnosti, ki se lahko opravljajo v delu stanovanja, ki je v lasti občine.
- Lahko oblikujejo rezervni stanovanjski sklad.
- Z odlokom lahko določijo vpliv lokacije na najemnino na območju občine.
- Lahko ustanovijo svet za varstvo pravic najemnikov, ki je sestavljen iz predstavnikov najemnikov in ga o svojih stališčih obvestijo najkasneje v 60 dneh.
- Obravnavajo pobude in stališča sveta za varstvo pravic najemnikov.
- Sprejmejo sklep o združitvi v stanovanjsko zbornico.
- Odločijo o dodeljevanju ugodnosti neprofitnim stanovanjskim organizacijam.
- Od neprofitne stanovanjske organizacije lahko zahtevajo, da se določen del neprofitnih stanovanj nameni za razreševanje stanovanjskih vprašanj upravičencev z najnižjimi dohodki.
- Sprejmejo in uresničujejo občinski stanovanjski program.
- Zagotavljajo sredstva za graditev, pridobitev in oddajanje neprofitnih stanovanj ter stanovanjskih stavb, namenjenih začasnemu reševanju stanovanjskih potreb socialno ogroženih oseb.
- Spodbujajo različne oblike zagotavljanja lastnih in najemnih stanovanj.
- Zagotavljajo sredstva za subvencioniranje najemnine in za izredno pomoč pri uporabi stanovanja.

- Zagotavljajo pogoje za razvijanje različnih oblik gradnje in prenove z ustrezno zemljiško in normativno politiko.
- Sprejemajo usmeritve za projektiranje, gradnjo in prenovo stanovanj, ki izhajajo iz njenih lokalnih posebnosti, vključno z zunanjim videzom stanovanjskih stavb.
- Določijo podrobnejša merila najema in podnajema stanovanj, ki jih občina najame na trgu z namenom oddajanja v najem upravičencem do neprofitnih stanovanj.
- Z odlokom lahko določijo splošna pravila pri uporabi stanovanj in stanovanjskih stavb ter obveznosti in pogoje za prenovo, izboljšave ter zunanji videz stanovanj in stanovanjskih stavb.
- Z odlokom ustanovijo javni stanovanjski sklad.
- Lahko ustanovijo proračunski stanovanjski sklad zaradi zagotavljanja javnega interesa na stanovanjskem področju.
- Odločijo o prenosu vodenja registra upravnikov stavb in najemnih pogodb na občino.

14

**SOCIALNO
VARSTVO
IN SKRIB ZA
ZDRAVJE**

14.1. PODROČJE SOCIALE

Socialna politika zaobjema sistem ukrepov in drugih instrumentov, ki so usmerjeni v socialni razvoj, spodbujanje enakih možnosti in zagotavljanje sistema socialne varnosti za posameznice in posameznike ne glede na njihov osnovni položaj. S sprejetimi zakonskimi določili izgrajuje sistem korekcij različnih področij in sistemov socialne varnosti, ki so usmerjeni k izboljšanju položaja socialno najšibkejših skupin in posameznic in posameznikov. Naloge in pristojnosti občin na področju socialne politike so opredeljene v naslednjih zakonih.

14.1.1. ZAKON O SOCIALNEM VARSTVU

Določa, da je socialna dejavnost usmerjena v preprečevanje in reševanje socialne problematike posameznic in posameznikov, družin in nekaterih skupin prebivalstva. Storitve, namenjene odpravljanju socialnih stisk in težav, kot jih opredeljuje zakon, so prva socialna pomoč, osebna pomoč, podpora žrtvam kaznivih dejanj, pomoč družini, institucionalno varstvo, vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji, pomoč delavcem v podjetjih, zavodih ter pri drugih delodajalcih. Socialnovarstvene storitve po tem zakonu zagotavljata država in občine.

Iz proračuna občin se financirajo:

- pomoč družini na domu,
- stroški storitev v zavodih za odrasle,
- javni socialnovarstveni programi, razvojni in dopolnilni socialnovarstveni programi, pomembni za občino in sodelovanje z nevladnimi organizacijami.

Naloge svetnic in svetnikov

- Sprejmejo odlok o opravljanju javne službe na področju socialnega varstva.
- Sprejmejo koncesijski akt za javno službo pomoči na domu.
- V proračunu zagotavljajo sredstva za financiranje socialnovarstvenih dejavnosti.
- Določijo dodatne oprostitve pri plačilu stroškov za pomoč na domu in pri plačilu storitev v zavodih za odrasle.
- Dajejo soglasje k cenam storitev, ki jih določi svet zavoda.
- Imenujejo predstavnice in predstavnike občine v svete centrov za socialno delo in domov za starejše.
- Dajejo soglasje k imenovanju direktoric in direktorjev javnih socialnovarstvenih zavodov.

14.1.2. ZAKON O UVELJAVLJANJU PRAVIC IZ JAVNIH SREDSTEV

Ta zakon določa vrste denarnih prejemkov, subvencij in plačil, meje dohodkov, ki se upoštevajo pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, ki so odvisne od materialnega položaja, enoten način ugotavljanja materialnega položaja, višino določenih pravic iz javnih sredstev in postopek njihovega uveljavljanja.

Naloge svetnic in svetnikov

- V proračunu zagotovijo sredstva za kritje plačila vrtca rejencem, ki imajo v občini stalno prebivališče.

14.1.3. ZAKON O ZAPOSLOITVENI REHABILITACIJI IN ZAPOSLOVANJU INVALIDOV

Z zakonom se ureja pravica do zaposlitvene rehabilitacije in nekatera vprašanja zaposlovanja invalidov ter določa druge oblike, ukrepi in vzpodbude za njihovo zaposlovanje ter način njihovega financiranja. Namen zakona je povečati zaposljivost invalidov in vzpostaviti pogoje za njihovo enakovredno udeležbo na trgu dela z odstranjevanjem ovir in ustvarjanjem enakih možnosti.

Naloge svetnic in svetnikov

- Na območju občine vzpodbujajo ustanavljanje in delovanje zaposlitvenih centrov za invalide.

14.2. PODROČJE ZDRAVJA

Naloga zdravstvene politike je skrb za zdravje posameznic in posameznikov, preprečevanje bolezni na ravni populacije, varovanje in krepitev duševnega in telesnega zdravja ter zmanjševanje bremen bolezni. Veljavni zakonodajni okvir zdravstveno dejavnost razvršča v tri ravni – primarno, katere naloga je skrb za osnovno zdravstveno dejavnost in lekarniško dejavnost, sekundarno, ki zagotavlja tehnološko in organizacijsko zahtevnejše zdravstvene oblike, in terciarno, ki zagotavlja najzahtevnejše oblike zdravstvenega varstva ter izobraževanja.

14.2.1. ZAKON O ZDRAVSTVENI DEJAVNOSTI

Zakon določa, da se javna zdravstvena dejavnost opravlja v okviru mreže javne zdravstvene službe, ki jo na primarni ravni opravljajo občine, na sekundarni in terciarni pa država. Osnovno zdravstveno dejavnost opravljajo zdravstveni domovi, zdravstvene postaje in zasebni izvajalci s koncesijo.

Naloge svetnic in svetnikov

- Določijo mrežo javne zdravstvene službe na primarni ravni (osnovna zdravstvena dejavnost in lekarniška dejavnost) in dajejo predhodno mnenje pri določanju mreže zdravstvene službe na sekundarni ravni.
- Ustanavljajo zdravstveni dom ob upoštevanju obolevnosti prebivalstva, naseljenosti in prometnih povezav.
- Sprejmejo odlok o ustanovitvi, spremembi oziroma razširitvi dejavnosti ali o prenehanju dejavnosti javnega zdravstvenega zavoda po predhodnem soglasju ministrstva, pristojnega za zdravstvo, ter predhodnim mnenjem zavoda za zdravstveno sodelovanje.
- Zagotavljajo izvajanje preventivnih in drugih programov v osnovnem zdravstvenem varstvu, če v občini ali mestu ni zdravstvenega doma.
- Imenujejo svoje predstavnice in predstavnike v svet javnega zdravstvenega doma, ki opravlja dejavnost na sekundarni ravni, in imenujejo predstavnike v svet zdravstvenega zavoda ter določijo sestavo in številčno razmerje predstavnic in predstavnikov v svetu z aktom o ustanovitvi.
- Dajejo soglasje k imenovanju in razrešitvi direktorice ali direktorja zdravstvenega zavoda (če je ustanovitelj občina).
- Sprejmejo koncesijski akt.

14.2.2. ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU IN ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU

V skladu z zakonom mora občina skrbeti za krepitev zdravja prebivalstva in opravljati naloge za ohranitev zdravega okolja. Gre za naloge, ki niso vključene v program na državni ravni. V zvezi s skrbjo za krepitev zdravja prebivalstva v občini mora oblikovati programe ter za njihovo izvajanje zagotavljati ustrezna proračunska sredstva.

Naloge svetnic in svetnikov

- Oblikujejo programe za krepitev zdravja prebivalstva na svojem območju in zanje zagotavljajo proračunska sredstva.
- Zagotavljanje izvajanje higiensko epidemiološke, zdravstveno statistične in socialno medicinske dejavnosti za svoje območje, ki niso vključene v republiški program.
- Ker so občine ustanoviteljice javnih zdravstvenih zavodov, zagotavljajo sredstva za investicije in za druge obveznosti, določene z zakonom in z aktom o ustanovitvi.
- Zagotavljajo sredstva za izvajanje mrliško pregledne službe.

14.2.3. ZAKON O RDEČEM KRIŽU SLOVENIJE

Zakon določa dejavnost, organiziranje in financiranje Rdečega križa Slovenije ter njegovih podružničnih enot. Občina lahko zagotavlja sredstva za tiste dejavnosti lokalnih organizacij Rdečega križa Slovenije, ki jih ne zagotavlja Republika Slovenija.

14.2.4. ZAKON O LEKARNIŠKI DEJAVNOSTI

Zakon namen, vsebino in pogoje za izvajanje lekarniške dejavnosti, organiziranost, pogoje in postopke za podeljevanje in izvajanje koncesij, farmacevtske strokovne delavce in njihova strokovna združenja, medmrežno lekarniško dejavnost in nadzor. V skladu z zakonom občine ali več sosednjih občin skupaj zagotavljajo mrežo lekarniške dejavnosti na primarni ravni.

Naloge svetnic in svetnikov

- Izdajo dovoljenje za organiziranje priročne zaloge zdravil na območju občine, kjer se priročna zaloga zdravil organizira.
- Na območju občine ali več sosednjih občin ustanovijo javni lekarniški zavod.
- Imenujejo in razrešujejo predstavnike ustanovitelja v svet javnega lekarniškega zavoda.
- Dajejo soglasje k imenovanju in razrešitvi direktorice ali direktorja javnega lekarniškega zavoda.
- Odločajo o presežku prihodkov nad odhodkov javnega lekarniškega zavoda (v skladu s petim odstavkom 38. člena ZLD-1).
- Dajejo soglasje k razpolaganju z nepremičnim premoženjem javnega lekarniškega zavoda.
- Dajejo soglasje k najemanju posojil, ki presegajo znesek, določen v aktu o ustanovitvi javnega lekarniškega zavoda.
- Sprejmejo koncesijski akt za podelitev koncesije za opravljanje lekarniške dejavnosti na območju občine.

15

**KULTURNA
POLITIKA**

Temeljna naloga kulturne politike je na eni strani odprtost, omogočanje sodobne in raznolike ustvarjalnosti ter spodbujanje sobivanja različnih oblik in stilov, na drugi strani pa ohranjanje, oživiljanje in aktualizacija kulturne dediščine. Tretja in bistvena naloga kulturne politike je vsekakor iskanje ravnotežja med prvo in drugo nalogo.

15.1. ZAKON O URESNIČEVANJU JAVNEGA INTERESA ZA KULTURO

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo določa javni interes za kulturo, organe, ki so zanj pristojni in odgovorni, ter mehanizme za uresničevanje javnega interesa za kulturo.

Zakon občine zavezuje, da morajo sprejeti svoj lokalni program za kulturo za obdobje štirih let. Lokalnim skupnostim, razen mestnim občinam, ni treba sprejeti lokalnega programa za kulturo, če opredelijo javni interes na področju kulture, prioritete, ukrepe ter cilje in kazalce za njihovo doseganje v drugem dokumentu razvojnega načrtovanja lokalne skupnosti. Dve ali več lokalnih skupnosti lahko oblikujejo tudi skupni program za kulturo, ki ga sprejmejo pristojni organi lokalnih skupnosti.

Občina zagotavlja najmanj tiste javne kulturne dobrine, kakor določa posebni zakon (knjižničarstvo, varstvo kulturne dediščine, arhivska dejavnost ipd.), podpira ljubiteljske kulturne dejavnosti, vključno s tistimi, ki so namenjene kulturni integraciji manjšinskih skupnosti in priseljencev, ter pokriva tudi druge kulturne potrebe prebivalcev, ki jih ugotovi s svojim programom za kulturo.

Občina zagotovi tudi javne kulturne dobrine širšega pomena (uprizoritvene umetnosti, vizualne umetnosti, novi mediji ipd.), če je to mogoče glede na število prebivalcev, ekonomsko moč ter prostorske in kadrovske kapacitete.

Občina mora tudi državnemu javnemu zavodu s sedežem v občini zagotoviti ustrezna dodatna sredstva za bogatitev njegovega delovanja oziroma del svoje javne kulturne infrastrukture na podlagi sklepa občinskega sveta, če je njegovo delovanje pomembno za občino. O višini sredstev in medsebojnih obveznostih se dogovorita občina in javni zavod s pogodbo.

Kulturnemu društvu, ki deluje v javnem interesu, se lahko podeli status nevladne organizacije v javnem interesu v skladu z Zakonom o nevladnih organizacijah, če njeno delovanje na tem področju presega interese njenih ustanoviteljev oziroma njenih članov in če je splošno koristno.

Naloge svetnic in svetnikov

- Sprejmejo letni program za kulturo in izvedbeni načrt javnega interesa za kulturo, ki obsega finančni načrt z obrazložitvijo.
- Sprejmejo odlok o ustanovitvi javnega sklada ali javne agencije za izvajanje javnega interesa za kulturo.
- V proračunu zagotovijo sredstva za financiranje javnih zavodov, javnega sklada oziroma javne agencije.
- Ustanovijo javni zavod na področju kulture.
- V proračunu zagotovijo sredstva za financiranje javnega zavoda na področju kulture.
- Podajo predhodno mnenje k strateškemu načrtu javnega zavoda.
- Imenujejo in razrešujejo direktorje in vršilce dolžnosti ter predstavnice in predstavnike ustanovitelja v svetih javnih zavodov.
- Podajo pobudo za ugotovitev javnega interesa države ministru, pristojnemu za kulturo.
- Sprejmejo sklep o ugotovitvi javnega interesa občine za delovanje državnega javnega zavoda za kulturo, ki deluje na območju občine, in zanj zagotovijo dodatna sredstva v proračunu.
- Sprejmejo sklepe o tem, katere nepremičnine in oprema so namenjeni kulturi.

- V odloku o ustanovitvi javnega zavoda za kulturne dejavnosti določijo nepremičnine in opremo, ki se daje kot del javne kulturne infrastrukture v upravljanje javnemu zavodu za izvajanje dejavnosti, za katero je ustanovljen.
- Sprejmejo akt o javnem razpisu za uporabo javne infrastrukture na področju kulture.
- Odločijo o neodplačnem prenosu javne kulturne infrastrukture na drugo pravno osebo javnega prava ali ustanovo, če je to v javnem interesu.
- Na podlagi lokalnega programa za kulturo sprejmejo sklep o ugotovitvi javnega interesa za neodplačni prenos kulturne infrastrukture na drugo pravno osebo javnega prava ali ustanovo.
- V proračunu zagotovijo sredstva za podporo lokalnim kulturnim projektom.
- Sprejmejo akt o javnem razpisu za uporabo javne infrastrukture na področju kulture.
- Na predlog župana ugotovijo obstoj javnega interesa za najem nepremičnine v zasebni lasti za izvajanje javnega kulturnega programa ali kulturnega projekta v javnem interesu.

15.2. ZAKON O JAVNEM SKLADU REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti deluje z namenom spodbujanja razvoja na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, ustvarjalnosti na kulturnem področju in izvajanja drugih dejavnosti, določenih z nacionalnim programom za kulturo. Lokalne skupnosti, za katere sklad izvaja naloge skladno s tem zakonom in ki so pogodbeno dogovorjene, skladu na podlagi pogodb zagotavljajo sredstva za sofinanciranje programov in projektov, ki jih izvajajo območne izpostave sklada, sredstva za izplačilo plač dodatno zaposlenih na območnih izpostavah ter za druge materialne stroške, povezane z delom dodatno zaposlenih in prostorov, zagotavljajo brezplačne prostore za delo njegovih območnih izpostav in njihovo vzdrževanje, dodatno opremo za delovanje njegovih območnih izpostav ter vzdrževanje te opreme.

Naloge svetnic in svetnikov

- V proračunu predvidijo sredstva za financiranje nalog, ki jih na podlagi pogodbe za občino opravlja Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.

15.3. ZAKON O VARSTVU KULTURNE DEDIŠČINE

V svojem 5. členu Ustava RS med t. i. pozitivnimi obveznostmi države, to je zakonodajne, sodne in izvršilne veje oblasti, določa ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine. Obveznost države in lokalnih skupnosti je širša. Naravne znamenitosti in redkosti so del naravnih vrednot, ki po opredelitvi zakonodajalca obsegajo vso naravno dediščino; kulturni spomeniki predstavljajo del kulturne dediščine. Zakon o varstvu kulturne dediščine ureja načine varstva kulturne dediščine ter pristojnosti pri njenem varstvu z namenom omogočiti celostno ohranjanje dediščine.

Pri uresničevanju javne koristi varstva dediščine država, pokrajine in občine sodelujejo z lastnicami in lastniki dediščine, poslovnimi subjekti, nevladnimi organizacijami in civilno družbo tako, da kulturno dediščino identificirajo, dokumentirajo, preučujejo, ohranjajo in varujejo, omogočajo do nje dostop, jo predstavljajo javnosti in z njo sodelujejo.

Pomembne pri tem so tudi nevladne organizacije, ki s svojim delovanjem prispevajo k varstvu, k razvijanju zavesti o dediščini, širitvi znanja in spretnostih, povezanih z dediščino, ter k usposabljanju in vseživljenjskem učenju. Takšna nevladna organizacija lahko pridobi status v javnem interesu na področju varstva kulturne dediščine. Takšna nevladna organizacija ima pravico dajanja mnenj in predlogov rešitev glede posameznih vprašanj varstva, sodelovanja v posvetovalnih telesih občin in pri pripravi njenih strateških dokumentov na področju kulturne dediščine. Opravlja lahko tudi druge naloge na tem področju na podlagi javnih razpisov.

Naloge svetnic in svetnikov

- Odločijo o odtujitvi spomenika lokalnega pomena.
- Na predlog muzeja, katerega ustanoviteljica je občina, odločijo o odtujitvi premične dediščine.
- Sredstva, dosežena s prodajo dediščine ali spomenika v lasti občine, v proračunu namenijo za ohranitev, vzdrževanje, oživljanje ali nakup dediščine ali spomenika.
- Z odlokom razglasijo (nepremični) spomenik lokalnega pomena oz. določijo o prenehanju tega statusa.
- Z Vlado RS sklenejo sporazum o skupnem ohranjanju območja, na katerem je dediščina.
- Pred sprejemom odloka o razglasitvi spomenika pridobijo soglasje ministra, pristojnega za ohranjanje narave.
- Z odlokom razglasijo (premični) spomenik lokalnega pomena.
- Z odlokom razglasijo nesnovno dediščino posebnega pomena.
- Sprejmejo odlok o začasni razglasitvi dediščine za spomenik.
- Podajo mnenje k predvideni določitvi varstvenega območja dediščine.
- V proračunu lahko zagotovijo sredstva, ki so potrebna za varovanje, oživljanje spomenika lokalnega pomena ali izvedbo drugih ukrepov varstva spomenika.
- V proračunu zagotovijo sredstva za varovanje, oživljanje nesnovne dediščine posebnega pomena ali za izvedbo drugih ukrepov varstva nesnovne dediščine.
- Sprejmejo program varstva in oživljanja nesnovne dediščine posebnega pomena.
- V odloku o razglasitvi (nepremičnega) spomenika lokalnega pomena določijo, da ima občina predkupno pravico.
- Odločijo o uveljavitvi predkupne pravice na spomeniku lokalnega pomena ali nepremičnini v vplivnem območju nepremičnega spomenika lokalnega pomena.

- Odločijo o prenosu predkupne pravice na (nepremičnem) spomeniku lokalnega pomena na tretjo osebo.
- Lahko ustanovijo organizacijo, ki izvaja izbirno lokalno javno službo varstva nepremične dediščine.
- Lahko ustanovijo muzej ali drugo organizacijo za zagotavljanje izbirne javne službe premične in žive dediščine.

STROKOVNJAK O VARSTVU KULTURNE DEDIŠČINE PRAVI:

Zakon o varstvu kulturne dediščine določa načine varstva kulturne dediščine ter pristojnosti pri njenem varstvu z namenom omogočiti celostno ohranjanje dediščine. Kulturna dediščina ni samo v domeni »spomeniškega varstva«, ampak je naloga vseh, saj je naša skupna odgovornost in smo jo dolžni ohranjati našim zanamcem ter predvsem kot posebno nacionalno identiteto. V zvezi s postopki, ki so vezani na kulturno dediščino in so v pristojnosti občinskih (mestnih) svetov bi izpostavili sprejemanje odlokov o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena. Strokovne podlage pripravi pristojni Zavod za varstvo kulturne dediščine. Postopek sprejemanja je natančneje opredeljen v 12. členu Zakona o varstvu kulturne dediščine (Ur. l. RS 16/08). Postopek za sprejem je v pristojnosti lokalnih skupnosti. V pristojnost občin sodi tudi sofinanciranje obnove kulturnih spomenikov. Že do sedaj so nekatere občine sprejemale občinske proračune, v katerih so bila predvidena sredstva. Smiselno pa je, da so o tej možnosti seznanjeni vse, ki o tem odločajo v občinskih svetih.

Pripravil: Srečko Štajnbaher, ZVKDS OE Maribor

15.4. ZAKON O VARSTVU DOKUMENTARNEGA IN ARHIVSKEGA GRADIVA

Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih ureja način, organizacijo, infrastrukturo in izvedbo zajema ter hrambe dokumentarnega gradiva v fizični in elektronski obliki, veljavnost oziroma dokazno vrednost takega gradiva, varstvo arhivskega gradiva in pogoje za njegovo uporabo, naloge arhivov in javne arhivske službe ter s tem povezane storitve in nadzor nad izvajanjem. Arhivi samoupravnih lokalnih skupnosti varujejo javno arhivsko gradivo občin, nosilcev javnih pooblastil oziroma izvajalcev javnih služb, ki jih te zagotavljajo, ter skladov, agencij in drugih pravnih oseb, ki jih ustanovijo samoupravne lokalne skupnosti.

Naloge svetnic in svetnikov

- Lahko ustanovijo arhiv za varovanje svojega arhivskega gradiva.
- Skupaj z drugimi občinami ustanovijo skupni arhiv.

15.5. ZAKON O KNJIŽNIČARSTVU

Zakon o knjižničarstvu določa, da je knjižnična dejavnost javna služba, ki jo izvajajo javni zavodi na podlagi koncesije in tudi druge pravne osebe in posamezniki. Obseg javne službe se določi s programom dela in finančnim načrtom oziroma s koncesijsko pogodbo; njen minimalni obseg izhaja iz 2. člena Zakona o knjižničarstvu. To je zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva, zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij, izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov, posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev, sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanju informacij, pridobivanje in izobraževanje uporabnikov, informacijsko opismenjevanje, varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik, ter drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo. Vsaka občina mora zagotoviti knjižnično dejavnost za svoje občane tako, da ustanovi splošno knjižnico sama ali skupaj z drugimi občinami ali tako, da poveri opravljanje te dejavnosti s pogodbo drugi splošni knjižnici v soglasju z njenim ustanoviteljem. Če ustanovi več občin skupaj splošno knjižnico, določijo medsebojne pravice in obveznosti v aktu o ustanovitvi. Sredstva za izvajanje javne službe knjižnice zagotavljajo ustanovitelj oziroma soustanovitelji in drugi pogodbeni partnerji na podlagi pogodbe ter na osnovi programa dela in finančnega načrta zavoda. Obveznost financiranja ter pogoje in normative za opravljanje javne službe določa država z ustreznimi podzakonskimi akti.

Naloge svetnic in svetnikov

- Sprejmejo odlok o ustanovitvi splošne knjižnice oz. sprejmejo sklep o poveritvi knjižnične dejavnosti drugi knjižnici.
- Podajo soglasje oziroma mnenje k imenovanju direktorice, direktorja splošne knjižnice.
- Odločijo o podelitvi koncesije za opravljanje knjižnične dejavnosti v občini.
- V proračunu predvidijo sredstva za izvajanje knjižnične dejavnosti.
- Podajo soglasje k načrtu za izpolnjevanje pogojev opravljanja knjižnične dejavnosti.
- Podajo soglasje k opravljanju dejavnosti območne splošne knjižnice.
- Podajo soglasje k programu dela in finančnem načrtu splošne knjižnice.
- V proračunu zagotovijo sredstva za izvajanje knjižnične dejavnosti.

CERTIFIKAT BRANJU PRIJAZNA OBČINA

Certifikat Branju prijazna občina, ki ga podeljujemo skupaj z Združenjem splošnih knjižnic in v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo, smo v letu 2017 podelili prvič. Z nazivom želimo poudariti aktiven prispevek občine za izboljšanje bralne pismenosti, spodbujanje branja in razvoj bralne kulture v lokalni skupnosti.

V aktualnih tehnološko zelo spremenjenih razmerah je spodbujanje branja različnih ciljnih skupin prebivalstva in razvijanje dožemanja branja kot vrednote prav poseben izziv in pomembna naloga družbe kot celote. Socialni in ekonomski uspeh posameznika in posledično celotne družbe je v veliki meri odvisen od stopnje bralne pismenosti.

S projektom Branju prijazna občina želimo spodbuditi lokalne skupnosti k izvajanju ukrepov za izboljšanje bralne pismenosti, spodbujanje branja in razvoj bralne kulture in k zavedanju, da je branje življenjska vrednota.

Občina: Šentjur, Naziv projekta: Ureditev učilnice na prostem pri OŠ Franja Malgaja Šentjur, Financiranje: Občina Šentjur, Vir fotografije: arhiv Občine Šentjur

Občina: Kungota, Naziv projekta: Vaški trg s tržnico Plintovec, Financiranje: EU sredstva, Občina Kungota, Turistično društvo Zgornja Kungota, Toti LAS, Vir fotografije: Občina Kungota

Občina: Hrpelje – Kozina, Naziv projekta: Mitski park Rodik (InterReg SLO-HR), Financiranje: ESRR, Vir fotografije: arhiv OHK

Občina: Dravograd, Naziv projekta: Vzgojno interpretacijska vodna učna pot Bobrček in info center dvorec Bukovje - Geopark Karavanke, Financiranje: EU sredstva, Vir fotografije: arhiv Občine Dravograd

Občina: Žalec, Naziv projekta: Vodni park in resort Zeleno zlato Hopslandia s postajališčem za avtodome, Financiranje: proračun Občine Žalec, v prihodnje tudi sredstva EU, zasebni partner, Vir fotografije: arhiv Občine Žalec

Občina: Miklavž na Dravskem polju, Naziv projekta: Ureditev parka in tržnice v Miklavžu: Miklavžev sejem in aktivni zdravju nasproti, Financiranje: Proračun Občine Miklavž na Dravskem polju, sofinancirano iz sklada ESRR, Vir fotografije: arhiv Občine Miklavž na Dravskem polju

Občina: Lendava, Naziv projekta: Javne sanitarije ob Gledališki in koncertni dvorani Lendava, Financiranje: vrednost investicijskih del 25.000 evrov, Vir fotografije: Tomaž Galič

Občina: Štore, Naziv projekta: Športna dvorana Štore Green Steel, Financiranje: Občine Štore, EKO sklad, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, podjetje Štore Steel d.o.o., Vir fotografije: arhiv Občine Štore

16

PODROČJE
ŠPORTA

16.1. ZAKON O ŠPORTU

Skladno z zakonom lokalne skupnosti skrbijo za uresničevanje javnega interesa na področju športa. Uresničujejo ga predvsem tako, da zagotavljajo sredstva za uresničitev nacionalnega programa športa v delu, ki se nanaša na lokalne skupnosti. Uresničujejo pa tudi program športa, sprejet na lokalni ravni. Lokalna skupnost v skladu z zakonom tudi vzdržuje in gradi javne športne objekte.

Vsako leto lokalna skupnost sprejme letni program športa, s katerim določa programe, ki se sofinancirajo iz javnih sredstev, obseg in vrsto dejavnosti in obseg sredstev, ki se zagotovijo v proračunu lokalne skupnosti. Občina lahko ustanovi tudi javni zavod na področju športa, ki opravlja administrativna, tehnična in organizacijska opravila.

V skladu s 13. členom se letni program športa sprejme po prejetem mnenju športne zveze (če ta v občini obstaja). 4. člen pa določa, da mora biti občinski letni program športa v skladu z nacionalnim programom.

Naloge svetnic in svetnikov

- Sprejmejo občinski letni program športa.
- V proračunu zagotovijo sredstva za izvedbo letnega programa športa na lokalni ravni.
- S pravilnikom določijo izvajalce posameznih programov in področij letnega programa športa, podrobnejše pogoje in merila za izbiro in sofinanciranje izvajanja letnega programa športa na lokalni ravni, način določitve višine sofinanciranja, postopek izbire in sofinanciranja izvajanja letnega programa športa, način sklepanja in vsebino pogodb o sofinanciranju ter način izvajanja nadzora nad pogodbami o sofinanciranju.
- Sprejmejo sklep o začetku postopka javnega razpisa za izbiro in sofinanciranje izvajanja letnega programa športa, s katerim določijo predmet sofinanciranja, predviden obseg javnih sredstev, cilje, ki se jih da doseči z javnim razpisom, in besedilo javnega razpisa.
- Lahko ustanovijo javni zavod za šport.
- S pravilnikom lahko določijo sofinanciranje stroškov uporabe javnih športnih objektov in površin za šport v naravi, ki so v lasti občine, tudi v obliki brezplačne uporabe javnih športnih objektov in površin za šport v naravi.

17

PREDŠOLSKA VZGOJA, IZOBRAŽEVANJE IN MLADINSKE POLITIKE

Področje vzgoje in izobraževanja je usmerjeno k ustvarjanju temeljnih pogojev za kakovosten razvoj, za oblikovanje samostojnega, ustvarjalnega in kritičnega posameznika in kritičnega posameznice. Občine so te, ki v okviru sprejetega in uveljavljenega sistema predstavljajo pomemben del ustvarjanja takšnih pogojev. Tako na področju predšolske vzgoje, kjer so ključne nosilke zagotavljanja ustreznih programskih, kadrovskih in prostorskih pogojev, kot tudi na področju osnovnošolskega in glasbenega izobraževanja ter izobraževanja odraslih.

17.1. ZAKON O ORGANIZACIJI IN FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Zakon opredeljuje pogoje za opravljanje in financiranje vzgoje in izobraževanja (predšolska vzgoja, osnovno šolstvo, vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, osnovno glasbeno izobraževanje, poklicno in srednje izobraževanje ...). Zakon določa, da lahko občine ustanovljajo vrtce, osnovne šole, glasbene šole, domove za učence; mestne občine lahko ob soglasju z državo ustanovijo tudi gimnazije. Za izvajanje programov predšolske vzgoje lahko občine podelijo koncesije. Občine zagotavljajo sredstva za pokrivanje dela stroškov osnovne dejavnosti osnovnošolskega izobraževanja ter prostorskih pogojev za osnovne šole, sredstva za osnovno glasbeno izobraževanje ter del sredstev za potrebe izobraževanja odraslih. Občine so tudi tiste, ki financirajo in izvajajo predšolsko vzgojo.

Naloge svetnic in svetnikov

- Določijo izvajalce izobraževalnega programa osnovnošolskega in glasbenega izobraževanja ter vzgojnega programa domov za učence.
- Z odlokom lahko ustanovijo javne vrtce, osnovne šole (tudi šole za osnovno izobraževanje odraslih), glasbene šole, domove za učence, gimnazije (mestne občine ob soglasju države).
- Določijo zmogljivosti javne osnovne šole.
- Sprejmejo program ukrepov za zagotovitev izvedbe programov osnovnošolskega izobraževanja v eni izmeni.
- Imenujejo predstavnike občine v svete javnih vrtcev in šol ter drugih javno-izobraževalnih zavodov; prav tako imenujejo predstavnike v svet šole, ki jo ustanovi država.
- Dajejo mnenje k imenovanju ali razrešitvi ravnateljic oz. ravnateljev javnih vrtcev in šol ter drugih javnih vzgojno-izobraževalnih zavodov.
- V proračunu zagotovijo sredstva za financiranje zasebnih šol.

17.2. ZAKON O VRTCIIH

Zagotavljanje predšolske vzgoje je izvirna pristojnost občin. Zakon predpisuje organizacijo in vsebino delovanja vrtcev, standarde in normative za ustanavljanje vrtcev, financiranje vrtcev ... Občine so ustanoviteljice in financerke javnih vrtcev, drugih oblik predšolske vzgoje v občini in sofinancerke zasebnih vrtcev, če so v občini ustanovljeni.

Naloge svetnic in svetnikov

- Določijo izvajalce programov za predšolske otroke ter programov priprave otrok na osnovno šolo.
- Sprejmejo sklep o začetku postopka za zagotovitev dodatnih prostih mest v javnem vrtcu ali izvajanje predšolske vzgoje na podlagi koncesije.
- V skladu z zakonom odločajo o povečanju števila otrok v oddelku.
- Dajejo soglasje vrtcu za organiziranje vzgoje in varstva otrok v vzgojno-varstvenih družinah.
- S splošnim aktom lahko podrobneje uredijo vodenje in izpeljavo postopkov vpisa otrok v vrtec.
- Na predlog sveta vrtca določijo sestavo komisije za sprejem otrok ter kriterije za sprejem otrok v vrtec.
- Če je na nivoju občine oblikovan centralni čakalni seznam za sprejem otrok v vrtec, lahko občina določi krajši rok za podpis staršev pogodbe z vrtcem, vendar ne krajši kot pet delovnih dni.
- Če je občina ustanoviteljica več vrtcev, lahko določi, da se za vpis v vse vrtce na območju občine uvede enoten vpis v vrtce in vzpostavi centralna evidenca vpisanih otrok za vse vrtce v občini.
- V proračunu zagotavljajo sredstva za izvajanje dejavnosti javnega vrtca.
- Odločijo o razporeditvi presežka prihodkov nad odhodki oziroma pokrivanju presežka odhodkov nad prihodki po zaključnem računu javnega vrtca.

- V proračunu zagotovijo sredstva za namen sofinanciranja plačil staršev za varstvo otroka, ki ni bil sprejet v javni vrtec in je uvrščen na čakalni seznam.
- Lahko določijo, da se staršem plačilo za vrtec, ki jim je določeno z odločbo pristojnega centra za socialno delo, še dodatno zniža.
- Določijo cene programa predšolske vzgoje.
- V proračunu zagotavljajo sredstva za izvajanje dejavnosti zasebnega vrtca.
- V proračunu zagotovijo sredstva za financiranje vzgojnega programa za pripravo otrok na osnovno šolo in brezplačnega prevoza otrok do kraja priprave na osnovno šolo.

17.3. ZAKON O OSNOVNI ŠOLI

Določa obveznosti občin pri financiranju prevozov učenk in učencev v šolo in iz nje.

Naloge svetnic in svetnikov

- Zagotavljajo proračunska sredstva za prevoze otrok v šolo.

17.4. ZAKON O IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Občine v skladu z zakonom ustanavljajo javne organizacije za izobraževanje odraslih in določajo programe, ki jih bodo financirale iz proračunskih sredstev. Z aktom o ustanovitvi lahko občine ustanovljajo tudi sklade za izobraževanje odraslih.

Naloge svetnic in svetnikov

- Ustanovijo javni zavod za izobraževanje odraslih ali organizirajo organizacijsko enoto drugega javnega zavoda za izvajanje izobraževanja odraslih.
- V razvojnem programu opredelijo ukrepe in način uresničevanja javnega interesa v izobraževanju odraslih.
- Sprejmejo letni program izobraževanja odraslih. Letni program lahko sprejmejo za več let skupaj.
- V proračunu zagotavljajo sredstva javni organizaciji za izobraževanje odraslih za prostore in opremo za izvajanje izobraževalnih programov za odrasle in dejavnosti, ki so v javnem interesu samoupravne lokalne skupnosti, investicije in investicijsko vzdrževanje, izvedbo letnega programa, ki ga sprejme samoupravna lokalna skupnost, in materialne stroške za obratovanje za izvajanje programa osnovne šole za odrasle.

17.5. ZAKON O POSEBNIH PRAVICAH ITALIJANSKE IN MADŽARSKE NARODNOSTI NA PODROČJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Zakon določa, da občine določijo šolski okoliš osnovnih šol z italijanskim in madžarskim jezikom ter zagotavljajo komunalno opremljena zemljišča za gradnjo vrtcev in šol za potrebe narodnih skupnosti.

Naloge svetnic in svetnikov

- Določajo šolske okoliše osnovnih šol z italijanskim ali madžarskim učnim jezikom.
- Zagotavljajo komunalno opremljena zemljišča za gradnjo vrtcev ali šol za potrebe narodnih skupnosti.

17.6. ZAKON O SKUPNOSTI ŠTUDENTOV

Zakon opredeljuje obvezo po vključevanju študentskih predstavnic in predstavnikov pri obravnavi zadev, ki zadevajo interese študirajočih v občini, ter financiranje njihove organizacije.

Naloge svetnic in svetnikov

- V aktih zagotovijo sodelovanje predstavnikov študentske organizacije Slovenije, študentske organizacije visokošolskega zavoda oziroma študentske organizacije lokalne skupnosti pri obravnavi vseh zadev, ki se nanašajo na interese študentov v lokalni skupnosti v skladu z zakonom.
- V proračunu lahko zagotavljajo sredstva za delovanje študentske organizacije Slovenije.

17.7. ZAKON O ROMSKI SKUPNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI

Zakon ureja položaj in opredeljuje področje posebnih pravic romske skupnosti, pristojnosti države in občin ter sodelovanje romske skupnosti pri uresničevanju njihovih pravic in obveznosti.

Zakon tudi opredeljuje zagotavljanje posebnih pravic na področju izobraževanja, kulture, zaposlovanja, urejanja prostora in varstva okolja, zdravstvenega in socialnega varstva in drugih za pripadnice in pripadnike romske skupnosti. Občine so dolžne zagotavljati pogoje za urejanje prostorske problematike romskih naselij in izboljšanje bivalnih razmer pripadnikov in pripadnic romske skupnosti.

Naloge svetnic in svetnikov

- Z načrtovanjem prostorskih ureditev zagotavljajo pogoje za urejanje prostorske problematike romskih naselij in za izboljšanje bivalnih razmer pripadnikov romske skupnosti.
- Vladi RS lahko dajo pobudo za načrtovanje prostorske ureditve romskega naselja.
- Sodelujejo z Vlado RS pri sprejemu programov ukrepov, s katerimi se skladno z zakonom in področno zakonodajo določijo naloge, ki jih izvajajo organi samoupravnih lokalnih skupnosti.
- Sprejmejo podrobne področne programe in ukrepe ter v proračunu predvidijo za to potrebna sredstva.
- V občinah, v katerih se voli predstavnika romske skupnosti v občinski svet, ustanovijo posebno delovno telo za spremljanje položaja romske skupnosti ter predlagajo predstavnika v posebno delovno telo Vlade RS.
- V proračunu zagotovijo sredstva za delovanje posebnih delovnih teles za spremljanje položaja romske skupnosti.
- Kadar občinski svet sprejema ali izdaja predpise

in druge splošne pravne akte, ki se nanašajo na položaj romske skupnosti v občini, mora predhodno pridobiti mnenje Sveta romske skupnosti Republike Slovenije.

- V proračunu zagotovijo sredstva za uresničevanje pravic romske skupnosti.

V sklopu pogajanj o vsebinah Zakona o finančni razbremenitvi občin smo uspeli zagotoviti dodatna sredstva za občine z evidentiranimi romskimi naselji.

Občine z romskimi naselji prejemajo dodatna finančna sredstva v višini 3,5 % primerne porabe občin za namene uresničevanja pravic stalno naseljene romske skupnosti.

17.8. MLADINSKA POLITIKA V OBČINAH

O zaskrbljujočem položaju mladih v družbi pričajo slednje številke: mladi predstavljajo 17,6-odstotni delež med vsemi brezposelnimi; 29,6 leta je povprečna starost ženske ob rojstvu prvega otroka, 29,2 leta za moškega oziroma 27,1 leta za ženske je povprečna starost, ko se mladi osamosvojijo od staršev. Žal ne gre zgolj za številke; gre za stanje v družbi, kjer med mladimi prevladujejo apatičnost, nizka stopnja participacije, vse kasnejše osamosvajanje mladih in ustvarjanje lastne družine. Zato je nujno, da mladinska politika, ki je zavestno usmerjena na osebe v starosti med 15 in 29 let, postane del lokalnih politik.

Vloga lokalnih skupnosti je, da mladim zagotavljajo prostor, v katerem lahko razvijajo svoje kompetence in veščine ter dosegajo svoje cilje in se tako razvijajo v avtonomne družbeno odgovorne odrasle. Delovanje lokalnih oblasti v smeri zagotavljanja normativnih in drugih pogojev za razvoj področij mladinskega dela in vključevanja mladinskega vidika v strategije, politike ter ukrepe, ki vplivajo na mlade, nalaga tudi Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju (5. člen). Organi lokalnih oblasti so torej pristojni za uresničevanje mladinske politike na lokalni ravni, tako da sprejemajo lokalne programe za mladino, ustanavljajo delovna oziroma posvetovalna telesa za mladinska vprašanja in finančno podpirajo programe v mladinskem sektorju (27. člen).

Določene lokalne skupnosti se svoje vloge v življenju mladih že dobro zavedajo; sledijo določbam zakona in imajo vzpostavljen sistem ukrepov s področja mladinskih politik, druge pa ta naloga še čaka, če želijo vzpostaviti takšno lokalno skupnost, v kateri bi mladi radi živeli in ustvarili sebi lastno prihodnost.

CERTIFIKAT MLADIM PRIJAZNA OBČINA

Certifikat Mladim prijazna občina, ki ga podeljuje Inštitut za mladinsko politiko v sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije že več kot deset let, je priznanje občinam, ki uspešno izvajajo ukrepe s področja vertikalnih in horizontalnih mladinskih politik. Tovrstni ukrepi so usmerjeni v integracijo novih generacij mladih v posamezne dele življenja družbe, predvsem pa v spodbujanje čim hitrejšega osamosvajanja mladih. Pri oceni uspešnosti izvajanja ukrepov je poseben poudarek namenjen področjem participacije mladih, sistemskemu obravnavanju področja mladine, izobraževanja, mobilnosti, zaposlovanja, stanovanjske politike, informiranja mladih, mladinskega organiziranja in sodelovanja v skupnih projektih. Certifikat se letno podeljuje občinam, ki jih strokovna komisija prepozna kot mladim prijazne, ker uspešno izvajajo po vsaj en ukrep iz naštetih prioritetnih področij. S pridobitvijo certifikata se občina zaveže, da bo področje mladih še naprej uspešno sistemsko urejala in nivo učinkovitosti v štiriletnem obdobju ohranila oz. dvignila. Veljavnost certifikata se ob izpolnjevanju dodatnih pogojev po štirih letih lahko podaljša.

Gre torej za celostni program podpore in pomoči lokalnim skupnostim, mladim in mladinskim strukturam pri ustanavljanju mladim prijaznejšega okolja, v katerem lahko mladi suvereno stopajo na samostojno pot v odraslost.

17.8.1. ZAKON O JAVNEM INTERESU V MLADINSKEM SEKTORJU

Mladinski sektor, javni interes v mladinskem sektorju in način njegovega uresničevanja opredeljuje Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju. Zakon tudi definira mlade kot mladostnike in mlade odrasle osebe obeh spolov, stare od 15. do dopolnjenega 29. leta starosti.

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju kot javni interes opredeljuje zagotavljanje normativnih in drugih pogojev za razvoj področij mladinskega dela in vključevanja mladinskega vidika v strategije, politike ter ukrepe, ki vplivajo na mlade, ter zagotavljanje finančne podpore mladinskim programom in programom za mlade, vključno s podporo mladinski infrastrukturi. Med nosilce javnega interesa zakon prišteva državo in samoupravne lokalne skupnosti. Pri uresničevanju javnega interesa v mladinskem sektorju sodelujejo med seboj država in občine ter organizacije v mladinskem sektorju.

Samoupravna lokalna skupnost izvaja mladinsko politiko na lokalni ravni skladno z lastnimi interesi, potrebami, zmožnostmi in okoliščinami, kot so število in struktura prebivalcev, ekonomska moč ter prostorske in kadrovske zmogljivosti v mladinskem sektorju.

Naloge svetnic in svetnikov

- Uresničujejo javni interes v mladinskem sektorju.
- Lahko sprejmejo lokalni program za mladino.
- Lahko ustanovijo delovno ali posvetovalno telo za mladinska vprašanja.
- V proračunu lahko zagotovijo sredstva za financiranje programov v mladinskem sektorju.

17.8.2. ZAKON O MLADINSKIH SVETIH

Mladinski sveti lokalnih skupnosti so prostovoljna združenja lokalnih mladinskih organizacij. Njihovi člani imajo najmanj 90 odstotkov članstva v starosti do 29 let in 70 odstotkov članov vodstva v starosti od 15. do dopolnjenega 29. leta ter imajo sedež v samoupravni lokalni skupnosti. Položaj, delovanje, dejavnost ter financiranje mladinskih svetov lokalnih skupnosti ureja Zakon o mladinskih svetih. Mladinski svet lokalne skupnosti izvaja ali sodeluje pri izvajanju mladinskega dela in drugih dejavnosti na področjih mladinskega sektorja, zagotavlja pogoje za delovanje in razvoj interesnih oblik združevanja mladih, omogoča sodelovanje mladih pri sprejemanju zakonskih in drugih predpisov, ki vplivajo na življenje in delo mladih, ter opravlja druge naloge za uveljavljanje interesov mladih.

Naloge svetnic in svetnikov

- V proračunu občine predvidijo sredstva za delovanje mladinskega sveta lokalne skupnosti na podlagi predloženega programa dela.

17.9. MLADINSKO DELO

Mladinsko delo je organizirana in ciljno usmerjena oblika delovanja mladih in za mlade, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k lastnemu vključevanju v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti. Mladinsko delo izvajajo in omogočajo mladinske organizacije in organizacije za mlade na lokalni, nacionalni ali mednarodni ravni; uvrščamo ga v t. i. zunajšolsko izobraževanje; najpogosteje govorimo o neformalnem in priložnostnem učenju. Bistvo mladinskega dela je, da je prostor učenja.

Na organiziranost mladinskega dela na lokalni ravni vplivajo različni dejavniki, kot so velikost občine, višina proračunskih sredstev, namenjenih za področje mladine, razvitost mladinskih struktur itd. V slovenskih občinah mladinsko delo najpogosteje izvajajo lokalne mladinske organizacije in/ali mladinski centri.

Učinki mladinskega dela so raznovrstni, nanje pa lahko gledamo z dveh perspektiv: z vidika posameznika in z vidika družbe. Med učinke na posameznika najpogosteje prištevamo prepoznavanje osebnih sposobnosti, prepoznavanje mesta in vloge posameznika skupini, pridobitev novih in izboljševanje že usvojenih kompetenc itd., medtem ko so učinki na družbo predvsem dvig družbene participacije mladih, krepitev socialnega kapitala mladih, medgeneracijsko sodelovanje, zviševanje zaposljivosti mladih, spodbujanje zdravega življenjskega sloga, prispevek k družbeni kohezivnosti, sproščanje inovativnega potenciala mladih, zviševanje tolerantnosti in strpnosti v družbi ipd.

Evropska programa Erasmus+ Mladi v akciji in Evropska solidarnostna enota sta namenjena podpori različnim tipom projektov v kontekstu mladinskega dela in podpori učnim mobilnostim mladih, v katera lahko projekte prijavljajo tudi lokalne skupnosti.

Naloge svetnic in svetnikov

- V proračunu lahko zagotovijo ustrezno finančno in kadrovsko podporo za spremljanje in podporo razvoju kakovostnega mladinskega dela.
- V sodelovanju z mladimi in mladinskimi strukturami v občini lahko določijo smernice in področja razvoja mladinskega dela ter jih zapišejo v ustrezni lokalni program za mladino.

18

**ENERGETSKA
POLITIKA**

18.1. O ENERGETSKI POLITIKI NEKOLIKO SPLOŠNO

Energetska politika EU, ki ji mora slediti tudi slovenska energetska politika, odseva obsežna vprašanja in ima 5 ključnih ciljev:

- diverzifikacija evropskih virov energije, zagotavljanje energetske varnosti s solidarnostjo in sodelovanjem med državami EU;
- zagotovitev delovanja popolnoma integriranega notranjega energetskega trga, ki bi omogočal prosti pretok energije po vsej EU z ustrezno infrastrukturo in brez tehničnih ali regulativnih ovir;
- povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje odvisnosti od uvoza energije, zmanjšanje emisij ter spodbujanje delovnih mest in rasti;
- razogljičenje gospodarstva in prehod na nizkoogljično gospodarstvo v skladu s Pariškim sporazumom;
- spodbujanje raziskav na področju nizkoogljičnih tehnologij in tehnologij čiste energije ter namenjanje prednosti raziskavam in inovacijam za spodbujanje energetskega prehoda in povečanje konkurenčnosti.

18.1.1. KAJ JE MODRA ENERGIJA

Modra energija je električna energija, pridobljena iz okolju prijaznih, obnovljivih virov. Proizvedena je v hidroelektrarnah slovenskih rek. Pri njeni proizvodnji ne izrabljamo dragocenih fosilnih goriv. Delovanje slovenskih hidroelektrarn ne obremenjuje okolja s toplogrednimi plini, škodljivimi emisijami ali radioaktivnimi odpadki. Poskrbljeno je tudi za čim manjši vpliv energetskih objektov na življenje v vodi ter za ekološko primerno vpetost objektov v okolico.

18.1.2. KAJ JE ZELENA ENERGIJA

To je električna energija, ki je proizvedena iz obnovljivih energetskih virov oziroma na okolju prijazen način. Poleg hidroenergije so okolju prijazni energetski viri še biomasa, bioplina, sončna energija, vetrna energija in podobno.

18.2. ENERGETSKI ZAKON

Energetski zakon določa načela energetske politike, pravila delovanja trga z energijo, načine in oblike izvajanja gospodarskih javnih služb na področju energetike, načela in ukrepe za doseganje zanesljive oskrbe z energijo, za povečanje energetske učinkovitosti in varčevanja z energijo ter za večjo rabo energije iz obnovljivih virov, določa pogoje za obratovanje energetskih naprav, ureja pristojnosti, organizacijo in delovanje Agencije za energijo (v nadaljnjem besedilu: agencija) ter pristojnosti drugih organov, ki opravljajo naloge po tem zakonu.

Naloge svetnic in svetnikov

- Po predhodnem soglasju ministra, pristojnega za energijo, sprejmejo lokalni energetske koncept (LEK).
- Lahko sprejmejo skupen lokalni energetske koncept z več občinami.
- Z odlokom lahko predpišejo prioritarno uporabo energentov za ogrevanje.
- Sprejmejo odlok o načinu opravljanja izbirne lokalne gospodarske javne službe dejavnost operaterja distribucijskega sistema.
- Sprejmejo odlok o načinu opravljanja izbirne lokalne gospodarske javne službe dejavnosti distribucije toplote/dejavnosti distribucije energetskih plinov v občini.
- Za izvajanje nalog iz EZ-1 lahko za občino ali skupaj z drugimi občinami ustanovijo oziroma pooblastijo lokalno energetske organizacijo.
- Z odlokom lahko podelijo javno pooblastilo distributerju, ki opravi lokalno gospodarske javne službe na področju distribucije zemeljskega plina, toplote in drugih energetskih plinov, da:
- daje smernice in mnenja na načrtovane prostorske ureditve v postopku priprave prostorskih aktov skladno s predpisi o urejanju prostora in Energetskim zakonom /EZ-1/,
- če je zanje zaprosen, določa projektne pogoje pred začetkom izdelave projektov za pridobitev gradbenega dovoljenja in daje soglasja k projektnim rešitvam za načrtovane posege v območje varovalnih pasov omrežij, skladno z zakonom, ki ureja graditev objektov, in Energetskim zakonom /EZ-1/.

19

JAVNE CESTE
IN REDARSKA
SLUŽBA

19.1. ZAKON O OBČINSKEM REDARSTVU

Zakon ureja pristojnosti občin za ustanovitev in organizacijo ter določitev delovnega področja in nalog občinskega redarstva. Na podlagi navedenega zakona občinski svet na predlog župana ustanovi občinski program varnosti, s katerim na podlagi ocene varnostih razmer v občini podrobneje določi vrsto in obseg nalog občinskega redarstva.

Naloga svetnic in svetnikov

- Na predlog županje/župana z odlokom ustanovijo občinsko (mestno ali medobčinsko) redarsko službo.
- Z odlokom lahko, na predlog župana, z drugimi občinami ustanovijo medobčinsko redarstvo kot organ skupne občinske uprave.
- Če ne ustanovijo občinskega ali medobčinskega redarstva, z odlokom o organizaciji in delovnem področju občinske uprave določijo, da naloge redarstva opravlja občinski redar ali redarka.
- V primerih, ko ne ustanovi občinskega ali medobčinskega redarstva, z odlokom določijo občinski prekrškovni organ, pooblaščen za odločanje o prekrških z delovnega področja občinskega redarstva.
- Na predlog župana sprejmejo občinski program varnosti, s katerim na podlagi ocene varnostih razmer v občini podrobneje določijo vrsto in obseg nalog občinskega redarstva.
- Lahko sprejmejo skupen občinski program varnosti.
- Najmanj enkrat letno ocenijo izvajanje programa varnosti.
- V proračunu občine zagotovi sredstva za izvajanje programa varnosti.

19.2. ZAKON O VARSTVU JAVNEGA REDA IN MIRU

Zakon ureja varstvo javnega reda in miru ter določa ravnanja, ki pomenijo kršitev javnega reda in miru na javnem kraju ali v zasebnem prostoru, ter sankcije za taka ravnanja.

Naloga svetnic in svetnikov

- S splošnim aktom predpišejo pogoje, območja in red kampiranja v lokalni skupnosti.

19.3. PODROČJE UREJANJA JAVNIH CEST

Javne ceste se po zakonu o cestah delijo na državne in občinske ceste. Državne ceste so v lasti Republike Slovenije (6.724 km), občinske ceste pa v lasti občin (32.463 km). Občinske ceste se kategorizirajo na lokalne ceste in javne poti. Način opravljanja rednega vzdrževanja in obnavljanja občinskih cest določi občina.

19.3.1. ZAKON O PRAVILIH CESTNEGA PROMETA

Z zakonom se določajo prometna pravila ravnanja v cestnem prometu ter pooblastila in sankcije, ki jih pri izvajanju tega zakona izrekajo pristojni organi. V zakonu so navedena pooblastila in globe občinskih redarjev.

Naloga svetnic in svetnikov

Občinski svet določi pogoje in način odstranitve in hrambe vozil, nepravilno parkiranih in zapuščenih v smislu 19. člena tega zakona. Sprejmejo pogoje in način uporabe naprav, s katerimi se začasno prepreči odpeljati vozilo (lisice), ki je parkirano na cesti v naselju v nasprotju s tem zakonom ali s prometno ureditvijo. Občine določijo višino stroškov, potrebnih za odstranitev in hrambo nepravilno parkiranega ali zapuščenega vozila iz 1. točke drugega odstavka tega člena in za priklenitev nepravilno parkiranega vozila iz 2. točke drugega odstavka tega člena. Z odlokom določijo, da je na posameznih občinskih cestah dovoljeno voditi živino na pašo s traktorjem.

19.3.2. ZAKON O CESTAH

V skladu z zakonom je vzdrževanje javnih cest obvezna gospodarska javna služba, ki obsega:

1. vzdrževalna dela za ohranjanje javnih cest v dobrem stanju, zagotavljanje prometne varnosti in prevoznosti javnih cest, nadzor nad stanjem javnih cest in njihovega varovalnega pasu ter vzpostavitev prevoznosti cest ob naravnih in drugih nesrečah (redno vzdrževanje javnih cest) in 2. organiziranje vzdrževalnih del, ki se na javnih cestah opravljajo v mejah cestnega sveta in v daljših časovnih obdobjih zaradi izboljševanja in obnavljanja njihovih prometnih in varnostnih lastnosti (obnavljanje javnih cest).

Naloga svetnic in svetnikov

- Določijo način izvajanja gospodarske javne službe rednega vzdrževanja občinskih javnih cest.
- V proračunu zagotovijo sredstva za financiranje oziroma sofinanciranje gradnje prometnih površin, objektov in naprav na, ob, pod ali nad voziščem državne ceste, ki so v funkciji javnih površin (iz prvega odstavka 62. člena ZCes-1) ter ureditev prehodov za pešce v naselju, ki so potrebne zaradi pretočnosti in varnosti državne ceste.
- V proračunu zagotovijo sredstva za sofinanciranje gradnje obvozne ceste.
- V proračunu zagotovijo sredstva za kritje sorazmernih stroškov za vzdrževanje državne ceste skozi naselja, če je ta zaradi potreb dogajanja prometa v naselju zgrajena s širšim voziščem kot zunaj naselja.
- V proračunu zagotovijo sredstva za stroške gradnje ali rekonstrukcije priključka občinske ceste na državno cesto.
- V proračunu zagotovijo sredstva za obvezno prilagoditev priključka občinske ceste na državno cesto.
- V proračunu zagotovijo sredstva za sanacijo cestnih odsekov s poslabšano prometno varnostjo.

- Z odlokom lahko predpišejo manjšo širino varovalnih pasov občinskih cest.
- Določijo prometno ureditev na občinskih cestah.

19.3.3. ZAKON O PREVOZIH V CESTNEM PROMETU

Zakon določa pogoje in način opravljanja prevozov potnikov in potnic v notranjem prometu. V skladu z zakonom lahko občine določajo organizacijo in način izvajanja mestnega linijskega prevoza potnikov ter določijo pogoje za izdajo pogojev/dovoljenje za opravljanje avtotaksi prevozov. Predmetni zakon prav tako določa pogoje in zahteve za vzpostavitev avtobusnih postaj.

Naloga svetnic in svetnikov

- V proračunu občine zagotovijo sredstva za sofinanciranje javnega linijskega prevoza potnikov, ki se uvedejo na predlog občine in je izvajanje linije pretežno v interesu občine.
- Lahko določijo organizacijo in način izvajanja linijskih prevozov v mestnem prometu kot gospodarsko javno službo.
- V proračunu zagotovijo sredstva za opravljanje javnega linijskega prevoza potnikov v mestnem prometu.
- Z odlokom uvedejo dovoljenja za opravljanje avtotaksi prevozov.
- Lahko predpišejo standarde kakovosti izvajanja storitev avtotaksi prevozov.
- Lahko določijo avtotaksi postajališča in skladno z zakonom tudi način njihove uporabe.

CELOVITE REŠITVE ZA OBČINE

Že več kot 20 let občinam zagotavljamo GIS programsko opremo in storitve na različnih področjih

Občinske ceste

- Izdelava sprememb in dopolnitev odloka o kategorizaciji občinskih cest
- Izdelava elaborata za vpis občinskih cest v zbirni kataster GJI
- Izdelava elaborata za vpis dejanske rabe javne občinske cestne infrastrukture na DRSI
- Aplikacija za evidentiranje vzdrževalnih del na občinskih cestah
- Aplikacija za vzdrževanje katastra prometne signalizacije
- Aplikacija za vzdrževanje javne razsvetljave

Komunalni prispevek

- Priprava odloka o plačilu komunalnega prispevka
- Aplikacija za izdelavo odločbe za plačilo komunalnega prispevka
- Podpora pri izdaji odločb za plačilo komunalnega prispevka

TerraGIS d.o.o.

- Ustanovljeno 2002
- Strokovnjaki na področju prostorskih informacijskih sistemov
- Strokovnjaki na področju urejanja prostora, občinske cestne in komunalne infrastrukture
- Zanesljivi partnerji občin in komunalnih podjetij že 20 let
- Strokovno svetovanje in izvajanje celovitih rešitev na področju urbanizma, NUSZ, gospodarske javne infrastrukture,
- Povezujemo prostorske informacijske sisteme z drugimi informacijskimi sistemi (glavna pisarna, računovodstvo – osnovna sredstva),
- Pripravljamo prostorske podatke za različne namene (vrednotenje nepremičnin, posodabljanje planskih aktov, vpis podatkov v različne katastre, evidence,...)

20

**O GOSPODARSTVU,
KMETIJSTVU,
GOZDARSTVU IN
TURIZMU**

20.1. TURIZEM

Turizem je velik potencial za doseganje več ciljev, kot so trajnostni razvoj, gospodarska rast, zaposlovanje in tudi ekonomska in socialna kohezija.

Turizem je še posebej pomemben pri ponudbi novih zaposlitvenih možnosti mladim, ki v primerjavi z drugimi gospodarskimi panogami v turizmu predstavljajo dvakrat več delovne sile.

Na področju turizma je v okviru Skupnosti občin Slovenije aktivna Komisija za turizem, ki ji je zadnja štiri leta predsedoval župan občine Podčetrtek Peter Misja. Komisija aktivno sodeluje z resornim ministrstvom pri pripravi sprememb zakonov in naši predlogi so bili pretežno upoštevani.

Sodelovali smo tudi pri pripravi in implementaciji projekta eTurizem, ki je nastanitvenim obratom olajšal poročanje tako, da namesto občinam, Statističnemu uradu, policiji sedaj poročajo v sistem AJPES, ki podatke razdeli vsem, ki jih morajo prejeti. Z AJPES smo podpisali tudi dogovor o načinu zagotavljanja podatkov občinam. Ob tem smo poskrbeli za distribucijski vmesnik, ki ga je financiralo resorno ministrstvo za turizem, infrastrukturo pa zagotovilo Ministrstvo za javno upravo.

Na področju informiranja in usposabljanja je SOS organizirala več strokovnih posvetov.

V luči krožnega gospodarstva in prizadevanj za učinkovito rabo virov je nastala tudi nacionalna pobuda za »Slovenski turizem brez plastike za enkratno uporabo«. Gre za kratkoročni cilj in hkrati za dolgoročni projekt spreminjanja linearnega razmišljanja in delovanja do krožnega. K pobudi je pristopilo že več kot 60 občin, ki so se zavezale, da si bodo prizadevale za organizacijo dogodkov brez uporabe plastičnega pribora za enkratno uporabo. Tako tudi prispevajo k večji ozaveščenosti o resnosti

problematike in posledicah prekomerne uporabe plastičnih izdelkov za enkratno uporabo pri občankah in občanih.

20.1.1. ZAKON O SPODBUJANJU RAZVOJA TURIZMA

Zakon ureja načrtovanje in izvajanje spodbujanja razvoja turizma na državni ravni in na ravni turističnega območja, turistično in promocijsko takso, pogoje za opravljanje dejavnosti organiziranja in prodaje turističnih paketov in povezanih potovalnih aranžmajev ter turistično vodenje.

Naloga svetnic in svetnikov

- V proračunu zagotovijo sredstva za načrtovanje, organiziranje in izvajanje spodbujanja razvoja turizma na ravni turističnega območja.
- Z odlokom določijo višino turistične in promocijske takse.
- Z odlokom lahko določijo, da se v počitniških hišah ali počitniških stanovanjih plačuje turistično takso, če:
 - je bilo na območju občine v preteklem letu več kot 100.000 prenočitev ali je na območju občine vsaj 1.500 ležišč v nastanitvenih obratih in
 - je na območju občine najmanj 200 počitniških hiš ali počitniških stanovanj.
- Z odlokom lahko določijo, da turistično takso plačajo osebe, ki prenočujejo na plovilih na stalnem privezu v turističnem pristanišču.
- Z odlokom predpišejo program turističnega vodenja na posameznem turističnem območju.

20.1.2. ZAKON O GOSTINSTVU

V skladu z Zakonom o gostinstvu se lahko gostinska dejavnost opravlja zunaj gostinskega obrata med turistično sezono v mestnih jedrih, na kopališčih, smučiščih in podobno; na predlog pristojnega organa

samoupravne lokalne skupnosti (občine) lahko tudi zunaj turistične sezone ali za obdobje, daljše od enega leta.

Občine lahko sprejmejo akt, v katerem glede na potrebe gostov in značilnosti ter potrebe kraja v skladu z merili, ki jih predpiše minister, določijo podrobnejša merila za določitev obratovalnega časa.

Naloga svetnic in svetnikov

- Sprejmejo (lahko) akt, s katerim opredelijo obdobje dneva, v okviru katerega se sme opravljati gostinska dejavnost zunaj gostinskega obrata med turistično sezono v mestnih jedrih, na kopališčih, na smučiščih in podobno.
- Sprejmejo (lahko) akt, v katerem se glede na potrebe gostov in značilnosti ter potrebe kraja določi podrobnejša merila za določitev obratovalnega časa.

Zakon o gostinstvu je bil spremenjen leta 2016. Poglavitni razlog za spremembo je bil podati pravno podlago za vzpostavitev registra nastanitvenih obratov, ki je sestavni del projekta eTurizem za e-poročanje.

Register je javno dostopen na AJPES in vam v vsakem trenutku ponuja vpogled v število in vrste nastanitvenih obratov v posameznih občinah.

Gostinska dejavnost po tem zakonu še vedno obsega pripravo ter strežbo jedi in pijač ter nastanitev gostov, kar lahko opravljajo pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki, ki so registrirani za opravljanje gostinske dejavnosti, ter društva, ki imajo gostinsko dejavnost določeno v svojem temeljnem aktu, če izpolnjujejo pogoje, določene z zakonom. Gostinsko dejavnost lahko v obsegu, ki ga določa ta zakon, opravljajo kot sobodajalci in kmetje tudi fizične osebe, če izpolnjujejo pogoje, določene z zakonom.

20.2. POKOPALIŠKA DEJAVNOST

S sprejemom novega Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti /ZPPDej/ v letu 2016 smo v Sloveniji izvedli reformo izvajanja pogrebne in pokopališke dejavnosti. Zakon ločuje pokopališko in pogrebno dejavnost. Pokopališka dejavnost je občinska javna služba, pogrebna dejavnost pa je predmet gospodarske pobude z izjemo zagotavljanja 24-urne dežurne službe za prevzem in prevoz pokojnika.

Naloga svetnic in svetnikov

- Z odlokom predpišejo pokopališki red.
- Z odlokom predpišejo način opravljanja 24-urne dežurne službe, ki je obvezna občinska gospodarska javna služba.
- Na predlog upravitelja pokopališča s sklepom določijo višino grobnine.
- V prostorskih aktih določijo zadostne površine za pokopavanje umrlih za najmanj 30 let.
- V proračunu zagotovijo sredstva za zgraditev ali razrešitev pokopališča, pokopaliških objektov in naprav ter druge pokopališke infrastrukture na območju, ki je določeno z občinskim prostorskim aktom.
- Z odlokom določijo kraje, kjer je na pokopališču predpisana uporaba mrliške vežice.
- Z odlokom o pokopališkem redu ali prostorskim aktom, ki ureja pokopališče, lahko določijo, da je dovoljeno graditi nove grobnice.
- Sprejmejo odločitev o opustitvi pokopališča.
- Na predlog pristojnega zavoda za varstvo kulturne dediščine določijo kraj, kamor se prenesejo posamezna nagrobna obeležja pred opustitvijo pokopališča, njihovega skrbnika ali način ohranjanja in situ ter uvrstitev grobov pomembnih osebnosti med skupne pokopališke objekte.

20.3. GOSPODARJENJE S POSLOVNIMI PROSTORI

Občine skladno z zakonom o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih, ki je bil sprejet leta 1974, z odlokom določijo, kateri poslovni prostori smejo služiti za določene potrebe. Prav tako se z odlokom lahko določi, da se smejo uporabljati poslovni prostori v stavbah, ki so v določenih ulicah ali delih ulic, samo za določene vrste poslovnih dejavnosti ali pa da se ne smejo uporabljati za določene vrste poslovnih dejavnosti ter da morajo imeti stavbe, ki se zidajo na posameznem območju, poslovne prostore za določene poslovne dejavnosti v skladu z urbanističnim načrtom ali zazidalnim načrtom.

Naloge svetnic in svetnikov

- Z odlokom lahko določijo:
 - kateri poslovni prostori smejo biti namenjeni določenim potrebam;
 - da se smejo uporabljati poslovni prostori v stavbah, ki so v določenih ulicah ali delih ulic samo za določene vrste poslovnih dejavnosti, ali pa da se ne smejo uporabljati za določene vrste poslovnih dejavnosti;
 - da morajo imeti stavbe, ki se zidajo na posameznem območju, poslovne prostore za določene poslovne dejavnosti v skladu z urbanističnim načrtom ali zazidalnim načrtom.
- Podajo soglasje k odpovedi najemne pogodbe.
- Podajo predloge odlokov in drugih aktov občinskega sveta.

20.4. KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO

Posamezniki in družba potrebujemo ustrezen življenjski prostor, kakovostne naravne vire in varno hrano ustrezne kakovosti. Zato tudi občine spodbujajo trajnostni razvoj verig oskrbe s hrano, ohranjanje naravnih virov in skrb za vitalno podeželje ter spodbujajo okoljsko, ekonomsko in družbeno vzdržno upravljanje gozdov in celostni razvoj ribištva.

20.4.1. ZAKON O DIVJADI IN LOVSTVU

Zakon o divjadi in lovstvu ureja upravljanje z divjadjo, ki obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja.

Zakon določa pristojnosti in naloge občine v postopku priprave strokovnih podlag za določitev lovskega upravljaljskega območja in v postopku priprave načrtov lovske upravljaljskih območij ter pri presoji življenjskih možnosti divjadi ob posegih v prostor.

Občini pripada del koncesijske dajatve za upravljanje z lovišči. 50 odstotkov koncesijske dajatve je prihodek proračuna občine. Posamezna občina prejme sorazmerni del pripadajoče koncesijske dajatve glede na lovno površino lovišča, ki leži v njej. Nakazana sredstva koncesijske dajatve mora občina v proračunu izkazovati kot namenski prejemek in jih porabiti kot namenski izdatek za izvajanje ukrepov varstva in vlaganj v naravne vire.

Naloge svetnic in svetnikov

- Sodelujejo pri pripravi strokovnih podlag za določitev meja lovskega upravljaljskega območja.
- Sodelujejo pri pripravi načrtov lovske upravljaljskih območij.
- Izdajajo mnenje za posege v prostor, ki lahko bistveno spremenijo življenjske razmere divjadi, ter izdelajo presojo bivanjskih možnosti divjadi.
- Prejeta sredstva od koncesijske dajatve v proračunu izkaže kot namenski prejemek, ki jih mora občina porabiti kot namenski izdatek za izvajanje ukrepov varstva in vlaganj v naravne vire.
- Z odlokom določijo podrobnejše pogoje, namen in način porabe sredstev, prejetih od koncesijske dajatve.

20.4.2. ZAKON O GOZDOVIH

20.4.2.1. GOZDNE CESTE

Sestavni del gozda so tudi gozdne ceste, ki so javnega značaja. Kot določa Zakon o gozdovih, gozdne ceste, ki omogočajo tudi dostop do kmetij oziroma vasi, turističnih objektov, izletniških in drugih podobnih objektov in so pretežno javnega značaja, prevzemajo pripadajoče lokalne skupnosti. Sredstva za vzdrževanje gozdnih cest pa zagotavljajo lokalne skupnosti iz lastnih sredstev in iz prihodkov ter pristojbin za vzdrževanje gozdnih cest.

20.4.2.2. VAROVALNI GOZDOVI IN GOZDOVI S POSEBNIM NAMENOM

Kot določa zakon, so gozdovi, ki v zaostrenih ekoloških razmerah varujejo sebe, svoje zemljišče in nižje ležeča zemljišča, in gozdovi, v katerih je izjemno poudarjena katerakoli druga ekološka funkcija, razglašeni za varovalne gozdove. Gozdovi, v katerih je izjemno poudarjena zaščitna, rekreacijska, turistična ... funkcija, se lahko razglasijo za gozdove s posebnim namenom. Kot določa zakon, se gozdovi s posebnim namenom razglasijo s predpisom lokalne skupnosti (občine), če je izjemna poudarjenost funkcij gozdov v njenem interesu.

20.4.2.3. PRIHODKI ZA VZDRŽEVANJE GOZDNIH CEST

Kot določa zakon, se lokalnim skupnostim prihodki za vzdrževanje gozdnih cest zagotovijo iz davka, odmerjenega od gozdnih zemljišč v skladu z zakonom, ki ureja davek na nepremičnine. Višino prihodka, ki pripada posamezni lokalni skupnosti, določi Vlada RS glede na skupno dolžino gozdnih cest, povprečne stroške njihovega vzdrževanja in delež njihove rabe za negozdarske namene. Lokalna skupnost mora navedena sredstva nameniti izključno vzdrževanju gozdnih cest.

Do drugačne zakonske ureditve obdavčitve nepremičnin je podaljšana uporaba 49. člena zakona (Pristojbina za vzdrževanje gozdnih cest).

Naloge svetnic in svetnikov

- Podajajo mnenje k predlogu splošnega dela gozdnogospodarskega načrta za gospodarske enote na območju lokalne skupnosti.
- Na predlog Zavoda za gozdove Slovenije določijo gozdove za požarno ogrožene.
- V proračunu zagotovijo sredstva za vzdrževanje gozdnih cest.
- S sklepom izražajo interes za razglasitev gozdov za gozdove s posebnim pomenom.
- Odločijo o predkupni pravici nakupa gozdov s posebnim namenom.
- Imenujejo predstavnike lokalne skupnosti v svet območne enote Zavoda za gozdove RS.
- Sklepajo o uveljavljanju predkupne pravice za nakup gozda s posebnim pomenom.

20.4.3. ZAKON O ZAŠČITI ŽIVALI

Zakon določa odgovornost ljudi za zaščito živali, to je zaščito njihovega življenja, zdravja in dobrega počutja; določa pravila za dobro ravnanje z živalmi; določa, kaj šteje za mučenje živali in katera ravnanja oziroma posegi na živalih so prepovedani; določa pogoje, ki jih je treba za zaščito živali zagotoviti pri reji živali, prevozu, izvajanju določenih posegov in poskusov na živalih, zakolu in usmrčitvi živali; ureja postopek, pravice in obveznosti v primerih, ko gre za zapuščene živali in drugo.

Zagotovitev zavetišča za zapuščene živali je lokalna zadeva javnega pomena, ki se izvršuje kot javna služba, pri čemer mora biti na vsakih 800 registriranih psov v občini zagotovljeno eno mesto v zavetišču. Občina pa v proračunu zagotavlja sredstva za skrb za zapuščene živali.

Naloga svetnic in svetnikov

- Določijo način izvajanja javne službe – zavetišča za zapuščene živali.
- Zagotovijo sredstva v občinskem proračunu za vzpostavitev zavetišča in delovanje zavetišča.
- V proračunu lahko zagotovijo sredstva za društva, ki delujejo v javnem interesu za opravljanje dejavnosti zaščite živali.
- Imenujejo predstavnika v svet zavetišča.
- V proračunu zagotovijo sredstva za kritje stroškov v zvezi z zapuščeno živaljo.
- V proračunu zagotovijo sredstva za sofinanciranje izvajanja kastracij in sterilizacij lastniških živali in drugih ukrepov za zagotavljanje varnega okolja občanov v zvezi z zapuščenimi živali ter za spodbujanje odgovornega lastništva hišnih živali.

20.4.4. ZAKON O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH

Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ) ureja rabo kmetijskih zemljišč, njihovo varstvo, promet in zakup, agrarne operacije in skupne pašnike. Kmetijska zemljišča se s prostorskimi akti lokalnih skupnosti določijo kot območja kmetijskih zemljišč in se razvrščajo v območja trajno varovanih kmetijskih zemljišč in območja ostalih kmetijskih zemljišč. V skladu z zakonom se v prostorskem aktu lokalne skupnosti določijo območja trajno varovanih in ostalih kmetijskih zemljišč, območja, kjer se uvedejo osuševanje in veliki namakalni sistemi; ostale agrarne operacije se lahko izvajajo, če tako določa tekstualni del prostorskega akta lokalne skupnosti; določijo se območja za odpravljanje zaraščanja; zaraščanje se lahko odpravlja tudi na drugih območjih v skladu s predpisi.

Ob navedeni pristojnosti občine moramo opomniti še na obveznost, da iz proračuna zagotavljajo sredstva za komasacijo in izvedbo melioracij.

Naloga svetnic in svetnikov

- S prostorskim aktom občine določijo kmetijska zemljišča kot območja kmetijskih zemljišč in se razvrščajo v območja trajno varovanih kmetijskih zemljišč in območja ostalih kmetijskih zemljišč.
- V prostorskem aktu občine določijo območja trajno varovanih in ostalih kmetijskih zemljišč.
- V imenu občine lahko predlagajo uvedbo komasacijskega postopka.
- V proračunu zagotavlja sredstva za izvedbo komasacijskega postopka, melioracij.
- V prostorskem aktu lokalne skupnosti lahko za gradnjo staj, pomožnih kmetijsko-gozdarskih objektov ter drugih objektov iz drugega in tretjega odstavka 3. člena ZKZ, ki so po predpisu, ki ureja razvrščanje objektov glede na zahtevnost gradnje, nezahtevni objekti, razen

rastlinjaka, ograje za pašo živine, obore za rejo divjadi, ograje in opore za trajne nasade in opore za mreže proti toči ter ograje za zaščito kmetijskih pridelkov, predpišejo strožje pogoje, kot so določeni v 3. č členu ZKZ glede zahtevanih površin kmetijskih zemljišč, ki jih mora izpolnjevati investitor, da lahko gradi na kmetijskem zemljišču.

- V prostorskem aktu lokalne skupnosti lahko za gradnjo objektov iz prvega odstavka 3. č členu ZKZ razen začasnih ureditev za potrebe obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami predpišejo tudi dodatne pogoje in kriterije, ki jih mora za gradnjo na kmetijskem zemljišču izpolnjevati investitor.
- Če to ni v nasprotju s strateškimi usmeritvami prostorskega razvoja lokalne skupnosti, z občinskim podrobnim prostorskim načrtom v skladu z zakonom, ki ureja prostorsko načrtovanje (OPPN), na kmetijskih zemljiščih brez spremembe namenske rabe načrtujejo kmetijske objekte, ki so neposredno namenjeni kmetijski dejavnosti.
- Lahko izkažejo interes za prenos lastniške pravice na primarni odvodnji osuševalnega sistema.
- Sprejmejo odlok o načinu opravljanja lokalne javne službe upravljanja in vzdrževanja osuševalnih sistemov v občini.

20.4.5. ZAKON O KMETIJSTVU

Zakon določa cilje kmetijske politike, načrtovanje razvoja kmetijstva in podeželja, ukrepe kmetijske politike, prilagajanje podnebnim spremembam in blaženjem posledic podnebnih sprememb, informiranje javnosti o kmetijski politiki, promet s kmetijskimi pridelki in živili, verigo preskrbe s hrano, varnost živil neživalskega izvora v vseh fazah proizvodnje, javne službe, zbirke podatkov in informiranje na področju kmetijstva, postopke in organe za izvedbo tega zakona, raziskovalno delo, izobraževanje in razvojno-strokovne naloge ter inšpekcijski nadzor.

Med upravičence iz naslova ukrepov kmetijske politike sodijo tudi občine, ki izvajajo dejavnost na področju kmetijstva oziroma razvoja podeželja. Zahtevke iz naslova ukrepov kmetijske politike vlaga nosilec, razen če ni drugače določeno. Sredstva morajo upravičenci (občine) uporabljati v skladu z namenom.

Naloga svetnic in svetnikov

- V proračunu predvidijo sredstva za izvajanje ukrepov kmetijske politike.
- Lahko uvedejo ukrepe razvoja podeželja.
- V proračunu zagotovijo sredstva za izvedbo ukrepov razvoja podeželja in za izvajanje dejavnosti javne službe na področju kmetijstva.

Mestna občina: Kranj, Naziv projekta: Sončna elektrarna na strehi občinske stavbe, Financiranje: Javno-zasebno partnerstvo z družbo Petrol, d. d., Vir fotografije: Mestna Občina Kranj

Občina: Hrastnik, Naziv projekta: Sončna elektrarna Sončna šola Hrastnik, Financiranje: Občina Hrastnik, sofinanciranje MZI, Vir fotografije: arhiv Občine Hrastnik

Občina: Moravske Toplice, Naziv projekta: Pot po močvari, Financiranje: Občina Moravske Toplice, KS Lončarovci, Vir fotografije: Nuša Vegi Kalamar

Občina: Dobrna, Naziv projekta: Obnovljen Zdraviliški park Dobrna, Financiranje: Občina Dobrna, Sredstva EU, državni proračun, Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, Vir fotografije: arhiv Občine Dobrna

Mestna občina: Kranj, Naziv projekta: »Dnevno varstvo starejših – Planina«, Financiranje: Republika Slovenija, EU iz Sklada za regionalni razvoj in MOK, Vir fotografija: arhiv Mestne Občine Kranj

Občina: Sodražica, Naziv projekta: Rekonstrukcija Kostanjevega parka v Sodražici, Financiranje: EU in sredstva proračuna RS, Občina Sodražica, Vir fotografije: arhiv Občine Sodražica

Občina: Benedikt, Naziv projekta: Obnova in ureditev prostorov za namen pogostitev in muzeja v mežnariji sveti Trije Kralji v Slovenskih goricah, Financiranje: Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, Občina Benedikt, Turistično-vinogradniško društvo Benedikt, Birocenter Maksimiljan Potočnik s. p., Vir fotografije: arhiv Občine Benedikt

Občina: Tržič, Naziv projekta: Nova plezalna stena v Dvorani tržiških olimpijcev, Financiranje: Občina Tržič, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije, Vir fotografija: arhiv Občine Tržič

21.1. ZAKON O DOSTOPU DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

Namen zakona je zagotoviti javnost in odprtost delovanja organov ter omogočiti uresničevanje pravice fizičnih in pravnih oseb, da pridobijo informacijo javnega značaja. Za uresničevanje navedenega namena si morajo organi lokalnih skupnosti prizadevati, da dosežejo čim večjo obveščenost javnosti o njihovem delu.

Zakon določa, da mora vsak organ imeti in vzdrževati t. i. katalog informacij javnega značaja; določa pa tudi, da je vsak organ dolžan informacije javnega značaja, ki so taksativno našteje v zakonu, objaviti na svetovnem spletu.

Naloge svetnic in svetnikov

- V svetovni splet posredujejo informacije javnega značaja.
- Z namenom zagotavljanja transparentnosti postopka sprejemanja akta posredujejo v svetovni splet osebno ime in naziv zunanjega strokovnjaka ali firmo in naslov pravne osebe, ki je sodelovala pri pripravi akta.
- Na predlog županje/župana odločijo o dostopu do informacije javnega značaja ali ponovni uporabi.
- Na podlagi okvirnega stroškovnika, ki ga predpiše vlada, določijo svoj stroškovnik za posredovanje prepisa, fotokopije ali elektronskega zapisa zahtevane informacije in ga posredujejo v katalog informacij javnega značaja.
- Sprejmejo letno poročilo o izvajanju zakona.

21.2. ZAKON O DOLOČANJU OBMOČIJ TER O IMENOVANJU IN OZNAČEVANJU NASELIJ, ULIC IN STAVB

Zakon o določanju območij ter o imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb določa načine in postopke določanja območij in imen naselij, imen ulic, določanje hišnih števil ter označevanje naselij, ulic in stavb.

Območje naselja se oblikuje tako, da obsega zaokroženo območje z vsaj desetimi stavbami. Območja naselij morajo biti oblikovana tako, da pokrivajo območje celotne občine. Območja naselij v RS so evidentirana v registru prostorskih enot. Kot določa zakon, lahko občina z odlokom spremeni območja obstoječih naselij oziroma odloči o izločitvi dela naselja in priključitvi tega dela naselja tako, da določi območje novega naselja sosednjemu naselju.

Ime naselja lahko določi občina z odlokom, že določena imena naselij pa lahko tudi preimenuje. Ime novega naselja ali novo ime naselja se mora razlikovati od drugih imen naselij v RS. Ulice morajo biti označene z napisnimi tablami, na katerih je ime ulice. Njihovo izdelavo, namestitve in vzdrževanje oziroma odstranitev zagotavlja občina. Stavbe se morajo označiti s tablico, na kateri je zapisana hišna številka, ki jo določi geodetska uprava, in ime naselja oziroma ulice.

Naloge svetnic in svetnikov

- Z odlokom lahko spremenijo območja obstoječih naselij.
- Z odlokom lahko določijo ime naselja; že določena imena naselij lahko preimenujejo.
- Član občinskega sveta lahko poda predlog za začetek postopka za določitev območja naselja ali za določitev imena naselja.

- Z odlokom vzpostavijo ulični sistem in imena ulic.
- Z odlokom lahko za območje občine, naselje ali del naselja določijo drugačno obliko, barvo in velikost napisnih tabel ter dodatne oznake, ki izražajo posebnost občine, naselja ali dela naselja.
- Geodetski upravi podajo predlog za preštevilčenje stavb.
- Z odlokom lahko za območje občine, naselje ali del naselja določijo drugačno obliko, barvo in velikost tablice ter dodatne oznake, ki izražajo posebnost občine, naselja ali dela naselja.

21.3. ZAKON O SPODBUJANJU SKLADNEGA REGIONALNEGA RAZVOJA

Za opravljanje razvojne funkcije na ravni celotne razvojne regije ustanovijo občine zvezo občin. Organ odločanja zveze je svet regije, sestavljen skladno s sprejetim statutom in določbami zakona o lokalni samoupravi, ki se nanašajo na svet zveze. Občine, ki ne ustanovijo zveze občin za izvajanje zgoraj navedenih nalog, lahko neposredno ustanovijo svet regije, ki ga sestavljajo županje/župani občin v regiji. Regionalni razvojni svet ustanovi zveza občin, ki se ustanovi za opravljanje razvojne funkcije na ravni regije. Če občine ne ustanovijo navedene zveze občin, lahko neposredno ustanovijo regionalni razvojni svet.

Naloge svetnic in svetnikov

- Sprejmejo soglasje za prestop mejne občine čez mejo kohezijske regije.
- Izmed izvoljenih občinskih funkcionarjev izvolijo predstavnike v svet regije.
- V proračunu zagotovijo sredstva za financiranje razvojnih nalog v regiji.

V zvezi s tem izpostavljam Uredbo o metodologiji za določitev razvitosti občin, kjer je na osnovi treh skupin kriterijev opredeljena stopnja razvitosti občine; ti kriteriji so naslednji:

- Razvitost občin, ki se meri skozi kriterije, kot so bruto dodana vrednost gospodarskih družb na zaposlenega, osnova za dohodnino na prebivalca občine in število delovnih mest na število delovno aktivnega prebivalstva občine.
- Indeks razvojne ogroženosti občine, kjer država upošteva indeks staranja prebivalstva občine, stopnjo registrirane brezposelnosti ter stopnjo delovne aktivnosti v občini.
- Razvojne možnosti občine, z zvezi s čimer Uredba določa naslednje elemente: Oskrbljenost z dobrinami in storitvami javnih komunalnih služb (stopnja priključenosti na javno kanalizacijsko omrežje po aglomeracijah), opremljenost s kulturno infrastrukturo (kulturni spomeniki in objekti javne kulturne infrastrukture), delež območij Natura 2000 v občini in poseljenost občine. Indeks razvitosti občin predstavlja osnovo za dodatna finančna sredstva, ki jih občine tako kot razvojna sredstva) pridobijo s strani države.

Razvitost posamezne občine določajo še drugi kriteriji (dostopnost do storitev najširšega pomena, pokritost z internetom, dostopnost do oz. razdalja do avtocestnega priključka, dostopnost do storitev na lokalni ravni – vrtci, šole, športni in kulturni objekti ...), ki pa se skozi količnik razvojne ogroženosti občin ne upoštevajo.

Za obmejne občine, še posebej tiste z lego na vzhodni slovenski meji, že vrsto let velja, da so odrinjene na rob in tako rekoč predaleč od centra, da bi jih skozi ukrepe in resno regionalno politiko zaznali in obravnavali drugače.

2022

**MEDNARODNO
SODELOVANJE
OBČIN**

22.1. ODBOR REGIJ EVROPSKE UNIJE

22.1.1. NASTANEK

Odbor regij s sedežem v Bruslju je bil ustanovljen z Maastrichtsko pogodbo leta 1993, in sicer z namenom vključevanja regionalnih in lokalnih oblasti v proces ustvarjanja politik Evropske unije. Odbor regij je kot najmlajša institucija Evropske unije nastal zlasti na pobudo Evropske komisije, saj si je ta z okrepljeno vlogo regionalnih in lokalnih oblasti pridobila pomembnega zaveznika v procesu odločanja v EU.

Razlogov za ustanovitev Odbora regij je več, največkrat pa je mogoče zaslediti željo Evropske unije po približevanju njenih politik čim širšemu krogu prebivalstva (približno 70 % zakonodaje EU se namreč izvaja na lokalni in regionalni ravni), na drugi strani pa gre za težnjo regionalnih in lokalnih ravni po večjem vključevanju v procese odločanja.

Dodatne pristojnosti je Odbor regij pridobil s sprejetjem Lizbonske pogodbe, v skladu s katero ima pravico vložiti tožbo na Sodišče EU, če je kršeno načelo subsidiarnosti. Načelo subsidiarnosti pomeni, da:

- morajo biti odločitve EU sprejete na ravni, ki je najbližje državljanom,
- EU ne sme posegati, če je predviden ukrep bolj učinkovit, če je sprejet na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni.

22.1.2. VLOGA

Odbor regij ima status uradnega posvetovalnega telesa, kar pomeni, da sta se Evropska komisija in Svet EU pri oblikovanju novih predlogov dolžna posvetovati z Odborom regij, in sicer na področjih, ki se neposredno nanašajo na zadeve regionalnih in lokalnih oblasti, oziroma na področjih z neposrednim učinkom na regionalno in lokalno raven. Prednostno nalogo Odbora regij torej predstavlja sodelovanje v procesu sprejemanja zakonodaje. Na lastno pobudo lahko Odbor regij izda na konkretno temo tudi svoje mnenje (»Opinion«) ali resolucijo, vendar teh aktov Evropska komisija in Svet EU nista zavezana upoštevati. Odbor regij lahko za mnenje zaprosi tudi Evropski parlament.

Odbor regij štejemo za glavnega »glasnika« principa subsidiarnosti ter za »nadzornika« njegovega uveljavljanja. Njegova glavna moč je predvsem v neformalnem uveljavljanju interesov, vendar velja, da si prizadeva pridobiti boljši status od zgolj posvetovalnega in s tem tudi večje pristojnosti, kar mu je z uveljavitvijo Lizbonske pogodbe tudi delno uspelo.

22.1.3. ORGANIZACIJA

Odbor regij sestavlja 329 članic/članov ter prav toliko njihovih namestnikov/namestnic, ki predstavljajo subnacionalne nivoje oblasti v 27 državah članicah. Imenuje jih Svet EU za mandatno obdobje petih let, in sicer na predlog posamezne države članice EU.

Temelj Odbora regij predstavlja upravni odbor (Bureau), ki daje politične smernice delu odbora ter koordinira njegovo delo. Sestavljajo ga predsednik, prvi podpredsednik, 27 podpredsednikov (vsaka država članica ima enega podpredsednika Odbora regij), 61 članov/članic, ki jih izvoli plenarna skupščina za obdobje dveh let in pol.

Za učinkovitejše delovanje ima Odbor regij šest notranjih specializiranih komisij. Te se prioriteto ukvarjajo s konkretnimi vprašanji na posameznih področjih dela, pripravljajo osnutke ter predloge mnenj in resolucij, ki se nato obravnavajo na plenarnih zasedanjih.

Strokovne komisije Odbora regij so:

- COTER – Komisija za teritorialno in kohezijsko politiko,
- ECON – Komisija za ekonomsko politiko,
- ENVE – Komisija za okolje, podnebne spremembe in energijo,
- SEDEC – Komisija za socialno politiko, izobraževanje, zaposlovanje, raziskave in kulturo,
- NAT – Komisija za naravne vire,
- CIVEX – Komisija za državljanstvo, upravljanje ter institucionalne in zunanje zadeve.

Člani/članice Odbora regij se združujejo v posameznih političnih skupinah:

- EPP – Skupina Evropske ljudske stranke,
 - PES – Skupina Stranke evropskih socialistov,
 - RENEW – Renew Europe,
 - EA – Skupina Evropske zaveze,
 - ECR – Evropska konservativna in reformna skupina,
 - The Greens – Stranka zelenih.
- Članstvo v komisijah omogoča članom/članicam Odbora regij možnost priprave mnenj preko t. i. poročevalca v tematski zadevi; prav tako jim je omogočeno pripravljanje in vlaganje amandmajev na različna mnenja.

22.1.4. SLOVENSKA DELEGACIJA

Slovenija ima v odboru regij 7 članov/članic ter enako število nadomestnih članov/članic. Za članstvo v tej pomembni instituciji se lahko potegujejo izvoljeni predstavniki/predstavnice na lokalni in regionalni ravni. Delegacijo slovenskih lokalnih skupnosti je Ministrstvo za javno upravo predlagalo na predlog treh reprezentativnih združenj lokalnih skupnosti, tj. Skupnosti občin Slovenije (SOS), Združenja občin Slovenije (ZOS) in Združenja mestnih občin Slovenije (ZMOS) v imenovanje Sveta Evropske unije. Delegacija je po pravilih sestavljena glede na kriterije politične pripadnosti, geografske raznolikosti, velikosti lokalnih okolij, iz katerih izhajajo člani/članice, kriterija enakopravne zastopanosti obeh spolov ter na podlagi poznavanja tujega jezika.

22.2. KONGRES LOKALNIH IN REGIONALNIH OBLASTI – KLRO

22.2.1. USTANOVITEV, ORGANIZACIJA IN NALOGE

Svet Evrope je že nekdaj poudarjal pomembnost demokracije na lokalni in regionalni ravni. Leta 1994 je Odbor ministrov tako ustanovil Kongres lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope (CLRAE oz. KLRO) kot posvetovalno telo, ki je nadomestilo prejšnjo Stalno konferenco lokalnih in regionalnih skupnosti, ki danes deluje kot eden od treh posvetovalnih organov Sveta Evrope.

KLRO je sestavljen iz dveh zbornic, in sicer Zbornice lokalnih in Zbornice regionalnih oblasti, ki trenutno združujeta 636 članov/članic ter prav tako število nadomestnih članov/članic, sicer izvoljenih predstavnikov na lokalni in regionalni ravni, ki v celoti predstavljajo več kot 200.000 mest, občin in regij iz 47 držav članic Sveta Evrope.

Prednostne naloge Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti so naslednje:

- Gre za forum, na katerem se lahko izvoljeni predstavniki lokalnih in regionalnih skupnosti posvetujejo o konkretnih problemih, združijo svoje znanje in izkušnje ter nacionalnim vladam posredujejo svoja stališča.
- Kongres svetuje Odboru ministrov in Parlamentarni skupščini Sveta Evrope v vseh pogledih lokalne in regionalne politike.
- Tesno sodeluje z državnimi in nevladnimi organizacijami, ki zastopajo lokalne in regionalne vlade.
- Organizira razne konference in podobne dogodke z namenom obveščanja širše javnosti, saj je vključitev le-te izredno pomembna za uspešno demokracijo.

- Pripravlja redna poročila o stanju lokalne in regionalne demokracije v vsaki posamezni državi članici Sveta Evrope ter v državah kandidatkah za članstvo in pri tem skrbno spremlja izvajanje načel Evropske listine lokalne samouprave.
- Pospešuje učinkovito organiziranost lokalnih in regionalnih oblasti v vseh državah članicah Sveta Evrope.
- Razvija pobude, ki državljanom omogočajo učinkovito sodelovanje v lokalni in regionalni demokraciji.
- Zastopa interese lokalnih in regionalnih oblasti pri oblikovanju evropske politike.
- Spodbuja regionalno in čezmejno sodelovanje za mir, strpnost in trajnostni razvoj.
- Spremlja lokalne in regionalne volitve.

22.2.2. SLOVENSKA DELEGACIJA

V slovenski delegaciji so zastopani predstavniki Skupnosti občin Slovenije, Združenja občin Slovenije ter Združenja mestnih občin Slovenije, ki so bili imenovani na način in v skladu z zadevno uredbo Vlade RS. Slovenija ima v Kongresu lokalnih in regionalnih oblasti 3 člane/članice ter enako število nadomestnih članov/članic.

Glede na dejstvo, da v Sloveniji (še) nimamo ustanovljenih regij, zastopajo regionalno raven predstavniki lokalnih oblasti, ki pa nimajo glasovalne pravice.

22.3. SVET EVROPSKIH OBČIN IN REGIJ (CEMR)

Svet evropskih občin je bil ustanovljen leta 1951 v Genevi s strani skupine evropskih županov. Kasneje so se vanj vključile tudi regije in posledično je prišlo do poimenovanja Sveta evropskih občin v Svet evropskih občin in regij.

CEMR je prostovoljna organizacija, ki združuje več kot 100.000 lokalnih in regionalnih oblasti, povezanih v 63 nacionalnih združenj lokalnih oblasti v 41 evropskih državah. To je torej največja organizacija lokalnih in regionalnih oblasti v Evropi, katere člani so nacionalna združenja mest, občin in regij.

Prednostna naloga CEMR je promoviranje enotne in združene Evrope, ki temelji na lokalni in regionalni samoupravi in demokraciji. Da bi se dosegel ta cilj, si CEMR prizadeva – predvsem skozi svoje odbore in delovne skupine – vplivati na zakonodajo in politiko EU, da se zagotovi, da se interesi in zanimanja lokalnih in regionalnih oblasti upoštevajo že v zgodnjih fazah zakonodajnega procesa; poudariti je potrebno tudi organiziranje seminarjev in konferenc na več področjih, katerih namen je predvsem širjenje izkušenj in pogledov med članicami CEMR.

Na vrhu politične strukture CEMR je predsednik Stefano Bonaccini, predsednik regije Emilia Romagna v Italiji. Generalni sekretar je od začetka leta 2022 Fabrizio Rossi. V strukturi je zaposlenih okrog 30 ljudi. Proračun znaša okrog 2 milijona evrov; največji delež v proračun prihaja s strani članarin, ki jo letno plačujejo članice CEMR, tj. nacionalna združenja lokalnih in regionalnih oblasti.

22.4. NALAS

NALAS je mreža združenj lokalnih oblasti jugovzhodne Evrope, ustanovljena leta 2001 po Forumu mest in regij jugovzhodne Evrope. NALAS združuje 13 rednih in 7 izrednih članov, ki zastopajo približno 9.000 lokalnih oblasti, ki jih direktno izvoli več kot 80 milijonov prebivalcev regiji.

Sekretariat mreže NALAS je lociran v Skopju in je odgovoren za koordinacijo in izvajanje aktivnosti mreže NALAS. V mesecu juliju 2005 je mreža NALAS postala uradno registrirana asociacija z sedežem v Strasbourgu. Mreža NALAS ima organizirane delovne skupine; v delovnih skupinah za prostorsko načrtovanje, za fiskalno decentralizacijo, turizem in energetska učinkovitost sodelujejo tudi člani naše organizacije.

Članice in člani delovnih skupin sodelujejo v sklopu različnih področnih projektov in merodajno prispevajo k oblikovanju raznih publikacij, priročnikov in strateških načrtov, relevantnih za celotno regijo. Mreža NALAS ima v vseh državah članicah t. i. upravljavca z znanjem, ki skrbi za prenos znanja in dobrih praks med združenji – člani mreže. Prav tako se generalni sekretarji in sekretarke združenj letno srečujejo s predsednikom mreže NALAS, ki je izbran za dobo enega leta po principu rotacijskega sistema, ter spremljajo uresničevanje strateškega načrta mreže NALAS. Organizacijo sta v preteklosti vodila že dva slovenska župana, to sta bila Anton Peršak (takratni župan občine Trzin) in Darko Fras (takratni župan občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah).

Občina: Škofja Loka, Naziv projekta: Brv Brode, Financiranje: Eko sklad, Vir fotografije: arhiv Občine Škofja Loka

Občina: Škofljica, Naziv projekta: Šola Lavrica (2. in 3. faza), Financiranje: Občina Škofljica iz proračuna, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Eko Sklad, Vir fotografije: arhiv Občine Škofljica

Občina: Prebold, Naziv projekta: Rekonstrukcija in dozidava Osnovne šole Prebold, Financiranje: Občina Prebold, sredstva MIZŠ, Vir fotografije: Ivan Lipičnik

23

**KAJ JE ŠE
DOBRO VEDETI**

23.1. KODEKS RAVNANJA IZVOLJENIH PREDSTAVNIKOV NA LOKALNI RAVNI

Kodeksi etike so pravila vedenja in moralnih norm, ki so jih skupine posameznikov prostovoljno zapisale z namenom urediti odnose znotraj skupine ter odnose do okolja, v katerem delujejo. Vsebine kodeksov določajo, kakšne značilnosti naj ima oseba, da v določeni skupini velja za osebo z integriteto oziroma kaj skupina šteje kot dolžno ravnanje posameznikov, in predstavljajo podlago za ukrepanje ob kršitvi dolžnega ravnanja. So torej prvi formalni okvir za sankcioniranje v primeru koruptivnih ravnanj.

V Skupnosti občin Slovenije smo za občine članice pripravili vzorec Kodeksa ravnanja izvoljenih predstavnikov na lokalni ravni s priporočilom za sprejem na občinskih oziroma mestnih svetih občin in v prepričanju, da se bo s promocijo kodeksov ravnanja za lokalne in regionalne izvoljene predstavnike gradilo zaupanje med lokalnimi politikami in občankami/občani, saj je namen le-tega določiti standarde obnašanja, ki se pričakujejo od izvoljenih predstavnikov pri opravljanju njihovih dolžnosti, in seznaniti občanke in občane s standardi obnašanj, ki jih imajo pravico pričakovati od svojih izvoljenih predstavnikov.

Vsebina kodeksa in vse nadaljnje informacije so objavljene na spletni strani: www.skupnostobcin.si.

Načela ravnanja občinskih svetnic in svetnikov

Izvoljeni predstavniki lokalnih skupnosti opravljajo mandat po zakonu in morajo ravnati v skladu z zakonom. Njihovo delovanje pri opravljanju javnih funkcij je namenjeno zadovoljevanju javnega interesa. S podpisom kodeksa s strani županje oz. župana ter svetnic in svetnikov soglašajo, da ga bodo spoštovali, izpolnjevali svoje naloge s preudarnostjo ter v javno korist in po načelu enakopravnosti. Občinske svetnice in svetniki naj odkrito odgovarjajo na vprašanja občank in občanov ali medijev v zvezi z opravljanjem svojega mandata in ne razkrivajo zaupnih informacij ali informacij iz zasebnega življenja izvoljenih predstavnikov ali tretjih oseb. Svetnice in svetniki si naj prizadevajo čim bolj omejiti možnost, da bi prišlo do znatne ali nepopravljive škode, ki bi jo zaradi njihovih dejanj ali opustitve dejanj utrpele tretje osebe.

Kodeks ravnanja vsebuje splošna načela in posebne obveznosti izvoljenih predstavnikov (župan/županov, svetnic/svetnikov), ki so prepoved favoriziranja, prepoved izvajanja pooblastil v svojo korist, konflikt interesov, nezdružljivost funkcij, izvajanje diskrecijskih pooblastil, prepoved korupcije, spoštovanje proračunske in finančne discipline in prepoved zagotovitve določenih funkcij ob prenehanju opravljanja funkcije.

Nadzor nad spoštovanjem in izvajanjem kodeksa v obliki redne presoje etičnega ravnanja funkcionarjev in uslužbencev izvaja častno razsodišče, ki ga imenuje občinski svet. Skupnost občin Slovenije lahko za svoje članice oblikuje skupno častno razsodišče, lahko pa ga oblikuje več občin skupaj.

23.2. INTEGRITETA IN PREPREČEVANJE KORUPCIJE V LOKALNIH SKUPNOSTIH

Določbe Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK) se nanašajo na delovanje javnega sektorja, torej so pomembne tudi za funkcionarje in nekatere uslužbence v lokalnih skupnostih. Cilj predpisa je brez nepotrebne administriranja tudi na lokalni ravni vzpostaviti sistem, ki bo jasno razmejeval javne in zasebne interese ter zagotovil ne samo to, da bodo občinske uprave delovale zakonito, objektivno in nepristransko, ampak da bo tudi videti, da delujejo tako. S tem namenom so predstavljeni temeljni instituti, namenjeni preprečevanju korupcije in ohranjanju integritete.

Prijava premoženja

Poklicni in nepoklicni župani ter podžupani kot tudi uradniki na položaju morajo prijavljati svoje premoženje, medtem ko za občinske svetnice in svetnike ta zaveza ne velja. Zavezanci poročajo podatke takoj oziroma v enem mesecu po nastopu funkcije oziroma dela ter leto dni po prenehanju funkcije oziroma dela. Spemembe v premoženjskem stanju, ki presegajo 10.000 evrov, poročajo do 31. januarja tekočega leta za preteklo leto. Zavezanci za poročanje kot osebe, odgovorne za javna naročila, so osebe, ki jih naročniki imenujejo v strokovne komisije za oddajo javnega naročila, in osebe, ki odločajo, potrjujejo in predlagajo vsebino razpisne dokumentacije, ocenjujejo ponudbe oziroma naročniku predlagajo izbor ponudnika, kadar gre za javna naročila, za katera je potrebno v skladu z zakonom, ki ureja javno naročanje, izvesti postopek javnega naročanja in pod pogojem, da je ocenjena vrednost posameznega naročila enaka ali višja od 100.000 evrov brez DDV ne glede na to, ali so ta naročila ali del dokumentacije o javnem naročilu v skladu z zakonom, ki ureja tajne podatke, označeni s stopnjo tajnosti.

Omejitev poslovanja

Zakon ločuje med posli, za katere velja absolutna prepoved poslovanja, in tistimi, ki so pogojno dovoljeni, če niso v nasprotju z interesi. Absolutna prepoved poslovanja velja v primerih javnega naročanja ter v primerih katerekoli oblike javno-zasebnega partnerstva (podeljevanje koncesij), kot tudi v podeljevanja posebnih ali izključnih pravic. Prepovedano je poslovanje s subjektom, v katerem je funkcionar, ki pri tem naročniku opravlja funkcijo, ali njegov družinski član udeležen kot poslovodja, član posloводства ali zastopnik ali je neposredno ali preko drugih pravnih oseb v več kot 5 % udeležen pri ustanovitelskih pravicah, upravljanju ali kapitalu. Gre za prepoved, ki je ni mogoče preseči na noben način (niti z dovoljenjem Komisije za preprečevanje korupcije, izogibanjem nasprotju interesov ipd.).

Po drugi strani pa poznamo pogojno dovoljeno poslovanje, ki velja za postopke oziroma druge načine pridobivanja sredstev, ki ne pomenijo javnega naročanja oziroma katerekoli oblike javno-zasebnega partnerstva, pod pogojem, da so pri tem dosledno spoštovane določbe ZIntPK ali drugega zakona o dolžnosti izogibanja nasprotju interesov oziroma pod pogojem, da se funkcionar dosledno izloči iz vseh faz odločanja o sklenitvi in izvedbi postopka ali posla. V praksi so na primer to posli oziroma dodeljevanje sredstev: javni razpisi za dodelitev sredstev za financiranje ali sofinanciranje javnih zavodov, nosilcev javnih pooblastil, društev in drugih neprofitnih organizacij, javni razpisi, namenjeni spodbujanju in naložbam v kmetijstvo, dodeljevanje štipendij in podobno. Opozoriti je potrebno, da omejitev poslovanja med subjektom in občinami velja še eno leto po prenehanju opravljanja funkcije funkcionarja. Za funkcionarja osebno pa velja, da še dve leti po prenehanju funkcije v občini ne sme nastopiti kot predstavnik poslovnega subjekta, ki z občino vzpostavlja ali ima poslovne stike.

Nezdružljivost funkcij

Poklicnim funkcionarjem je prepovedano opravljanje poklicne ali druge dejavnosti, namenjene pridobivanju dohodka ali premoženjske koristi. ZIntPK določa tudi izjeme od te prepovedi. Poklicni funkcionar ne sme biti član oziroma opravljati dejavnosti upravljanja, nadzora ali zastopanja gospodarskih družb, gospodarskih interesnih združenj, zadrug, javnih zavodov, skladov, agencij in drugih oseb javnega ali zasebnega prava, razen društev, ustanov in političnih strank. Pri tem je potrebno upoštevati, da zakon glede (ne)združljivosti funkcij nepoklicnih županov in podžupanov vsebuje posebno določbo, ki določa, da le-ta ne sme biti član oziroma opravljati dejavnosti upravljanja, nadzora ali zastopanja v osebah javnega in zasebnega prava, če je oseba zasebnega prava nosilec javnega pooblastila ali izvajalec javne službe. Ta omejitev velja le v primerih, ko nepoklicni župan (podžupan) opravlja funkcijo v občini, ki je s katerim od navedenih subjektov ustanoviteljsko, lastniško, nadzorstveno ali finančno povezana.

Nasprotje interesov

Za vse uradne osebe, torej tudi za tiste iz lokalnih skupnosti, velja dolžnost izogibanja nasprotju interesov. Le-ti morajo ob nastopu službe ali funkcije ali kadarkoli med njenim izvajanjem takoj, ko ugotovijo dejansko ali možno nasprotje interesov, o tem pisno obvestiti predstojnika; če nimajo predstojnika, pa Komisijo za preprečevanje korupcije.

Darila

Natančna in pregledna ureditev področja sprejemanja daril veča zaupanje v poštenost funkcionarjev in je namenjena izogibanju morebitnim zadregam ali nesporazumom pri sprejemanju daril v okviru protokolarnih, diplomatskih in drugih običajev. Protokolarna in priložnostna darila tako opredeljujejo ZIntPK, način razpolaganja z darili; vodenje in vsebina seznama daril so določeni v Pravilniku o omejitvah in dolžnostih funkcionarjev v zvezi s prejemanjem daril.

Protikorupcijska klavzula

Ob vsem navedenem je potrebno omeniti temeljno vodilo vseh pogodbenih strank. Z namenom preprečevanja koruptivnih ravnanj so organi in organizacije javnega sektorja dolžni v pogodbe, katerih vrednost presega 10.000 evrov brez DDV, vključiti protikorupcijsko klavzulo.

Lobiranje

Lobiranje imenujemo izvajanje vpliva, ko poskuša posameznik (registrirani/neregistrirani lobist – oseba, ki ni zaposlena v javnem sektorju) vplivati a odločitev odločevalcev (lobirancev, funkcionarjev in javnih uslužbencev), ki so aktivni na področju oblikovanja in sprejemanja zakonodaje ter javnih politik, in pri tem to počne nejavno in v interesu neke interesne organizacije. Komisija za preprečevanje korupcije vodi register lobistov, ki je dostopen na njenih spletnih straneh.

Opozoriti je potrebno, da se funkcionarji ali javni uslužbenci ne smejo ukvarjati z lobiranjem. Funkcionar tudi ne sme lobirati pred potekom dveh let, odkar mu je prenehala funkcija. To velja tudi za nepoklicne župane itd.

Na koncu je potrebno poudariti dejstvo, da le organi in organizacije z integriteto uživajo zaupanje okolja, saj je delovanje transparentno in skladno s poslanstvom, ki odraža etiko in pravne norme družbe (povzeto: www.kpk-rs.si).

23.3. SKUPNE OBČINSKE UPRAVE V SLOVENIJI

Institut skupne občinske uprave je opredelil ZLS že leta 1993, vendar je bil kasneje še večkrat dopolnjen. Zakon o financiranju občin v 26. členu določa, da se občinam v tekočem letu za organizirano skupno opravljanje posameznih nalog občinske uprave zagotavljajo dodatna sredstva iz državnega proračuna v določenem odstotku v prejšnjem letu realiziranih odhodkov njenega proračuna za financiranje skupnih občinskih uprav.

Sredstva se zagotavljajo za plače in druge izdatke ter prispevke delodajalca zaposlenim v skupnih občinskih upravah v višini, ki jo določa zakonska vsebina, povečani za 20 % za materialne stroške. Za posamezne naloge, ki so predmet sofinanciranja, se štejejo naloge:

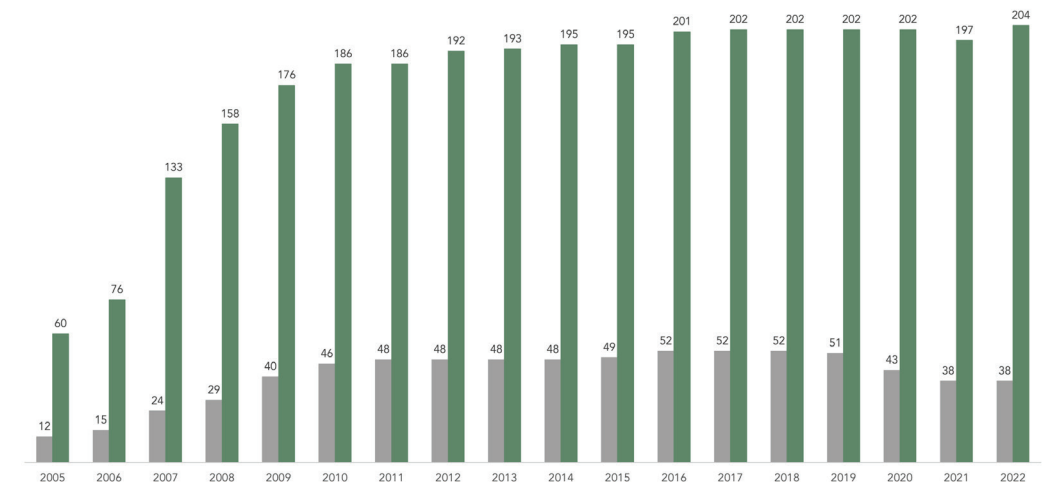
- občinskega inšpekcijskega nadzorstva,
- občinskega redarstva,
- pravne službe,
- občinskega odvetništva,
- notranje revizije,
- proračunskega računovodstva,
- varstva okolja,
- urejanja prostora,
- civilne zaščite,
- požarnega varstva,
- urejanja prometa in
- informatike.

V letu 2006 se je prvič realiziralo sofinanciranje s strani države in s tem se je materializirala zakonsko zapisana vsebina sofinanciranja skupnih občinskih uprav, ki je v pozitivnem smislu vzpodbudila nadaljnjo organiziranje in ustanavljanje novih skupnih občinskih uprav. Na koncu leta 2022 smo tako imeli organiziranih 38 skupnih občinskih uprav, ki zadostujejo zakonskim pogojem za sofinanciranje.

Občina je do sredstev državnega proračuna upravičena za sofinanciranje nalog v višini 30 % v prejšnjem letu realiziranih odhodkov njenega proračuna za financiranje skupnih občinskih uprav, če je vključena v skupno občinsko upravo z najmanj tremi občinami in se zanjo opravlja najmanj ena naloga, ki jih opravljajo zaposleni, ki izpolnjujejo z zakonom določene pogoje. Višina sofinanciranja se poveča za 5 % za vsako dodatno nalogo, ki jo skupna občinska uprava opravlja za vse občine, vključene v skupno občinsko upravo, pri čemer skupna višina sofinanciranja ne sme preseči 55 % sredstev za plače in druge izdatke ter prispevke delodajalca zaposlenim v skupnih občinskih upravah.

Število SOU in vključenih posameznih občin

■ ŠTEVILO OBČIN
■ ŠTEVILO SOU

23.4. EVROPSKA SREDSTVA MED LETI 2021–2027

Potrjena Program za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2021–2027 in Sporazum o partnerstvu med Slovenijo in Evropsko komisijo sta temeljna dokumenta, ki Sloveniji omogočata koriščenje približno 3,26 milijarde evrov evropskih sredstev v prihodnjem programskem obdobju, pri čemer program evropske kohezijske politike operacionalizira bistveni del sporazuma o partnerstvu.

Sporazum določa, da bo Slovenija v finančni perspektivi 2021–2027, ki se sicer izteče leta 2029, namenila:

- 806 milijonov evrov za zeleni in nizkoogljični prehod, za naložbe, kot so pridobivanje sončne energije in vetra ter izboljšanje energetske učinkovitosti stavb;
- 727 milijonov evrov za razvoj, raziskave in inovacije, za naložbe v raziskovalno infrastrukturo in raziskovalne zmogljivosti;
- 769 milijonov evrov za socialno vključenost, zaposlovanje, izobraževanja in usposabljanja;
- 511 milijonov evrov za trajnostno in pametno mobilnost, za naložbe, kot je posodobitev javnega potniškega prometa, zlasti železniške infrastrukture;
- 95 milijonov evrov za teritorialne pristope, kot sta urbani in lokalni razvoj;
- 250 milijonov evrov za Savinjsko-Šaleško regijo zaradi opuščanja rabe premoga in prestrukturiranja Zasavja.

Program evropske kohezijske politike za obdobje 2021–2027

Kohezijska politika je osrednja naložbena politika Evropske unije in kot taka pomembno prispeva k hitrejšemu razvoju Unije. Sledi dolgoročnemu cilju zmanjšanja ekonomskih in socialnih razlik, kar pa je možno le z dolgoročnim načrtovanjem strukturnih reform in naložb. Sporazum vključuje naložbe vseh skladov evropske kohezijske politike, kamor spadajo Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad+, Kohezijski sklad in Sklad za pravični prehod. Poleg tega vključuje tudi naložbe Sklada za odpravljanje materialne prikrajšanosti ter Sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo.

V okviru omenjenega programa so načrtovana sredstva evropske kohezijske politike na nacionalni ravni. Vanj so vključeni štirje skladi:

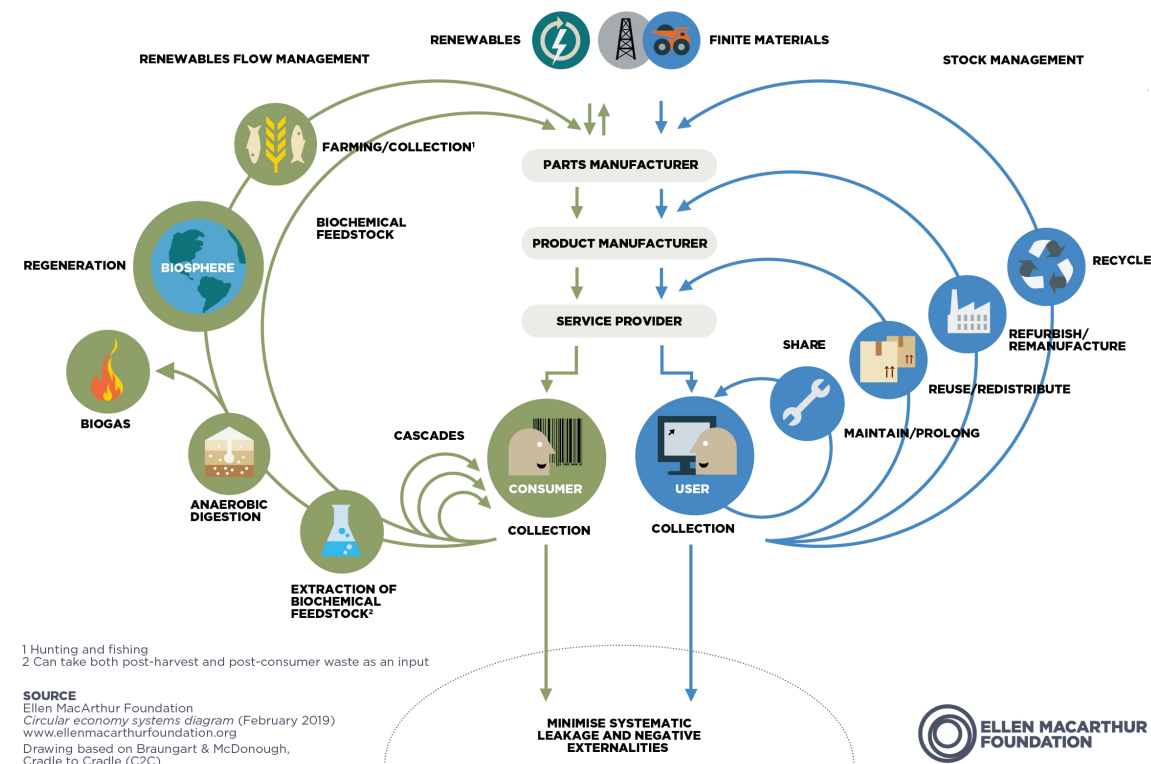
- **Kohezijski sklad KS** (celotna Slovenija): **718,19 milijona evrov;**
- **Evropski sklad za regionalni razvoj ESRR** (ločeno na vzhodno kohezijsko in zahodno kohezijsko regijo): **1.599,79 milijona evrov;**
- **Evropski socialni sklad plus ESS+** (ločeno na vzhodno kohezijsko in zahodno kohezijsko regijo): **635,97 milijona evrov;**
- **Sklad za pravičen prehod SPP** (za dve premogovniški regiji: Zasavje in Savinsko-Šaleško regijo): **258,72 milijona evrov.** Gre za nov sklad, ki bo dodatno zagotavljal podporo ljudem, gospodarstvu in okolju na območjih, ki se soočajo s socialno-ekonomskimi izzivi zaradi prehoda na energetske in podnebne cilje Unije za leto 2030 ter na podnebno nevtralno gospodarstvo Unije do leta 2050.

23.5. KONCEPT KROŽNEGA GOSPODARSTVA IN LOKALNE SKUPNOSTI

Da bi zagotovili trajnostno rast, moramo svoje vire uporabljati pametneje in bolj trajnostno. Očitno je, da linearni model gospodarske rasti, na katerega smo se zanašali v preteklosti, dandanes ne ustreza več potrebam modernih družb v globaliziranem svetu. Svoje prihodnosti ne moremo graditi na modelu »vzemi, naredi, odvrzi«. Številni naravni viri so končni, zato moramo najti okoljsko in gospodarsko trajnosten način njihove rabe. Prav tako je v gospodarskem

interesu podjetij, da čim bolj izkoristijo svoje vire. V krožnem gospodarstvu se čim dlje ohranja vrednost proizvodov in materialov, čim bolj se zmanjšata količina odpadkov in raba virov, viri pa ostanejo v gospodarstvu tudi po koncu življenjske dobe proizvoda in se vedno znova uporabljajo, da se ustvarja dodatna vrednost. Ta model lahko ustvari varna delovna mesta, spodbuja inovacije, ki dajejo konkurenčno prednost, ter posameznikom in okolju nudi raven zaščite, ki nam bo v ponos. Poleg tega lahko potrošnikom zagotovi trajnejše in inovativne proizvode, ki omogočajo denarne prihranke in višjo kakovost življenja.

Vir: Ellen MacArthur fundacija.

Krožno gospodarstvo v EU in v svetu

Evropska komisija je v skladu s ciljem EU, da s pomočjo zelenega evropskega dogovora do leta 2050 postane podnebno nevtralna, marca 2022 predstavila prvi sveženj ukrepov za pospešitev prehoda v krožno gospodarstvo, kot je bilo napovedano v akcijskem načrtu EU za krožno gospodarstvo. Predlogi vključujejo (regulativno) podporo trajnostnim izdelkom, opolnomočenje potrošnikov za zeleni prehod, revizijo predpisov o gradbenih materialih in strategijo o trajnostnem tekstilu.

Sprejet je bil tudi ambiciozen globalni dogovor na nivoju Združenih narodov - Aenda 2030, ki je opredelila 17 ciljev trajnostnega razvoja in vključuje tudi krožno gospodarstvo v cilju 12 Trajnostni načini proizvodnje in porabe. Agendo uresničuje tudi Republika Slovenija, ki letno preverja svoj napredek. Toda krožno gospodarstvo ni omejeno samo na izvajanje cilja 12, ampak čezsektorsko povezuje še vsaj 8 ciljev trajnostnega razvoja.

Vir: Združeni narodi.

23.6. SPODBUDE EKO SKLADA

Pri Eko skladu, Slovenskem okoljskem javnem skladu, ki je specializirana javna finančna institucija za spodbujanje varstva okolja in trajnega razvoja v Republiki Sloveniji, lahko kot občina (ali ministrstvo Republike Slovenije) pridobite nepovratna sredstva na naslednjih področjih:

Vozila in trajnostna mobilnost

Kredit (namenjeno za samostojne naložbe): Kredit za izgradnjo parkirišč po sistemu P+R, Nakup novih vozil z EURO 6 motorjem, Nakup novih vozil za cestni promet s pogonom na plin, Nakup vozil na električni in hibridni pogon, Nakup vozil z nadgradnjo ali delovnih strojev na hibridni, električni ali plinski pogon oziroma ima vgrajeno EURO 6 motor, Postavitev kolesarnic, polnilnih postaj za polnjenje električnih baterijskih vozil, vozil na stisnjen zemeljski plin ali bioplina, Ukrepi na področju trajnostne mobilnosti.

Subvencija (namenjeno za samostojne naložbe): Kolesarska infrastruktura, Nakup električnih vozil, Nakup vozil za prenos potnikov.

Gradnja in celovita obnova stavb

Kredit (namenjeno za samostojne naložbe): Gradnja novih stavb skladno s 7. členom PURES.

Subvencija (namenjeno za skupne naložbe): Celovita prenova večstanovanjske stavbe.

Subvencija/Kredit: Energijska prenova obstoječih stavb, Gradnja skoraj nič energijskih stavb.

Izolacija in okna

Subvencija (namenjeno za skupne naložbe): Toplotna izolacija tal, Toplotna izolacija strehe ali stropa, Toplotna izolacija tal, Zunanje stavbno pohištvo.

Ogrevanje in prezračevanje

Kredit (namenjeno za samostojne naložbe): Izvedba priklopa na plinovod ali namestitev kurilne naprave, ki kot energent uporablja plin, Naprave za

soproizvodnjo toplote/hladu in električne energije iz obnovljivih virov energije, Ogrevanje ali hlajenje iz obnovljivih virov energije.

Subvencija (namenjeno za samostojne naložbe): Kurilne naprave na lesno biomaso, Optimizacija sistema ogrevanja, Prezračevanje z vračanjem toplote – rekuperacija, Priklop na omrežje daljinskega ogrevanja, Solarni ogrevalni sistem, Toplotne črpalke. Subvencija/Kredit: Daljinsko ogrevanje.

Električna samooskrba

Subvencija (namenjeno za samostojne naložbe): Kolektorji.

Subvencija (namenjeno za samostojne in skupne naložbe): Mikro sončne elektrarne.

Razsvetljava

Subvencija (namenjeno za samostojne naložbe): Sistem razsvetljave.

Subvencija/Kredit (namenjeno za samostojne naložbe): Obnova obstoječe razsvetljave.

Odstranjevanje azbesta

Kredit (namenjeno za samostojne naložbe):

Zamenjava strešnih kritih, cevi ali oblog, ki vsebujejo azbestna vlakna.

Varstvo voda in oskrba z vodo

Kredit (namenjeno za samostojne naložbe): Gradnja oziroma rekonstrukcija čistilnih naprav,

Kanalizacijska omrežja, Predpriprava in naprave za čiščenje oporečnih virov pitne vode, Prihranek ali zmanjšanje izgub pitne vode, Vodovodna omrežja,

Zmanjševanje porabe pitne vode.

Odpadki

Kredit (namenjeno za samostojne naložbe): Postavitev oziroma rekonstrukcija sistemov, tehnoloških postopkov in naprav za ločeno zbiranje, obdelavo, predelavo in ponovno uporabo odpadkov.

23.7. RAZVOJ OBČIN V DIGITALNI DOBI

Zakaj digitalizacija?

Digitalizacija je proces uporabe digitalnih informacij za uvajanje izboljšav za povečanje kakovosti življenja in učinkovitosti procesov. Digitalna preobrazba družbe in podjetij vključuje digitalizacijo podatkov in oblikovanje različnih digitalnih produktov, storitev in procesov, ki omogočajo dostopnost različnim skupinam uporabnikov. Digitalizacija prinaša številne prednosti in bo v prihodnje omogočila prebivalcem boljše storitve na mnogih področjih življenja in dela; povečala bo učinkovitost porabe javnega denarja ter ustvarila priložnosti za boljšo kakovost življenja. Digitalizacija poteka postopno. Sprva se digitalizira obstoječe produkte in storitve; temu sledijo novi produkti, storitve in poslovni modeli; te lahko dopolnijo tudi disruptive storitve in produkti ter povsem novi poslovni modeli. Vse te spremembe omogočajo povečano učinkovitost ter olajšajo oziroma izboljšajo življenje lokalne skupnosti. K digitalizaciji spodbujajo tudi številni strateški evropski in nacionalni dokumenti.

Principi digitalizacije

Z digitalizacijo je mogoče približati ljudem tiste storitve, ki jih zares potrebujejo. Zmanjša se obseg birokracije in različnih postopkov. Storitve morajo biti varne in enostavne za uporabo ter uporabnikom zagotavljati koristi. Digitalizacija storitev pomeni, da so te dostopne ves čas in brez motenj ter brez uradnih ur. Digitalizacija omogoča enostaven in enkraten zajem ter vnos podatkov za različne storitve. Z njo se poveča učinkovitost uporabe javnih in zasebnih storitev na spletu. Na spletu so javni podatki dostopni in odprti, s čimer je omogočen odprt dostop do informacij tako za podjetja kot za prebivalce. Vsaka storitev ima svojega skrbnika, ki skrbi za delovanje le-teh.

Digitalna preobrazba občine

Digitalna preobrazba občine vključuje digitalizacijo storitev in procesov in tudi odločanje ter varno izmenjavo in uporabo različnih podatkov. Za uspešno digitalizacijo je smiselno, da občina izdela Strategijo digitalne preobrazbe, ki je prilagojena konkretnim potrebam posamezne občine in lokalne skupnosti. Vzpostavi se skupne platforme, ki se navezujejo na podatkovne baze, kot so javne baze, odprti javni podatki in podatkovni registri, ki jih upravljajo ključni podatkovni operaterji. Storitve upravljajo operaterji storitev. Po podatkih Evropske mreže za opazovanje prostorskega razvoja in kohezije (ESPON) so najbolj pogoste storitve v digitalni tranziciji javnih storitev e-vključenost prebivalcev v lokalno upravo, prostorsko načrtovanje in gradnja, socialne storitve, izobraževanje, javni promet, cestna infrastruktura in parkiranje, zdravje, turizem ter kultura, prosti čas in šport.

Strategija digitalne preobrazbe občine

Digitalna preobrazba občin se začne s prvim korakom, ki je RAZVOJ DIGITALNIH KOMPETENC. S tem korakom se ugotovijo stanje v občini, digitalna pismenost, stanje razvitosti digitalnega gospodarstva in družbe; analizira se potrebe občine po digitalnih kompetencah in profilih. Naslednji korak je POVEZOVANJE IN RAZVOJ STORITEV ZA PODPORO DIGITALNI PREOBRAZBI OBČINE. V tem koraku se izvede različna izobraževanja in delavnice s področja digitalne preobrazbe ter pripravi strategijo digitalne preobrazbe z različnimi svetovalnimi storitvami in vodenjem projektov. To vključuje seznanitev z vsebinami, kot so obdelava, vizualizacija in varnost podatkov, ter s tehnološkimi trendi, kot so na primer informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT), internet stvari (IoT), brezžična in mobilna omrežja, velepodatki (Big Data), tehnologije veriženja blokov (Blockchain), robotika, umetna inteligenca, varnost v internetu stvari, industrija 4.0 in pametno podeželje (Smart Rural, Smart Village) v povezavi s pametnim kmetovanjem (Smart Farming). Hkrati se spodbuja

in podpira okolje odprtega inoviranja, razvija nove storitve in procese ter vključuje svetovanje glede financiranja projektov. Tretji, zaključni korak je VZPOSTAVITEV DIGITALNEGA OKOLJA. Pri tem koraku se vzpostavi eksperimentalna, pilotna okolja in žive laboratorije (Living Labs) po metodah soustvarjanja in inovativnega ustvarjalnega mišljenja. Vzpostavi se povezave pri prijavih in izvajanju mednarodnih projektov ter izmenjuje izkušnje dobrih praks v Sloveniji, EU in globalno. Obenem se oblikuje metode in orodja za učinkovito delovanje, vzpostavi nove standarde delovanja ter uredi katalog izvajalcev storitev. Oblikuje se program digitalne preobrazbe občine, ukrepe izvajanja strategije ter monitoring izvajanja strategije.

23.7.1. DIGITALNA PREOBRAZBA OBČIN

»Digitalizacija je orodje za doseganje trajnostnih ciljev. Za nas, Službo za digitalno preobrazbo, je dvojna preobrazba, torej, digitalna in trajnostna, ključnega pomena. Mene ne navdušuje tehnologija, ki se jo uporablja v mestu, ampak to, kako ta izboljšuje kakovost življenja njenih prebivalcev.«
dr. Emilija Stojmenova Duh, ministrica za digitalno preobrazbo

Digitalna preobrazba občine vključuje digitalizacijo storitev in procesov, vključno z odločanjem ter izmenjavo in uporabo podatkov. Kot izhodišče digitalni preobrazbi je smiselno, da občina pripravi strategijo, ki bo opredeljevala ključne korake za izboljšanje kakovosti življenja občanov ter učinkovitosti procesov dela in odločanja. Strategija naj vključuje področja, kot so:

- **povezljivost**, ki predstavlja dostop do interneta,
- **digitalna vključenost**, ki zagotavlja enako dostopnost in možnost uporabe digitalnih storitev občanov,
- **digitalizacija storitev in procesov** občine, vključno z njenim ekosistemom, ter
- **spodbude za digitalno preobrazbo gospodarstva**, vključno s kmetijstvom.

Povezljivost – dostop do interneta

Brez interneta oziroma mobilnega omrežja 5G številne storitve občanom ne bodo na voljo. Ukrepi države na področju povezljivosti so predstavljeni v nadaljevanju, kakor tudi priporočila za občine.

Sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij (t. i. GOŠO projekti)

Na redkeje poseljenih in geografsko težje dostopnih območjih praviloma ni tržnega interesa za gradnjo elektronskih komunikacijskih omrežij, zato je potrebno javno sofinanciranje. V Sloveniji od leta 2007 naprej

izvajamo javne razpise sofinanciranja gradnje odprtih širokopasovnih omrežij. Ker gre za uporabo javnih sredstev, so predvidene določene specifikacije – npr. zgrajeno omrežje mora biti odprto za vse ponudnike, tako da občani pridejo tako do hitrega interneta, kot tudi imajo možnost izbire med različnimi ponudniki.

Postopek sofinancirane gradnje odprtih širokopasovnih omrežij

- poteka v treh ključnih fazah:
1. Pristojni državni organ (trenutno Služba za digitalno preobrazbo) **določi t. i. bele lise**.
 2. Pristojni državni organ **objavi javni razpis**, na katerega se lahko **prijavijo operaterji elektronskih komunikacij**.
 3. Po izboru operaterja se **podpišejo pogodbe ter začne in spremlja gradnja**.

Posebna vloga občin

Občine imajo pomembno vlogo pri spodbujanju gradnje širokopasovnih omrežij, in sicer zlasti: V pripravo prostorskih planov naj se vključi tudi digitalna infrastruktura. Občine lahko tudi proaktivno sodelujejo z operaterji pri umeščanju digitalne infrastrukture (npr. baznih postaj) v prostor, tako da sodelujejo pri iskanju optimalne lokacije na svojem ozemlju. Z namenom izboljšanja pokritosti občin z mobilnimi omrežji je Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije izdala Priporočilo.¹

- Občine sklepajo **služnostne in druge pogodbe z operaterji**, ki nameravajo graditi na občinski infrastrukturi oziroma nepremičninah. Če gre za t. i. **GOŠO projekte na občinskih nepremičninah**, je služnost (skladno s sedmim odstavkom 27. člena ZEKom-2) **neodplačna. Če pa ne gre za t. i. GOŠO** (temveč za druge) projekte, občine lahko spodbujajo gradnjo tako, da **podelijo služnost pod ugodnimi pogoji**.

- Občine lahko tudi recimo zberejo konkretno

¹ https://www.akos-rs.si/fileadmin/user_upload/dokumenti/Javna_posvetovanja_in_razpisi/2022/Priporocilo_v_zvezi_s_postopki_zago_P.pdf

povpraševanje občanov (tj. npr. seznam gospodinjstev, ki so zainteresirana za priklop na omrežje, ko/če bo zgrajeno) in ga – s soglasjem občanov – posredujejo operaterjem. S tem pospešijo odločitev operaterja o gradnji omrežja.

Univerzalna storitev

Vsak uporabnik ima na podlagi drugega odstavka 166. člena ZEKom-2 pravico, da ima **na fiksni lokaciji svojega prebivališča** dostop do interneta kot univerzalno storitev.

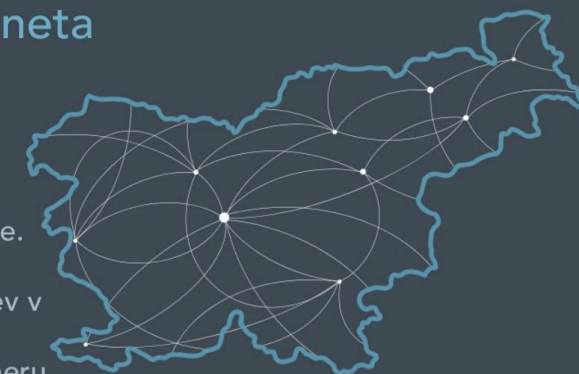
Ali ste vedeli, da obstaja univerzalna storitev, ki zagotavlja pravico do interneta s prenosno hitrostjo 10/1Mb/s?

Zakaj zahtevati dostop do interneta kot univerzalno storitev?

- Ker omogoča dostop do interneta na lokacijah stalnega prebivališča ali dejavnosti, kjer pod običajnimi komercialnimi pogoji ni omogočen dostop do interneta.

Kako zahtevati dostop do interneta kot univerzalno storitev?

- V primeru, da vam na vaše povpraševanje po dostopu do interneta operaterji odgovorijo, da ni tehničnih možnosti, da bi vam zagotovili storitev, se lahko obrnete na Telekom Slovenije.
- Telekom Slovenije je dolžan opraviti priključitev v 15 dneh od sklenitve pogodbe o naročniškem razmerju, skrajni rok pa je 30 dni, razen v primeru izrednih okoliščin.

Slika 3: SDP

Digitalna vključenost

Služba Vlade Republike Slovenije za digitalno preobrazbo pripravlja novelo Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti, ki določa načrtovanje in ukrepe za spodbujanje digitalne vključenosti prebivalstva Republike Slovenije.

Digitalizacija storitev in procesov

Občanom lahko z digitalizacijo približamo storitve, zmanjšamo birokracijo in skrajšamo postopke. Storitve so jim na voljo 24/7; biti morajo varne in predvsem enostavne za uporabo.

Digitalizacija prinaša prednosti tudi občinam, ki storitve ponujajo, vključno z njihovimi zavodi in gospodarskimi javnimi službami, saj se z uvajanjem tehnologij zagotavlja izboljšanje učinkovitosti procesov dela, vključno s sprejemanjem odločitev, ki temeljijo na podatkih.

Služba za digitalno preobrazbo si zato prizadeva za izvedbo ukrepov z EU sredstvi, ki bodo občine spodbudili na poti digitalne preobrazbe za vzpostavitev in upravljanje računalniškega oblaka za lokalne skupnosti. Računalniški oblak bo že razvite sisteme in gradnike države ponudil v uporabo tudi občinam, vključno s pametnim upravljanjem ekosistemov pametnih mest in skupnosti (PMIS). Končni cilj PMIS je vedno zagotavljanje boljših storitev za državljane. V ta namen je imenovana delovna skupina, v katero so ob Službi za digitalno preobrazbo in Ministrstvu za javno upravo imenovani predstavniki vseh treh reprezentativnih združenj občin, Skupnosti občin Slovenije, Združenja mestnih občin Slovenije in Združenja občin Slovenije.

Program za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2021–2027 namenja sredstva evropske kohezijske politike tudi za digitalno preobrazbo lokalnih skupnosti. Program zasleduje ključne cilje EU v okviru zelenega in digitalnega prehoda. Služba vlade za digitalno preobrazbo pripravlja nabor ukrepov, ki bodo financirani iz sredstev evropske

kohezijske politike in bodo naslavljali področja: dvig digitalnih kompetenc državljanov, podporo pametnim mestom in skupnosti, podporo razvoju in uporabi rešitev, ki temeljijo na umetni inteligenci in podporo gospodarstvu, javni upravi in družbi v procesu digitalne preobrazbe. Ukrepi neposredno odgovarjajo na izzive, ki so bili prepoznani tudi v okviru procesa priprave dokumenta s strani predstavnikov regij in lokalnih skupnosti.

Služba vlade za digitalno preobrazbo bo na svojih spletnih straneh objavljala informacije o navedenih ukrepih.

Na državnem portalu eUprava z elektronskimi storitvami za državljane in državnem portalu SPOT s storitvami za poslovne subjekte nekatere občine tudi že objavljajo svoje e-storitve. Tudi preostale občine so povabljeni, da se pridružijo; kontakt je Ministrstvo za javno upravo (gp.mju@gov.si):

- <https://e-uprava.gov.si/podrocja/drzava-druzba/storitve-obcin.html>
- <https://spot.gov.si/sl/poslovanje/poslujem-z-obcino/>

PRIPRAVILA

Služba Vlade za digitalno preobrazbo

23.8 STRATEGIJA RAZVOJA SLOVENSKEGA TURIZMA

Vlada RS je maja 2022 sprejela Strategijo slovenskega turizma 2022–2028, ki predstavlja temeljni okvir razvoja slovenskega turizma v prihodnjih sedmih letih. Strategija odgovarja na nove okoliščine in izzive, s katerimi se sooča turistična panoga, obenem pa razvija in spodbuja ključne prednosti slovenskega turizma in naše države. Aktualna Strategija razvoja turizma se za razliko od prejšnjih obdobj in v skladu z ugotovitvami ključnih analitičnih kazalnikov razvoja v obdobju 2022–2028 usmerja v večji meri navznoter, na ponudbeno stran slovenskega turizma.

Vizija slovenskega turizma, ki naslavlja predvsem preobrazbo ponudbene strani in se osredotoča na odgovornega, zahtevnejšega gosta, je: »Zelena butičnost z manjšim odtisom in večjo vrednostjo za vse«.

Na osnovi 12 ključnih izzivov, ugotovljenih iz ocene stanja slovenskega turizma, je v strategiji oblikovanih **5 strateških** (širših) in 20 razvojnih ciljev slovenskega turizma, ki so usmerjeni v odpravo izzivov. Za doseganje zastavljenih ciljev je v strategiji določenih **7 ključnih strateških politik**, usmerjenih v doseganje ciljev, in **3 horizontalne politike**, ki podpirajo izvedbo ključnih strateških politik. V okviru ključnih strateških politik je načrtovanih 94 konkretnih ukrepov, razporejenih v 23 področij oziroma podpolitik.

V strategiji je zastavljenih **pet strateških ciljev**:

- povečanje kakovosti, vrednosti in zagotovitev celoletne turistične ponudbe;
- povečanje zadovoljstva lokalnih prebivalcev, zaposlenih v turizmu in gostov;
- pozicioniranje turizma kot generatorja vrednosti in trajnostnega razvoja;
- razogljičenje in uravnoteženje slovenskega turizma ter
- zagotovitev kompetentne in učinkovite upravljalvske strukture.

Za doseganje ciljev je v strategiji opredeljeno **sedem politik s konkretnimi ukrepi**:

- politika 1: naložbe in podjetniško okolje,
- politika 2: javna/skupna infrastruktura in dediščina za turistični ambient Slovenije,
- politika 3: človeški viri za dvig dodane vrednosti,
- politika 4: trajnost in zelena shema slovenskega turizma,
- politika 5: dostopnost in trajnostna mobilnost,
- politika 6: upravljanje destinacij in povezanost turizma,
- politika 7: produkti in trženje.

Poleg tega so določene tudi **tri horizontalne politike**, ki podpirajo uresničevanje ključnih strateških politik:

- digitalna preobrazba slovenskega turizma,
- usmeritve politike na zakonodajnem in finančnem področju,
- institucionalni okvir in horizontalno medresorsko in medsektorsko upravljanje in usklajevanje politik.

KALIOPA D.O.O. JE VISOKOTEHNOLOŠKO PODJETJE, KI SE UKVARJA Z RAZVOJEM PROGRAMSKE OPREME, GEODEZIJO, URBANIZMOM IN IT STORITVAMI.

Ekipa strokovnjakov in inženirjev različnih področij skrbi za inovativne rešitve ter državi, občinskim upravam in javnim podjetjem zagotavlja celostno podporo pri upravljanju podatkov.

iObčina in iKomunala SODOBNI SPLETNI PLATFORMI ZA PREGLEDOVANJE IN VODENJE PODATKOV V OBLAKU

iObčina je modularno zgrajen spletni sistem. Osnovni gradnik iObčine je modul Standard. Z množico uporabnih funkcij za iskanje, pregledovanje, distribuiranje in preverjanje prostorskih podatkov državnega, regijskega in občinskega značaja na enem mestu. Občinski podatki se lahko zgolj prikazujejo, lahko pa se urejajo preko spleta s pomočjo dodatnih modulov. Moduli nadgrajujejo standardno iObčino v močno prostorsko orodje za uspešno izvajanje občinskih nalog s področja

sistematičnega urejanja prostora in vodenja katastrov. Med seboj se Moduli vsebinsko povezujejo, nadgrajujejo in dopolnjujejo.

DOSTOP:

JAVEN ALI NA
PODLAGI RAZLIČNIH
DOVOLJENJ

NAMENJENO:

OBČANOM
OBČINSKIM
UPRAVAM
STROKOVNI
JAVNOSTI

Moduli, ki jih ponujamo:

- standard
- prostorski dokumenti
- predlogi in pobude
- lokacijska informacija - razširjena
- nusz - objekti
- komunalni prispevek
- občinska stanovanja
- občinska lastnina
- gradbena dovoljenja
- evidenca stavbnih zemljišč
- pregled parcel za skzg
- stavbna pravica
- občanske ceste (bcp)
- prometna signalizacija
- video posnetki
- šolske poti
- zapore cest
- parkirišča
- pokopališča
- javne in zelene površine
- zakup javnih površin
- oglasne table in panoji
- divja odlagališča
- strehe
- greznice in mkčn
- javna razsvetljava
- samodejna osveževalna podatkov
- občinsko oko
- zaznamki
- moj podatki
- offline karta
- podporni portal
- regijski park
- moduli vzdrževanja

iKomunala je sodoben prostorski sistem v oblaku namenjen vodenju in urejanju vseh katastrov komunalne in ostale infrastrukture. Vključuje komunalne, občinske in državne prostorske informacije, ki so dostopne izključno upravljavcem komunalnih infrastruktur, katerim omogoča povezovanje različnih podatkov. Deluje v spletnem okolju in na Androidu.

NAMENJENO:

UPRAVLJAVCEM
KOMUNALNIH
INFRASTRUKTUR

DOSTOP:

NA PODLAGI
RAZLIČNIH DOVOLJENJ

Moduli, ki jih ponujamo:

- standard
- vizualizacija komunalnega obračuna
- obveščanje
- soglasja
- vodovod kataster - omrežje, objekti, oprema
- vodovod - hidranti
- okvare
- kanalizacija kataster - omrežje, objekti, oprema
- greznice in mkčn
- strehe
- občinske ceste - bcp
- prometna signalizacija
- video posnetki
- zapore cest
- parkirišča
- javna razsvetljava
- pokopališča
- javne in zelene površine
- oglasne table in panoji
- ekološki otoki in zabojniki
- samodejna osveževalna podatkov
- občinsko oko
- zaznamki
- offline karta
- podporni portal
- moduli vzdrževanja

Osnovni koncept in ideja naših prostorskih sistemov je, da občine in komunale pooblastijo specializirano ekipo specialistov podjetja Kaliopa, da v njihovem imenu obdelujejo množice podatkov, jih smiselno povezujejo in urejajo. Prednost spletnega portala je hitro in enostavno prilagajanje sistema potrebam občin, zakonodaji, tehnološkim možnostim in razpoložljivim prostorskim evidencom. Celoten oblačni sistem ima številne prednosti pred lokalno nameščenimi sistemi, saj zagotavlja varno delovno okolje z močnimi prostorskimi orodji. Naši zaposleni specialisti (pooblaščen geodeti in urbanisti), so močno jamstvo strokovnosti pri uporabi teh tehnologij.

info@kaliopa.si
01/520 82 80

